

PROPOSITION SEXTANTEN

Innehållsförteckning

Proposition Sextanten	1
1. Inledning	3
1.1 Uppdraget från kongressen.....	3
1.2 Vad är Sextanten och hur hänger den ihop med övriga styrdokument?.....	4
1.3 Vem omfattas av Sextanten?.....	6
2. Hur har Sextanten tagits fram?	6
3. Vilken förändring innebär Sextanten?	8
3.1 Bakgrund till förändringen - från Ottars vision till dagens RFSU.....	8
3.2 Ett RFSU som arbetar tillsammans för en gemensam vision.....	9
3.3 RFSU är starkare tillsammans med andra.....	9
3.4 RFSU är relevant för fler.....	9
4. Hur kommer Sextanten att användas?	10
4.1 Uppföljning och utvärdering.....	12
5. Sextanten med förklaringar	13
5.1 Vision.....	13
5.2 Effektmål.....	14
5.3 Inriktningsmål.....	16
5.4 Uppdrag.....	20
5.5 Strategier.....	21
5.6 Organisatoriska mål.....	22
Sammanfattande uppföljning av kongressbesluten	27
Förslag till beslut	28
Bilagor:	
Bilaga 1 - Bild av Sextanten	
Bilaga 2 - Beskrivning av hur Sextanten tagits fram	
Bilaga 3 - Omvärldsanalys	
Bilaga 4 - Sammanställning av enkätsvar	
Bilaga 5 - Sammanställning av workshopsvar	

1. INLEDNING

År 2033 fyller RFSU 100 år. Vi kommer då att kunna fira ett sekel av hårt arbete och viktiga segrar. Samtidigt behöver vi hela tiden utveckla vårt arbete och utmana oss själva för att kunna fortsätta vara en kraft för en värld där alla är fria att bestämma över sin kropp och sexualitet. Kongressen 2017 beslutade därför att inleda en dialog i organisationen om hur RFSU kan vara en relevant organisation när vi firar 100 år.

Sedan kongressen 2017 har hundratals personer i och utanför RFSU deltagit i workshops, frågestunder, enkäter och remissrundor för att tillsammans formulera vilken värld RFSU vill vara med och skapa, vilka frågor som är viktigast för oss och vilken organisation vi vill vara – idag och imorgon. Här presenterar vi resultatet av detta arbete: Sextanten!

Sextanten är förbundsstyrelsens förslag på hur vi ska vara en relevant 100-åring. Med hjälp av detta styrdokument samlar vi hela RFSU för vår vision och våra gemensamma mål. Genom Sextanten är det RFSU:s medlemmar, genom kongressen, som fattar besluten om de strategiska vägvalen och de frågor vi tillsammans ska prioritera de kommande åren. Sextanten innebär att vi stärker vår demokratiska styrning, i och med att kongressen beslutar om gemensamma mål som gäller hela organisationen. På så sätt skapar vi förutsättningar för att vara och agera som Ett RFSU.

Varför heter styrdokumentet då Sextanten? Jo, Sextanten är en stjärnbild vid ekvatorn och ett instrument som används för att navigera till sjöss genom att mäta solens eller andra himlakroppars höjd över horisonten. Namnet associerar alltså till att hitta vägen framåt – och självklart ska namnet på RFSU:s styrdokument innehålla ordet "sex".

1.1 Uppdraget från kongressen

Sextanten är ett resultat av det beslut som fattades på kongressen 2017. Kongressen beslutade då att ge förbundsstyrelsen i uppdrag att:

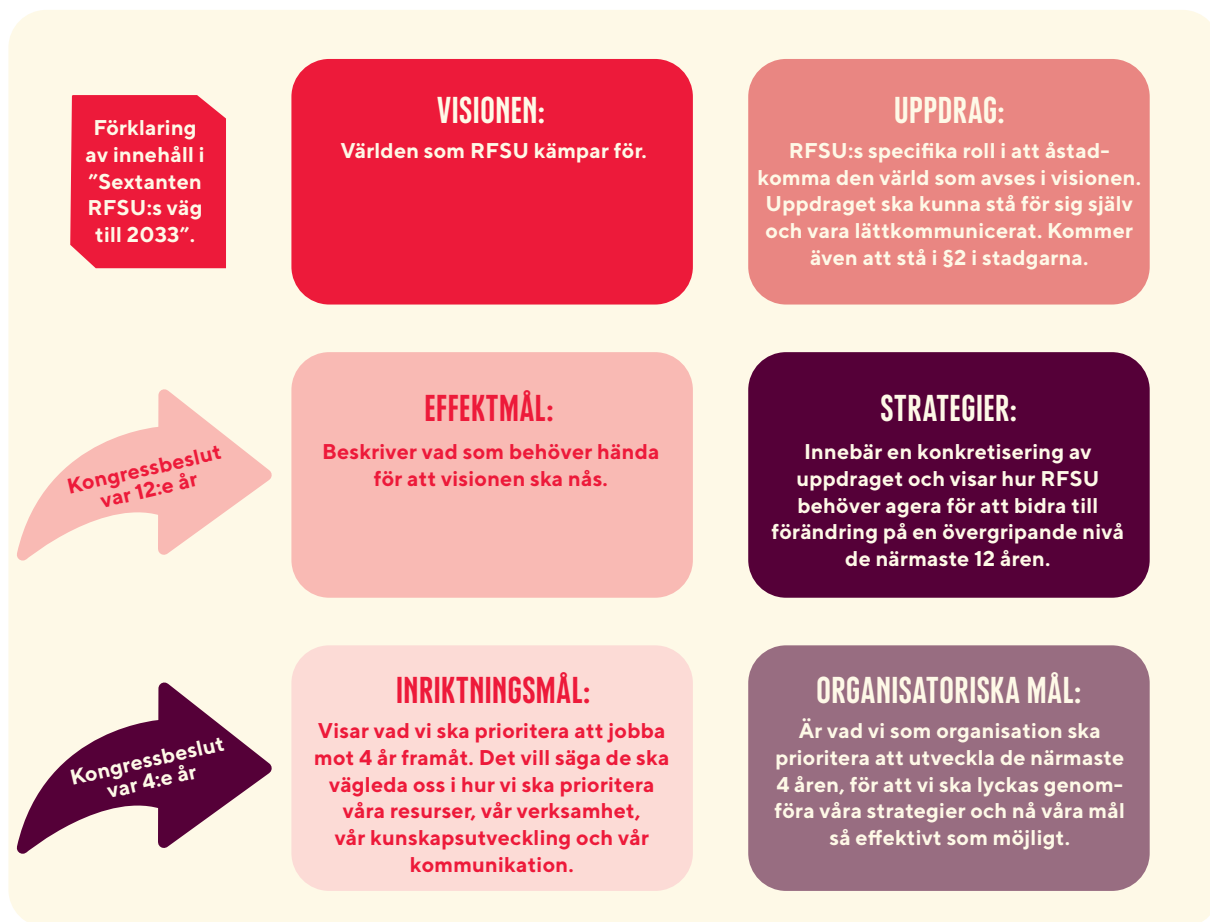
- påbörja ett arbete med att ta fram en ny vision som siktar mot år 2033 och målet att vara en relevant organisation som representerar fler
- genomföra en nationell kartläggning av sexualpolitiska utmaningar som kan användas som grund för detta arbete
- alla RFSU:s olika delar ska involveras i arbetet
- i arbetet med vision och kartläggning ta ett tydligt helhetsgrepp kring bildningsfrågorna

Förbundsstyrelsen inledde sitt arbete med att bryta ner och specificera kongressbesluten. Målen för förbundsstyrelsen var att arbetet skulle leda till:

- en **gemensamt ägd bild** av RFSU:s riktning - vart är vi på väg och varför?
- en **tydligare samsyn** inom alla delar av RFSU om vad vi ska uppnå i Sverige och världen under perioden 2022-2033 – vad ska vi uppnå och varför?
- en tydlighet kring hur **respektive del av RFSU** bidrar till våra gemensamma mål – hur kan vi tillsammans hjälpas åt för att nå den vision vi vill göra till verklighet?
- en **stärkt mångfald/jämlikhet** i organisationen - hur kan vi göra RFSU till en organisation som både representerar och är relevant för fler, och som speglar ett samhälle som präglas av mångfald?

1.2 Vad är Sextanten och hur hänger den ihop med övriga styrdokument?

RFSU har tre huvudsakliga dokument som styr organisationen. Dessa beslutas av kongressen och gäller hela RFSU. **Stadgarna** lägger grunden för RFSU och anger vårt uppdrag, vem som är medlem och hur vi tillsammans fattar beslut. **Idéprogrammet** beskriver RFSU:s grundsyn och värderingar. I vår grundsyn ingår en positiv syn på sexualitet, en feministisk och intersektionell analys och principer för hur vi samverkar med andra organisationer och partners. **Sextanten** beskriver vår riktning – vår vision för världen och hur vi ska ta oss dit. Sextanten ersätter Vision 2020 som gällde fram till och med 2021.

Sextanten innehåller RFSU:s **vision** - den värld som RFSU kämpar för och vill ska bli verklighet. Den innehåller också fem **effekt mål** som beskriver vad som behöver hända för att visionen ska nås. Sextanten sammanfattar också RFSU:s **uppdrag**. Uppdraget motsvarar paragraf 2 i stadgarna (som nu kallas "syfte") och kommer därför att förändras om förslaget antas av kongressen. Stadgeförändringen innebär att vi har en beskrivning av vårt uppdrag som formuleras på samma sätt i samtliga styrdokument vilket ger en ökad tydlighet. RFSU:s uppdrag omfattar det som just RFSU ska göra för att uppnå visionen. Uppdraget ska kunna stå för sig själv och vara lättkommunicerat.

Sextanten anger även RFSU:s **strategier**, det vill säga hur RFSU behöver agera för att bidra till förändring på en övergripande nivå. Vision, effekt mål, uppdrag och strategier föreslås att vara desamma under hela perioden fram till 2033 – dessa förändras alltså inte, utan gäller på tolv års sikt.

För att uppnå effektmålen antas **inriktningsmål** och **organisatoriska mål**. Dessa gäller enligt förslaget för fyra år och beslutas om på varannan kongress. **Inriktningsmålen** visar vad vi ska prioritera att jobba mot under en fyraårsperiod. De ska vägleda oss i hur vi ska prioritera våra resurser, vår verksamhet, vår kunskapsutveckling och vår kommunikation. De **organisatoriska målen** beskriver vad RFSU behöver prioritera att utveckla som organisation de närmaste fyra åren, för att vi ska lyckas genomföra våra strategier och nå våra mål så effektivt som möjligt. Läs mer i *Kapitel 5 – Sextanten med förklaringar*.

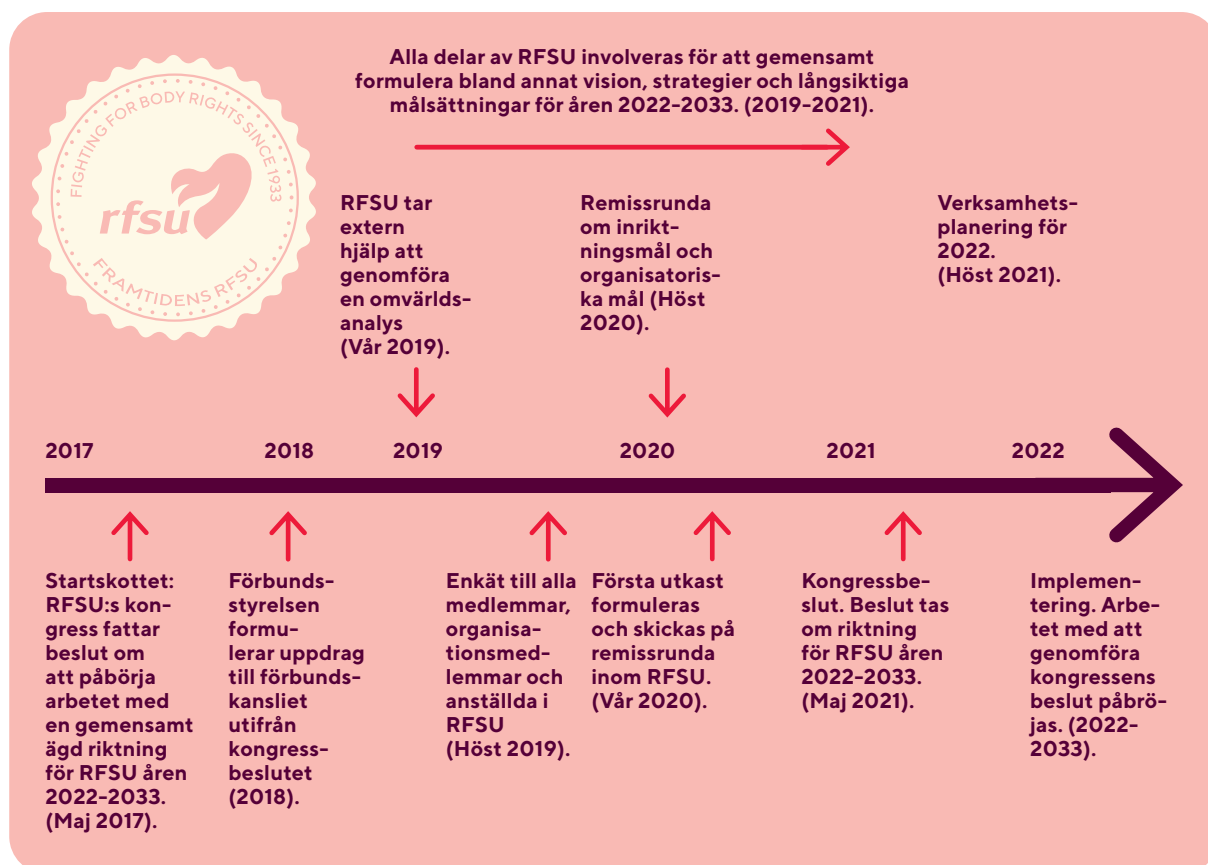
1.3 Vem omfattas av Sextanten?

Sextanten omfattar hela RFSU – lokalföreningar, förbundskansli, klinik, och AB. Alla delar av RFSU behövs för att förverkliga vår vision. Alla har olika roller och förutsättningar, och kommer därför att arbeta med Sextanten på olika sätt. De mål som sätts upp i Sextanten kommer att brytas ner till delmål och verksamhetsplaner för de olika delarna av organisationen. Läs mer om detta i *Kapitel 4 – Hur kommer sextanten att användas?*

2. HUR HAR SEXTANTEN TAGITS FRAM?

Processen med att ta fram Sextanten har involverat hela RFSU. Här följer en sammanfattning av processen. I bilaga 2 finns en mer utförlig beskrivning av de olika stegen och hur de inspel som gjorts tagit tillvara under arbetets gång.

Förbundsstyrelsen har ansvarat för och noga följt processen. Det direkta arbetet med att ta fram Sextanten har letts av en arbetsgrupp i förbundsstyrelsen som har gett uppdrag till förbundskansliet. Det har också funnits en referensgrupp som bestått av representanter från ordförandekonferensen, ungdomsnätverket, lokalföreningarnas kanslichefer, förbundskansliets ledningsgrupp, RFSU AB samt tidigare förbundsstyrelseledamöter. Dessutom har hela RFSU getts möjlighet att delta i framtagandet av Sextanten genom bland annat workshops och remissrundor.

Det första steget i processen var att göra en **omvärldsanalys** (se bilaga 3) för att undersöka hur samhällstrender kan komma att påverka RFSU i framtiden. På kongressen i juni 2019 presenterades omvärldsanalysen i ett "Drömrums", där kongressombuden bjöds in att komma med inspel och reflektioner kring de trender som presenterades i omvärldsanalysen.

För att få en uppfattning av hur medlemmar och anställda uppfattar RFSU genomfördes under hösten 2019 en **enkät** som besvarades av 1 300 personer. En av slutsatserna från enkäten var att vi behöver en gemensamt ägd bild av RFSU:s riktning och en större tydlighet kring hur respektive del av RFSU bidrar till gemensamma mål (se bilaga 4).

Under hösten 2019 anordnades även **workshops** för alla medlemmar och anställda inom RFSU för att samla in synpunkter om viktiga vägval för RFSU som identifierats i omvärldsanalysen. I workshoparna diskuterades frågor kring vilken typ av organisation RFSU ska vara och vilka strategier vi ska prioritera i vårt arbetet (se bilaga 5). Förbundsstyrelsen gav också inspel och gjorde viktiga vägval inför den fortsatta processen. Cirka 150 personer deltog i arton workshops.

Utifrån omvärldsanalys, enkät och workshopar om vägval gjorde förbundsstyrelsen en sammanfattande analys som resulterade i ett **första utkast till Sextanten** med förslag på ny vision, effektmål, uppdrag och strategier för RFSU. Förslaget presenterades under våren 2020 och gick ut på remiss i organisationen. I april 2020 genomfördes också en **Framtidsverkstad**, där representanter från hela organisationen samlades i ett digitalt möte och diskuterade förslaget på framtida styrdokument, Sextanten.

En av de frågor som identifierades som viktiga att diskutera vidare under workshoparna var frågor om engagemang och RFSU som medlemsrörelse. Under sommaren och hösten 2020 arrangerades därför en **seminarieserie** där förbundsstyrelse, ordförandekonferens, lokala verksamhetschefer samt förbundskansliets ledningsgrupp träffades sammanlagt fyra gånger för att tillsammans med inbjudna forskare och företrädare för andra organisationer lära sig mer om frågorna.

Under hösten 2020 genomfördes en **andra remissrunda** där alla i RFSU fick möjlighet att ge sina synpunkter på inriktningsmålen och de organisatoriska målen. Utifrån de samlade inspelen formulerade FS det förslag på inriktningsmål och organisatoriska mål som finns i det slutgiltiga förslaget.

3. VILKEN FÖRÄNDRING INNEBÄR SEXTANTEN?

Utifrån kongressuppdraget och den process som beskrivits här ovan har förslaget på RFSU:s nya styrdokument Sextanten formulerats. Här nedan beskrivs vilken förändring Sextanten innebär för RFSU, och bakgrunden till dessa förändringar.

3.1 Bakgrund till förändringen – från Ottars vision till Sextanten

Elise Ottesen-Jensen hade en tydlig vision: ”Jag drömmer om den dag då alla barn som föds är välkomna, alla män och kvinnor jämlika och sexualiteten ett uttryck för innerlighet, njutning och ömhet”. För att kunna förverkliga sin vision grundade Ottar RFSU år 1933. Hon insåg att vi behövde arbeta på många olika sätt för att människor skulle vara fria att bestämma över sin kropp och sexualitet.

Ottar och de andra tidiga RFSU:arna såg hur sexualupplysning kunde förändra både liv och samhällen och reste därför runt i Sverige för att sprida kunskap och samtala om sex och relationer. Samtidigt hjälpte man kvinnor att prova ut pessar och svarade på frågor från oroliga brevskrivare – ett arbete som låg till grunden för RFSU:s klinik. Dessa möten med människor hjälpte RFSU att identifiera problem och formulera krav på beslutsfattare. För att säkra tillgången till moderna och prisvärda preventivmedel startades RFSU AB. Ottar såg också tidigt att arbetet för visionen inte slutade vid Sveriges gränser. Samarbete och ömsesidigt lärande över nationsgränserna var från början en viktig del av RFSU:s arbete.

Elise Ottesen-Jensen ville att RFSU skulle vara en medlemsorganisation och reste runt i Sverige för att värva medlemmar och starta lokalföreningar. Ottar såg att RFSU:s möjligheter att förändra blev så mycket större om vi lyckades samla många människor i arbetet för visionen – och ta tillvara på den kunskap och engagemang som finns för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR).

Sedan 1933 har RFSU utvecklats för att fortsätta vara relevanta i takt med att omvärlden och människors behov förändras. Men utgångspunkten är än idag Ottars idé om hur vi tillsammans, med olika strategier, kan bidra till förändring.

När förbundsstyrelsen påbörjade arbetet med kongressens uppdrag konstaterades att RFSU har många styrkor som vi vill bygga vidare på när vi vill ta in fler perspektiv i organisationen och fortsätta att utvecklas för att möta nya samhällsutmaningar. Vi är en väletablerad medlemsorganisation, med kunniga och engagerade medlemmar som genom våra lokalföreningar gör skillnad i stora delar av Sverige och med samarbeten över hela världen. Vi har en stabil ekonomi och ett starkt varumärke som en kunnig och respekterad organisation. Kongressuppdraget från 2017 var samtidigt tydligt med att RFSU behöver bli en organisation som är relevant för fler, och som fortsätter att vara relevant i en förändrad omvärld. Vi behöver våga utmana oss själva och synliggöra de perspektiv och den kunskap som saknas i RFSU idag. I det arbetet behöver vi ta tillvara på den kraft och det engagemang som finns i RFSU.

För att RFSU ska fortsätta att vara en relevant organisation behöver vi förstå vår omvärld. När vi blickar framåt mot RFSU:s hundraårsdag ser vi ett förändrat samhälle med många utmaningar. Vi ser att klimatförändringarna kommer att påverka oss alla, vi ser ökade klyftor inom länder och mellan länder. Vi ser klyftor mellan de som har tillgång till makt och resurser och de som inte har det. Vi ser också en tydlig trend av ökade nationalistiska strömningar och populism ihop med tendenser till minskat demokratiskt utrymme. Tidigare framsteg inom SRHR är hotade. Men vi ser också möjligheter. Vi ser ett ökat engagemang där människor går samman och kräver förändring och att ansvariga ställs till svars. Rörelser sprids över kontinenter och mellan människor oberoende av geografiska gränser. Vi befinner oss i en föränderlig tid, och vi kan inte slå oss till ro.

3.2 Ett RFSU som arbetar tillsammans för en gemensam vision

En av RFSU:s främsta styrkor är vår bredd av verksamheter och arbetssätt. För att ta tillvara på det och säkerställa att vi tillsammans är starkare än summan av våra delar behöver vi arbeta tillsammans som Ett RFSU. Därför samlar vi hela RFSU för vår vision och gemensamma mål och vad vi vill uppnå i världen. Genom en tydligare samordning och mer dialog mellan RFSU:s olika delar vill vi göra det möjligt för alla inom RFSU att bidra till den gemensamma visionen utifrån sina unika roller och förutsättningar.

Med Sextanten är det RFSU:s medlemmar, genom kongressen, som fattar besluten om de strategiska vägvalen och vilka frågor vi tillsammans ska prioritera de kommande åren. Det stärker vår demokratiska styrning och skapar bättre förutsättningar för RFSU att ta tillvara på all den kunskap, erfarenhet och engagemang som finns i vår organisation för bli en ännu starkare kraft för förändring.

3.3 RFSU är starkare tillsammans med andra

Med de ökade utmaningarna i samhället, ett polariserande samhällsklimat och ett minskat demokratiskt utrymme blir ett starkt civilsamhälle allt viktigare. RFSU behöver gå samman med flera andra rörelser och organisationer som delar vår vision. Motståndet mot våra frågor är stort och vi blir starkare tillsammans med andra. Tillsammans ökar våra möjligheter att driva på de samhällsförändringar som vi ser behövs för att stärka SRHR och för att bidra till en hållbar utveckling.

3.4 RFSU är relevant för fler

I arbetet mot en värld där alla är fria att bestämma över sin kropp och sin sexualitet behöver **fler röster inkluderas**. När vi blickar framåt mot vår hundraårsdag gör vi det med en ödmjukhet inför att många perspektiv och erfarenheter inte ryms inom RFSU idag, och med en vilja att förändra det. Vi behöver ständigt utvecklas för att bli en relevant organisation för fler. Genom att samarbeta mer med andra kommer vi att möta och lära av en **mångfald av olika perspektiv och erfarenheter**. Vi tror och hoppas att det ska göra oss **relevanta för fler**.

RFSU ser konsekvenserna av ojämlikhet och vi behöver **tydligare arbeta för de som drabbas mest**. Det gör vi genom att tillsammans med andra kämpa mot en gemensam vision där **ALLA oavsett makt och resurser** är fria att bestämma över sin kropp och sexualitet. I framtiden kommer RFSU:s verksamhet och prioriteringar att i större utsträckning präglas av information och perspektiv som kommer från att ha ett intersektionellt perspektiv på makt. En intersektionell analys används för att synliggöra hur olika maktordningar och diskrimineringsgrunder påverkar och ibland förstärker varandra. Vi måste dock inte alltid lyfta samtliga maktordningar utan det viktiga är att medvetet välja de maktordningar som är mest relevanta för den aktuella situationen. Under de kommande fyra år vill vi särskilt prioritera antirasism, både för att vi ser ett tydligt behov av att öka vår egen förståelse och för att antirasism är centralt för att RFSU ska bli relevant för fler.

4. HUR KOMMER SEXTANTEN ATT ANVÄNDAS?

RFSU rymmer många olika typer av verksamheter och logiker – lokalföreningar som drivs helt av ideella krafter, en klinik som arbetar med hälsovård, kanslier med anställda, en internationell verksamhet med ett 40-tal partners i olika länder och ett vinstdrivande aktiebolag. Eftersom förutsättningarna skiljer sig åt mellan RFSU:s olika delar är det varken möjligt eller önskvärt att ha en alltför detaljerad övergripande styrning. Sextanten fokuserar därför på att RFSU delar vision, strategier och gemensamma prioriteringar som beskriver den förändring som organisationen vill bidra till.

De mål som finns formulerade i Sextanten syftar till att visa vägen och ge en gemensam bild av RFSU:s prioriteringar. Målen beskriver den förändring vi vill se. De är inte formulerade som mätbara mål utan de är snarare till för att visa på en riktning för hela RFSU som alla delar ska bidra till utifrån sina olika roller. När Sextanten sedan ska omsättas till verksamhet behöver den brytas ner i mer detaljerade mål och aktiviteter i verksamhetsplaner för respektive del av RFSU som sen följs upp och utvärderas. Dessa planer behöver tas fram i dialog och utifrån en ökad förståelse för varandras roller och förutsättningar. Matrisen nedan visar de olika formella beslutsnivåerna kopplade till Sextanten.

Typ av styrdokument	Styrningen omfattar	Beslutas av	Tidsspann
SEXTANTEN			
Vision	Hela RFSU	Kongress	Gäller till 2033
Uppdrag (kommer även stå i stadgarna)			Ej begränsat
Strategier			Gäller till 2033
Effektmål			
4-årig inriktningsmål			Kongress- perioder (2022-2025, 2026-2029, 2030-2033)
4-åriga organisatoriska mål			
Ägardirektiv	RFSU AB	Förbundsstyrelse	Tills vidare
Ägardirektiv	EOJ AB		2 år
Övergripande verksamhetsplan och budget	Förbundskansli och klinik		
Förutsättningar för planering till lokalföreningar med och utan kanslier	Lokalföreningar		
Detaljerade verksamhetsplaner och budget	Förbundskansli och klinik	Generalsekreterare	2 år
Strategisk plan och budget	RFSU AB	RFSU AB:s styrelse	1 år
Verksamhetsplan och ekonomisk inriktning kansli/loklalföreningar	Lokalföreningar	Årsmöte	

Som framgår av matrisen ovan omfattar Sextanten alltså hela RFSU och beslutas om på kongressen. Genom Sextanten blir det medlemmarna som fattar besluten om de strategiska vägvalen och de frågor vi tillsammans ska prioritera de kommande åren. Det stärker vår demokratiska styrning och våra vägval och prioriteringar kommer grunda sig i den samlade kunskap, erfarenhet och engagemang som finns i vår medlemsorganisation.

Uppdraget formuleras i stadgarna och kommer därför ligga fast på längre sikt än Sextanten gäller. Vision, strategier och effektmål är formulerade på en övergripande nivå och kommer att ligga fast under hela 12-årsperioden fram till 2033. Inriktningsmålen och de organisatoriska målen beslutas om vart fjärde år, det vill säga på varannan kongress. Dessa delar utgör RFSU:s övergripande styrning.

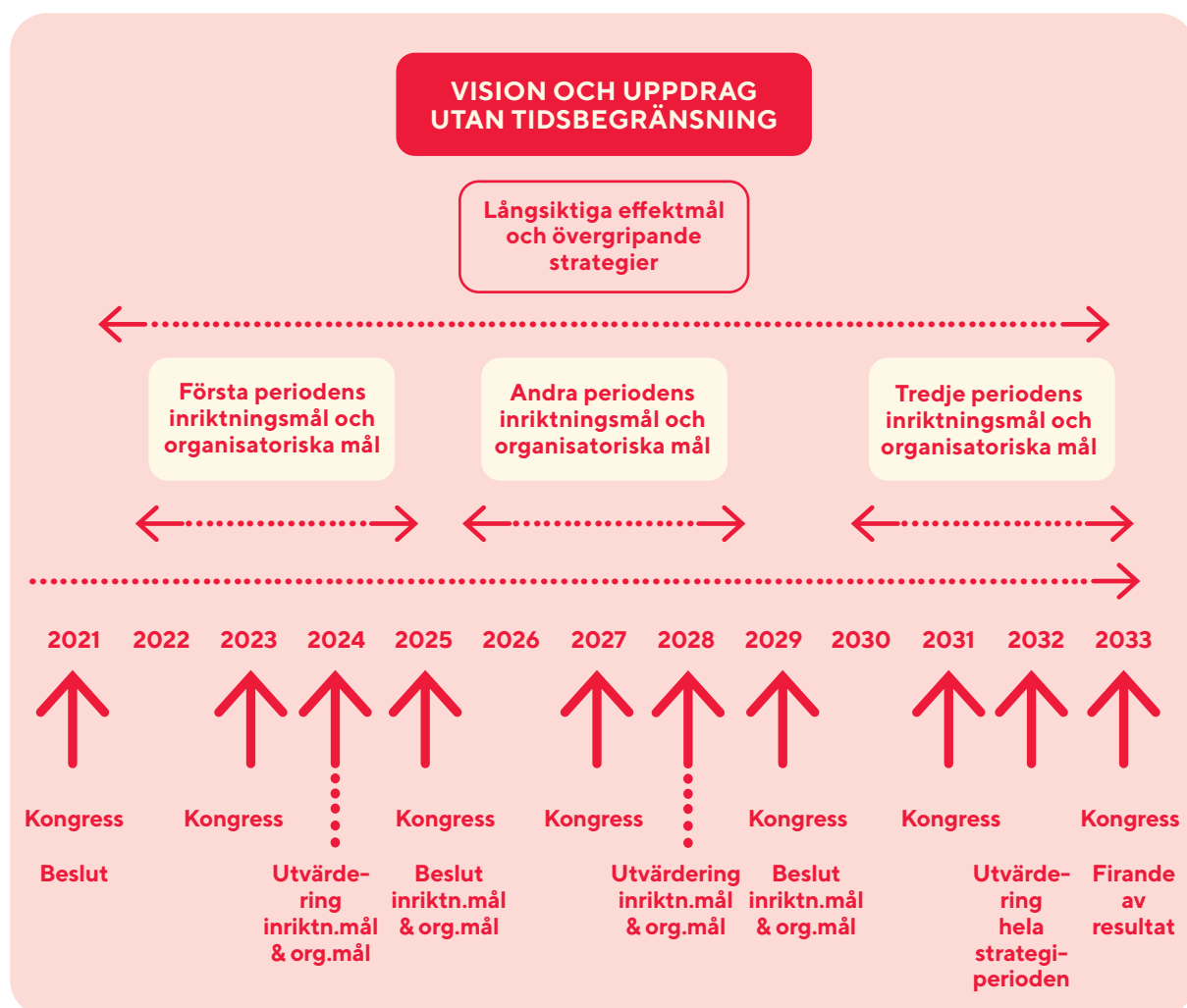
Kongressen väljer förbundsstyrelsen, som är nästa beslutsnivå och arbetar utifrån det mandat de fått av medlemmarna. Utifrån Sextanten formulera förbundsstyrelsen ägardirektiv till RFSU AB och beslutar om övergripande verksamhetsplan och budget för förbundskansli och klinik. Här omfattas också bland annat stöd till lokalföreningarna. För att kunna samordna arbetet i RFSU krävs dialog och en ökad förståelse för varandras roller och förutsättningar. Det yttersta ansvaret för det ligger på förbundsstyrelsen.

För att underlätta lokalföreningarnas verksamhetsplanering kommer förbundsstyrelsen presentera förutsättningar för planering som utgår från Sextanten och lokalföreningarnas förutsättningar och behov. Dessa tas fram i nära dialog mellan lokalföreningar och förbundskansli och innefattar större satsningar eller händelser där vi på nationell och lokal nivå behöver samverka. Det kan till exempel handla om att RFSU gör gemensamma kampanjer i samband med riksdagsval, kampanjtillfällen som Vecka SEX och Barnvagnsmarschen, eller en kunskapshöjning i hela organisationen relaterat till ett visst inriktningsmål.

Utifrån förbundsstyrelsens beslut om ägardirektiv, övergripande verksamhetsplan och budget, samt inspel till lokalföreningar görs sedan en mer detaljerad planering inom RFSU:s olika delar.

4.1 Uppföljning och utvärdering

Inriktningsmålen och de organisatoriska målen kommer att följas upp av kongressen vartannat år. Mellan kongresserna kommer förbundsstyrelsen att följa upp målen årligen. Processer och rutiner för uppföljning och utvärdering av mål och verksamhetsplaner inom RFSUs olika delar, kommer att tas fram under 2021. Bilden nedan visar en översiktlig tidslinje för när det kommer att ske.

5. SEXTANTEN MED FÖRKLARINGAR

Nedan följer en presentation av Sextantens samtliga delar med förklaringar. Förklaringarna är en sammanställning av den riktning som angavs i det ursprungliga kongressuppdraget, av alla de inspel som kommit under processen som beskrivits ovan och av förbundsstyrelsens vägval.

5.1 Vision

Visionen är den värld som RFSU kämpar och vill ska bli verklighet.

Förslag	Förklaringar
En värld där alla är fria att bestämma över sin kropp och sexualitet.	Denna vision är tänkt att vara kort, kärnfull och ska kunna kommas ihåg av alla. I visionen fokuserar vi på allas rätt till sin kropp och sin sexualitet. RFSU ska med andra ord ha ett brett fokus och rikta sig till många. Men i ordet alla ligger också att ingen ska lämnas utanför. RFSU ska därför, utifrån en intersektionell maktanalys, göra prioriterade insatser för grupper som riskerar att utsättas för diskriminering och/eller är i en situation där deras sexuella och reproduktiva rättigheter kränks. Att vara fri innebär att ens rättigheter skyddas, respekteras och tillgodoses. Det innebär också att ens frihet inte begränsas av en själv och samhällets omgivande normer. Med begreppet ”en värld” tydliggör vi att det krävs förutsättningar för att en ska kunna tillgodogöra sig friheten att bestämma över sin kropp och sexualitet, att friheten är villkorad. Förutsättningarna är formulerade i effektmålen. Att ”bestämma över sin sexualitet” handlar inte om att bestämma sin sexuella läggning utan att få bestämma över allt som rör ens sexualitet. Begreppet ”kropp” innebär hela spektrumet av sexuella och reproduktiva rättigheter och hälsa.

5.2 Effektmål

Effektmålen beskriver vad som behöver hända för att visionen ska nås och beslutas på 12 år.

	Förslag	Förklaringar
5.2.1	Politiska, juridiska och finansiella beslut i Sverige och globalt främjar SRHR och hållbar utveckling för alla människor oavsett makt och resurser.	”Politiska, juridiska och finansiella beslut” handlar om att makthavare och beslutsfattare tar sitt ansvar för att människors sexuella och reproduktiva rättigheter och hälsa skyddas, respekteras och tillgodoses samt arbetar för att främja en hållbar utveckling. Detta är kärnan i ett rättighetsperspektiv. ”Beslut som främjar” är både åtaganden och själva implementeringen av dessa åtaganden – det som görs måste främja SRHR i praktiken, inte bara i teorin. Med detta förslag kopplar RFSU också ihop SRHR (sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter) med hållbar utveckling (social, ekonomisk och miljömässig utveckling). Ett hållbart och jämlikt samhälle behövs för att förbättra förutsättningarna för att SRHR ska kunna tillgodoses och SRHR är en del i ett större sammanhang; för att hållbar utveckling ska kunna uppnås måste SRHR skyddas, respekteras och tillgodoses. ”Oavsett makt och resurser” betyder att det är viktigt att ta hänsyn till ojämlik makt och resursfördelning för att kunna verka för alla människors sexuella och reproduktiva rättigheter, oavsett ålder, kön, könsidentitet, funktionsnedsättning, ras, etnicitet, ursprung, religion eller ekonomisk eller annan ställning. Dessa hänsynstaganden ska alltid ske utifrån intersektionell och feministisk analys, och det ska i allt arbete tydliggöras vilka de mest marginaliserade grupperna är som riskerar att lämnas utanför.

	Förslag	Förklaringar
5.2.2	Normer och attityder i Sverige och globalt ger människor större möjlighet att bestämma över och njuta av sin kropp och sexualitet.	Detta mål handlar om att arbeta för att främja och stärka goda normer och motverka negativa normer som begränsar människors möjlighet att bestämma över och njuta av sin kropp och sin sexualitet. Definitionen av begreppen är följande: "Normer" är det som jag tycker att andra ska göra och vad jag tror att andra tycker att jag ska göra. En norm är alltså en beteende- och värderingsstruktur som efterföljs av många. "Attityder" är vad jag tycker och föredrar, vilket kan förändras med bra argument.
5.2.3	Människor i Sverige och globalt har, oavsett makt och resurser, förbättrad tillgång till kvalitativ och jämlik sexuell och reproduktiv vård.	Med "kvalitativ och jämlik" avses att vården ges enligt WHO:s standard dvs: att den ska hålla hög vetenskaplig standard, att det ska finnas tillgång till vård (geografiskt) samt att den ska vara tillgänglig, dvs inkluderande och fri från diskriminering. I begreppet "vård" inkluderas egenvård (det vill säga vård som patienten utför i hemmet) och preventivmedel inklusive kondomer, medicinsk abort m.m.
5.2.4	Människor i Sverige och globalt har, oavsett makt och resurser, ökade möjligheter att organisera sig och påverka för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter.	I att ha " möjligheter att organisera " sig ingår att människor har kunskap om sina rättigheter och besitter den handlingskraft som krävs för att kunna utkräva dem. I begreppet ingår också att det finns handlingsutrymme för civilsamhället att verka fritt utan begränsningar i yttrandefrihet, mötesfrihet och organisationsfrihet.
5.2.5	Människor i Sverige och globalt har, oavsett makt och resurser, ökad kunskap om kropp och sexualitet.	Med att ha " kunskap om kropp och sexualitet " ingår att människor har den kunskap om sin kropp och sin sexualitet som krävs för att de ska ha möjlighet att fatta informerade beslut och att vara, välja och njuta. Det handlar också om att människor ska ha en generell kunskap om kropp och sexualitet – inte bara sin egen.

5.3 Inriktningsmål

Inriktningsmålen visar vad vi ska prioritera att jobba mot fyra år framåt. De ska vägleda oss i hur vi ska prioritera våra resurser, vår verksamhet, vår kunskapsutveckling och vår kommunikation. Beslutas på kongressen vart fjärde år.

	Förslag	Förklaringar
5.3.1	Normer kring kropp, sexualitet och relationer skapar stärkta och jämlika förutsättningar för lust, njutning och ömsesidighet och begränsas inte av rasism.	Det här målet handlar framför allt om att vidga normer och motverka förtryckande strukturer och visa att vi inte kan förstå sexualitet utan att förstå hur den påverkas av andra maktstrukturer. Begreppet ” jämlika ” finns med för att signalera att målet ska rikta in sig på de mest utsatta/begränsade i första hand. Detta inriktningsmål konkretiserar också de makt-hierarkier som RFSU vill prioritera och som RFSU inte har arbetat så mycket med tidigare; de som är kopplade till rasism . RFSU behåller sin medvetenhet om vikten av en intersektionell analys och att arbeta med andra mak-tordningar, men med detta mål vill vi särskilt arbeta med att synliggöra vissa normer mer än andra under en period för att vi tror att de är särskilt angelägna.
5.3.2	Agenda 2030 genomförs i sin helhet i Sverige och globalt, med ett SRHR-perspektiv.	RFSU vill ansluta sig till en bredare agenda kring fattigdomsbekämpning och hållbar utveckling och bidra till att Agenda 2030 genomförs. RFSU vill också att SRHR ska beaktas i implementeringen av Agenda 2030. Det här målet handlar därför om att skapa en tydligare koppling mellan de globala hållbarhetsfrågorna och sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. De globala målen kan inte uppnås om inte SRHR skyddas, respekteras och tillgodoses men det är också så att klimatkrisen och andra hållbarhetsfrågor påverkar SRHR.

	Förslag	Förklaringar
5.3.3	Ökad samverkan mellan civilsamhällets aktörer lokalt, nationellt och globalt för att bidra till SRHR och ett ökat demokratiskt utrymme.	I detta mål tydliggörs att RFSU vill vara del av ett brett civilsamhälle som verkar för att säkra och öka det demokratiska utrymmet. Det civila samhället består av idéburna sammanslutningar som inte är en del av näringsliv eller myndigheter, allt ifrån informella nätverk, föreningar till folkrörelser. För att människor ska kunna göra sin röst hörd krävs yttrandefrihet, laglig rätt att organisera sig, mötesfrihet och fri, oberoende media. Det finns ett påtagligt hot mot det civila samhället och aktivister, vars rättigheter och säkerhet riskerar att begränsas ytterligare framöver. Detta kallas ibland för krympande demokratiskt utrymme . Frågan har blivit ännu mer aktuell i och med de åtgärder som regeringar vidtar med anledning av Covid-19.
5.3.4	Människor har ökad möjlighet att leva och bilda familj på det sätt som de önskar, utan att hindras av diskriminerande lagstiftning kring kön, sexualitet, könsidentitet och andra maktordningar.	RFSU ser familjepolitiken som fortsatt viktig både i Sverige och globalt eftersom förändring av lagstiftning ses som en förutsättning att kunna bedriva normförändrande arbete. I målet finns en medveten prioritering av diskriminerande lagstiftning kring kön, sexualitet och könsidentitet. Målet fokuserar alltså på lagstiftning, snarare än sociala normer, kring HBTQI+. I arbetet inkluderas lagstiftning som grundar sig i en tvåsamhetsnorm.
5.3.5	Stärkt tillgång till kvalitativ och jämlik sexuell och reproduktiv hälso- och sjukvård för alla människor oavsett makt och resurser med särskilt fokus på människor som utsätts för rasism.	En tillgänglig hälso- och sjukvård är avgörande för att människor ska kunna tillgodogöra sig sina sexuella och reproduktiva rättigheter. I målet är förslaget att RFSU riktar in sitt arbete på särskilt utsatta grupper vars tillgång till sexuell och reproduktiv hälso- och sjukvård behöver förbättras med fokus på människor som utsätts för rasism.

	Förslag	Förklaringar
5.3.6	Alla barn och unga, oavsett livssituation, har jämlik tillgång till sexualupplysning och kunskap om sexualitet, kropp och relationer.	I detta mål lyfter vi fram vikten av att barn och unga generellt får förutsättningar att kunna fatta beslut kring sin sexualitet, kropp och relationer. Detta förslag innebär alltså en målgruppsprioritering för RFSU som också är en förskjutning mot att även inkludera yngre barn (och inte bara gruppen unga generellt) i arbetet. I gruppen "barn och unga" ingår alla mellan 0 till 25 år. Med begreppen " alla " och " jämlik " vill vi göra det tydligt att det särskilt handlar om att nå de barn som riskerar att annars inte får den kunskap som de har rätt till.
5.3.7	Människor har, oavsett makt och resurser, tillgång till laglig och säker abort, och abortstigmat har minskat.	Med denna formulering visar RFSU på vikten av att arbeta med abortstigmat. Det har inte varit lika tydligt formulerat i det internationella arbetet tidigare. Här lyfts även vikten av tillgången till abort oavsett makt och resurser, då vi vet att resurser är avgörande för möjligheten att få en säker abort i de flesta länder. Vidare lyfts just tillgången fram istället för rätten till laglig abort. Det är relevant framför allt internationellt där ökad tillgång till medicinsk abort drastiskt minskar komplikationer och dödlighet. Gjorda framsteg vad gäller aborträtten i Sverige behöver fortsatt skyddas.
5.3.8	Människor har, oavsett ålder och resurser, tillgång till och kunskap om preventivmedel utifrån behov.	Vikten av att fler får tillgång till preventivmedel som passar dem, oavsett ålder och resurser är en fråga som RFSU driver i Sverige och som är fortsatt relevant. I Sverige bidrar RFSU AB tydligt till detta mål. Arbetet med tillgång till preventivmedel skulle också kunna vara intressant för RFSU att börja inkludera i det internationella arbetet. Preventivmedel är inte en s.k. "motvindsfråga" (en fråga som kan upplevas som kontroversiell) vilket övriga frågor är som RFSU driver internationellt. Om RFSU skulle komplettera sitt internationella arbete med

	Förslag	Förklaringar
		frågor kring preventivmedel skulle det kunna bli en möjlig ingång för RFSU till andra aktörer och frågor. Här finns också mer finansiering internationellt.
5.3.9	Kvinnors, barns och HBTQI+- personers sexuella och reproduktiva hälsa och rättigheter begränsas inte av könsbaserat våld såsom skadliga sedvänjor, inklusive hedersrelaterat våld och förtryck.	Likväl som att RFSU arbetar främjande med lust, ser vi också hur kränkningar av SRHR ofta används som ett maktmedel för att begränsa människors möjligheter att vara, välja eller njuta både i Sverige och internationellt. RFSU vill tillsammans med andra organisationer som driver frågorna, bidra till att förebygga att särskilt kvinnors, flickors och HBTQI+-personers SRHR-rättigheter kränks i form av könsbaserat våld såsom skadliga sedvänjor, inklusive hedersrelaterat våld och förtryck. Inom internationell rätt inkluderar ”skadliga sedvänjorna” bl.a. könsstympning, barnäktenskap, och hedersrelaterat våld och förtryck. Valen av begrepp är baserat på följande resonemang: skadliga sedvänjor är den vedertagna juridiska termen internationellt. I den svenska kontexten är det vanligt att tala om ”hedersrelaterat våld och förtryck” som övergripande term, där skadliga sedvänjorna ofta ses som en del av hedersrelaterat våld och förtryck. I en internationell kontext är det inte så. ”Honour related crimes” avser ofta specifika saker t.ex. syraattacker och hedersrelaterade mord medan t.ex. barnäktenskap och kvinnlig könsstympning faller under ”skadliga sedvänjor”. För att göra målet begripligt både i Sverige och internationellt föreslås därför en kombination av båda begreppen. I målet föreslås en avgränsning till kvinnor, barn (såväl flickor som pojkar) och HBQTI+-personer eftersom de drabbas hårdast av hedersrelaterat förtryck och våld och skadli-

	Förslag	Förklaringar
		ga sedvänjor. Kvinnor och flickor är de som främst utsätts för fysiskt, psykiskt och sexuellt våld – inklusive tvångsäktenskap, barnäktenskap och könsstympning. Pojkar utsätts både direkt – genom att utsättas för olika typer av våld, tvångsäktenskap, så kallade ”uppfostningsresor” mm. De utsätts också indirekt genom att de kan pressas eller tvingas utöva våld och kontroll mot kvinnliga anhöriga, vilket utifrån ett barnperspektiv bör ses som en typ av våld. HBTQI+-personer oavsett kön och ålder är också hårt drabbade av hedersrelaterat våld och förtryck.

5.4 Uppdrag

RFSUs specifika roll i att åstadkomma den värld som avses i visionen. Uppdraget ska kunna stå för sig själv och vara lättkommunicerat. Kommer även att stå i § 2 i stadgarna.

Förslag	Förklaringar
Genom kunskap, engagemang och påverkan bidrar RFSU till en värld där alla människor är fria att bestämma över och njuta av sin kropp och sin sexualitet.	Ordet ”syfte” har ersatts med ”uppdrag” då det var tydligare. Den nya formuleringen av RFSU:s uppdrag ersätter den tidigare syftesparagrafen i stadgarna. RFSU:s uppdrag omfattar det som just RFSU ska göra för att uppnå visionen. Uppdraget ska kunna stå för sig själv och vara lättkommunicerat. Det ska vara enkelt att förklara vad RFSU har för uppdrag. Därför beskriver uppdraget vad RFSU vill vara med att uppnå (visionen med tillägget om njutning) och hur RFSU vill göra detta (strategierna). Begreppet ”njuta” har lagts till då det är en central del av RFSUs förhållningssätt till SRHR, och det som särskiljer oss från andra organisationer.

5.5 Strategier

Strategierna innebär en konkretisering av uppdraget och visar hur RFSU behöver agera för att bidra till förändring på en övergripande nivå de närmaste 12 åren.

	Förslag	Förklaringar
5.5.1	Kunskap: Bygga kunskap och medvetenhet om kropp och sexualitet.	RFSU utvecklar kunskap och medvetenhet om kropp och sexualitet. Det görs på många olika sätt. RFSU bedriver sexualupplysning till en bred allmänhet via media och egna kampanjer, sprider kunskap genom skolinformatörer, och ökar kunskapen genom marknadsföringskampanjer. RFSU utvecklar också kunskap i samhället t.ex. genom att få in våra frågor hos institutioner, aktörer och utbilda yrkesgrupper där de kan få stor spridning. RFSU producerar, samlar in och tar fram ny kunskap genom den kliniska verksamheten, att ta del av och sprida forskning, och genom egna undersökningar och studier, både på egen hand och tillsammans med andra.
5.5.2	Engagemang: Skapa opinion samt engagera människor och civilsamhället.	För RFSU och RFSU:s samarbetsorganisationer är det helt centralt att engagera människor och att opinionsbilda för SRHR. RFSU behöver också samverka med andra civilsamhällesaktörer för att kunna engagera flera och tillsammans bli starkare.
5.5.3	Påverkan: Bidra till utformning av lagar, ramverk och system samt utkräva ansvar.	RFSU arbetar på olika sätt med politisk påverkan för att bidra till utformning av lagar, riktlinjer, finansiering och system för SRHR och utkräva ansvar från beslutsfattare. Det kan vara genom att ge tekniskt stöd, genom att öka kunskapen hos beslutsfattare på olika nivåer, och genom att gå samman med andra för att påverka politiken. Det handlar alltså både om att påverka så att åtaganden görs och att utkräva ansvar så att åtagandena genomförs. På så sätt får RFSU igenom förändringar på systemnivå som når många.

5.6 Organisatoriska mål

De organisatoriska målen är vad vi som organisation ska prioritera att utveckla de närmaste fyra åren, för att vi ska lyckas genomföra våra strategier och nå våra mål så effektivt som möjligt. Beslutas på kongressen vart fjärde år.

5.6.1 Engagemang och samverkan

	Förslag	Förklaringar
5.6.1.1	RFSU har en inkluderande kultur där fler människor med olika perspektiv och erfarenheter vill och kan engagera sig i och tillsammans med RFSU för att bidra till visionen.	RFSU vill arbeta aktivt för att få en inkluderande kultur eftersom det är en förutsättning för att människor med olika perspektiv och erfarenheter ska vilja och kunna engagera sig i och tillsammans med RFSU för att bidra till visionen.
5.6.1.2	RFSU får in fler nya perspektiv och erfarenheter genom samarbete med en ökad mångfald av aktörer.	I detta mål tydliggörs att RFSU vill samarbeta med en ökad mångfald av aktörer för att få in en mångfald av perspektiv och erfarenheter. Med " ökad mångfald " menas att RFSU vill samarbeta med organisationer och andra aktörer som har kunskaper och erfarenheter samt representerar perspektiv som RFSU idag saknar.
5.6.1.3	RFSU bygger allianser för att säkra genomförandet av de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030 med ett SRHR-perspektiv samt bidra till ökat demokratiskt utrymme.	Detta mål tydliggör att RFSUs vill stödja andras kamper på samma sätt som vi gärna vill att andra kan stödja vår. Vi tror att det finns många aktörer som delar vår agenda och genom att kroka arm med andra blir vi starkare tillsammans.
5.6.1.4	RFSU är en växande medlemsrörelse i hela Sverige som genom kunskap, engagemang och påverkan bidrar till visionen.	RFSU är en medlemsorganisation där medlemmarna är centrala för att RFSU ska kunna arbeta med sina strategier mot visionen. Detta mål tydliggör att RFSU vill vara en växande medlemsrörelse med en mångfald av medlemmar i hela Sverige.

5.6.2 Trovärdighet

	Förslag	Förklaringar
5.6.2.1	RFSU är och uppfattas även fortsättningsvis som en kunnig, nyanserad och modig aktör inom SRHR.	Detta mål handlar om hur RFSU uppfattas utåt. Här görs det tydligt att RFSU i en alltmer polariserad debatt och i ett "klicksamhälle" även fortsättningsvis vill ta positionen som kunnig och nyanserad även inom svåra frågor. Detta finns med som prioritering eftersom det kan bli en allt svårare roll att ta. Det modiga kan alltså vara att vara nyanserad och faktabaserad.
5.6.2.2	RFSU har ett starkare varumärke och kommunicerar som ett RFSU genom sexualupplysning, påverkansarbete, opinionsbildning och produkter.	Detta mål handlar om RFSUs varumärke som är viktigt för att RFSU ska få genomslag. Med att kommunicera som ett RFSU avses att det är samma kärnbudskap och samma tonalitet.

5.6.3 Kunskap och metodutveckling

	Förslag	Förklaringar
5.6.3.1	RFSU utvecklar mer och ny kunskap inom SRHR genom klinisk verksamhet, sexualupplysande samtal, medlemsverksamhet, internationell samverkan, kartläggning av människors konsumtionsmönster samt genom att ta del av och bidra till forskning.	Detta mål tydliggör att spetskompetens inom SRHR är en central framgångsfaktor för RFSU. Organisationen utvecklar kunskap genom 1) egen praktisk erfarenhet (exempelvis arbetet på kliniken, RFSUs egen sexualupplysning, medlemsverksamhet, genom samarbeten med SRHR-organisationer i den internationella verksamheten och RFSU ABs kartläggningar av människors konsumtionsmönster) 2) tillvaratagande av andras kunskap exempelvis forskning och annan kunskapsutveckling där RFSU också är med och bidrar till ny kunskap och forskning.

5.6.3 Kunskap och metodutveckling

	Förslag	Förklaringar
		Kunskapen används för att identifiera behov, utforma verksamhet, sprida kunskap, opinionsbilda och påverka lagar, ramverk och system. I målet tydliggörs också att det handlar om RFSU både ska utveckla mer och ny kunskap.
5.6.3.2	RFSU förbättrar sina metoder vad gäller att bedriva effektivt påverkansarbete, engagera människor, skapa opinion samt förändra attityder och beteenden på lokal, nationell och global nivå.	Interna analyser visar att RFSU behöver även utveckla våra strategier och arbetssätt för att bli ännu bättre på att få genomslag. RFSU vill därför att vi som organisation fokuserar mer på metodutveckling vad gäller att bedriva effektivt påverkansarbete, engagera människor, skapa opinion samt förändra attityder och beteenden. I att engagera människor ingår både medlemmar och aktivister.
5.6.3.3	RFSU har ökad kunskap om intersektionella feministiska och antirasistiska perspektiv vilket hjälper oss att adressera makthierarkier som begränsar marginaliserade grupper tillgång till SRHR såväl som inflytande i vår organisation.	För att RFSU ska bli en organisation som i realiteten kan adressera makthierarkier som begränsar marginaliserade grupper tillgång till SRHR och samtidigt vara en organisation där alla har samma möjlighet till inflytande behövs förändring. Den första åtgärden är att RFSU behöver bygga mer kunskap om intersektionella feministiska och antirasistiska perspektiv för att sen kunna använda den kunskapen i det faktiska arbetet med att utvecklas som organisation och i t.ex. kunskapsinhämtning och metodutveckling. Den intersektionella feministiska analysen är nödvändig för att kunna genomföra Sextanten och vi vill även särskilt öka kunskapen om antirasistiska perspektiv då detta är makthierarkier som vi inte arbetat lika mycket med tidigare.

5.6.4 Resurser

	Förslag	Förklaringar
5.6.4.1	RFSU har ett hållbart och långsiktigt medarbetarskap för alla anställda inom RFSU.	RFSU vill säkerställa ett mer hållbart och långsiktigt medarbetarskap, oavsett var i landet medarbetarna är anställda och då ta i beaktande att alla medarbetare har olika förutsättningar och utmaningar, vilket innebär att vad ett hållbart och långsiktigt medarbetarskap är kan betyda olika saker för olika personer. Gemensamt är dock att alla medarbetare ska ha en god, hälsofrämjande arbetsmiljö.
5.6.4.2	RFSU tar tillvara på kunskap och möjliggör ett hållbart engagemang för förtroendevalda, medlemmar och andra engagerade i RFSU:s arbete.	Här synliggörs vikten av förtroendevalda, ideella och medlemmar utifrån ett resursperspektiv; aktiva medlemmar och förtroendevalda är alltså inte bara med för att stötta visionen utan utgör centrala resurser. RFSU vill ta tillvara medlemmarnas erfarenheter, kompetenser och kunskaper och samtidigt erbjuda möjlighet till ett hållbart engagemang. Med hållbart engagemang avses att det ska vara möjligt att med lust engagera sig i RFSU över tid i en hälsofrämjande miljö.

5.6.5 Ekonomisk inriktning

	Förslag	Förklaringar
5.6.5.1	RFSU har fler olika inkomstkällor för att minska RFSU:s ekonomiska sårbarhet.	Enligt stadgarna fattar kongressen beslut om ekonomisk inriktning. I och med detta organisatoriska mål följer vi §4.4 i stadgan. Dessa tre mål ger RFSU en riktning avseende ekonomiska prioriteringar och möjliggör ett tydligare ansvarsutkrävande av förbundsstyrelsen.
5.6.5.2	RFSU har ökat självfinansieringen av sin verksamhet för att öka RFSU:s självständighet.	Inom hela RFSU bör vi arbeta med att ha fler intäktskällor och samtidigt vårda och bibehålla befintliga givare. Idag finansieras en stor del av RFSUs verksamhet genom bidrag från myndigheter (2019 var det 80% av RFSUs totala

	Förslag	Förklaringar
5.6.5.3	RFSU förvaltar sitt egna kapital på ett långsiktigt och hållbart sätt.	intäkter). Genom att bredda finansieringen med fler intäktskällor och särskilt fokusera på att generera egna intäkter (självfinansiering) ökar vi vårt oberoende, minskar sårbarheten och säkerställer att vi kan bedriva vårt arbete långsiktigt. Genom ökad andel självfinansiering, t ex genom satsning på regelbundet privat givande och insamling av gåvor, får vi en större frihet att själva besluta om hur vi använder våra resurser för att få största effekt kopplat till våra mål. RFSU AB har redan breddat sitt sortiment med fler nya produktkategorier och därmed ökat bredden av intäkter. Detta är ett kontinuerligt arbete som behöver fortsätta.
		Genom detta organisatoriska mål tar Kongressen beslut om att RFSUs kapital ska vara en trygghet för organisationen under många år framöver. Kapitalet ska förvaltas omsorgsfullt och får inte kortsiktigt förbrukas. RFSU som kapitalplacerare ska prioritera hållbarhet före maximerad avkastning. RFSU har ett stort kapital och med det följer ett ansvar att förvalta hållbart och långsiktigt. Detta mål definierar just detta.

5.6.6 Samordning

	Förslag	Förklaringar
5.6.6.1	RFSUs olika delar stärker varandra genom ökad förståelse för varandras roller och förutsättningar.	Detta mål finns med eftersom fortsatt samordning kommer att krävas för att bli "ett RFSU". De olika delar som avses är förbundskansli, klinik, RFSU AB och lokalföreningar under ledning av förbundsstyrelsen. Tanken är att initiativ till samordning ska tas från förbundskansliet i nära dialog med övriga delar och att det ska finnas plats för lokala initiativ och centrala stödfunktioner kopplade till sådana initiativ.

	Förslag	Förklaringar
5.6.6.2	RFSU har en effektiv internkommunikation och koordinerar planering, genomförande och uppföljning mellan RFSUs olika delar.	För att samordningen ska fungera i praktiken behövs bra kommunikation och koordinerad planering, genomförande och uppföljning. I begreppet ”kommunikation” ligger både hur vi samtarar med varandra och hur vi säkerställer bra informationsflöden i organisationen. Detta kommer att ske genom att förbundsstyrelsen tar en mer aktiv roll i all planering i hela organisationen och med hjälp av stödfunktioner på förbundskansliet.

6. SAMMANFATTANDE UPPFÖLJNING AV KONGRESSBESLUTEN

På kongressen 2017 beslutades att ge förbundsstyrelsen i uppdrag att:

- påbörja ett arbetet med att ta fram en ny vision som siktar mot år 2033 och målet är att vara en relevant organisation som representerar fler.
- genomföra en nationell kartläggning av sexualpolitiska utmaningar som kan användas som grund för detta arbete.
- alla RFSU:s olika delar ska involveras i arbetet.
- i arbetet med vision och kartläggning och vision ska ta ett tydligt helhetsgrepp kring bildningsfrågorna

Genom denna proposition och förslaget till Sextanten anser förbundsstyrelsen att vi uppfyllt kongressens uppdrag i den första att-satsen.

Genom den omvärldsanalys som blev klar 2019 och workshoparna som genomfördes hösten 2019 i olika delar av RFSU bedömer förbundsstyrelsen att vi genomfört en samlad kartläggning av sexualpolitiska utmaningar och kongressens uppdrag i den andra att-satsen. I kapitel 2 har vi beskrivit hur RFSU:s olika delar involverats i arbetet. Genom Drömrummet på kongressen 2019, enkäten, workshoparna, Framtidsverkstan och de olika remisserna anser förbundsstyrelsen att vi genomfört kongressens uppdrag i den tredje att-satsen. Förbundsstyrelsen ser utbildningsfrågorna som centrala för RFSU och att ett bredare arbete med folkbildning kommer vara en viktig del av implementeringen av Sextanten. Vi ser därför att arbetet med den fjärde att-satsen kommer behöva fortsätta efter kongressen 2021.

Dessa insatser leder fram till att vi föreslår följande beslut för kongressen.

7. FÖRSLAG TILL BESLUT

Förslag till beslut för obegränsad tid

1. Uppdrag

Förslag till beslut för perioden 2022-2033

1. Vision
2. Effektmål
3. Strategier

Förslag till beslut för perioden 2022-2025

4. Inriktningsmål
5. Organisatoriska mål

Förslag till beslut

- att ändra stadgarnas syftesparagraf enligt förslaget till uppdrag
- att godkänna förslag till Vision, effektmål och strategier för kommande 12 år.
- att godkänna förslag till inriktningsmål för 2022-2025
- att godkänna förslag till organisatoriska mål för 2022-2025.

RFSU, Riksförbundet för sexuell upplysning
PO Box 4331, SE 102 67 Stockholm
+46 8 692 07 00, www.rfsu.se

Bilaga #1

EN VÄRLD DÄR ALLA ÄR FRIA ATT BESTÄMMA ÖVER SIN KROPP OCH SEXUALITET

Politiska, juridiska och finansiella beslut i Sverige och globalt främjar SRHR och hållbar utveckling för alla människor oavsett makt och resurser

Normer och attityder i Sverige och globalt ger människor större möjlighet att bestämma över och njuta av sin kropp och sexualitet

Människor i Sverige och globalt har, oavsett makt och resurser...

...förbättrad tillgång till kvalitativ och jämlik sexuell & reproduktiv vård

...ökade möjligheter att organisera sig och påverka för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter

...ökad kunskap om kropp och sexualitet

- Normer kring kropp, sexualitet och relationer skapar stärkta och jämlika förutsättningar för lust, njutning och ömsesidighet och begränsas inte av rasism
- Agenda 2030 genomförs i sin helhet i Sverige och globalt med ett SRHR-perspektiv.
- Ökad samverkan mellan civilsamhällets aktörer lokalt, nationellt och globalt för att bidra till SRHR och ett ökat demokratiskt utrymme
- Människor har ökad möjlighet att leva och bilda familj på det sätt som de önskar, utan att hindras av diskriminerande lagstiftning kring kön, sexualitet, könsidentitet och andra maktordningar
- Stärkt tillgång till kvalitativ och jämlik sexuell och reproduktiv hälso- och sjukvård för alla människor oavsett makt och resurser med särskilt fokus på människor som utsätts för rasism.
- Alla barn och unga, oavsett livssituation, har jämlik tillgång till sexualupplysning och kunskap om sexualitet, kropp och relationer.
- Människor har, oavsett makt och resurser, tillgång till laglig och säker abort och abortstigmat har minskat.
- Människor har, oavsett ålder och resurser, tillgång till och kunskap om preventivmedel utifrån behov.
- Kvinnors, barns och HBTQI+-personers sexuella och reproduktiva hälsa och rättigheter begränsas inte av könsbaserat våld såsom skadliga sedvänjor, inklusive hedersrelaterat våld och förtryck

GENOM KUNSKAP, ENGAGEMANG OCH PÅVERKAN BIDRAR RFSU TILL EN VÄRLD DÄR ALLA MÄNNISKOR ÄR FRIA ATT BESTÄMMA ÖVER OCH NJUTA AV SIN KROPP OCH SIN SEXUALITET

Kunskap:

Bygga kunskap och medvetenhet om kropp och sexualitet

Engagemang:

Skapa opinion samt engagera människor och civilsamhället

Påverkan:

Bidra till utformning av lagar, ramverk och system samt utkräva ansvar

Engagemang & samverkan

RFSU har en inkluderande kultur där fler människor med olika perspektiv och erfarenheter vill och kan engagera sig i & tillsammans med RFSU för att bidra till visionen.

RFSU får in fler nya perspektiv och erfarenheter genom samarbete med en ökad mångfald av aktörer.

RFSU bygger allianser för att säkra genomförandet av de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030 med ett SRHR-perspektiv samt bidra till ökat demokratiskt utrymme

RFSU är en växande medlemsrörelse i hela Sverige som genom kunskap, engagemang och påverkan bidrar till visionen

Trovärdighet

RFSU är och uppfattas även fortsättningsvis som en kunnig, nyanserad och modig aktör inom SRHR

RFSU har ett starkare varumärke och kommunicerar som ett RFSU genom sexualupplysning, påverkansarbete, opinionsbildning och produkter

Kunskap & metodutveckling

RFSU utvecklar mer och ny kunskap inom SRHR genom klinisk verksamhet, sexualupplysande samtal, medlemsverksamhet, internationell samverkan, kartläggning av människors konsumtionsmönster samt genom att ta del av och bidra till forskning.

RFSU förbättrar sina metoder vad gäller att bedriva effektivt påverkansarbete, engagera människor, skapa opinion samt förändra attityder och beteenden på lokal, nationell och global nivå.

RFSU har ökad kunskap om intersektionella feministiska och antirasistiska perspektiv vilket hjälper oss att adressera makthierarkier som begränsar marginaliserade gruppers tillgång till SRHR såväl som inflytande i vår organisation.

Resurser

RFSU har ett hållbart och långsiktigt medarbetarskap för alla anställda inom RFSU

RFSU tar tillvara på kunskap och möjliggör ett hållbart engagemang för förtroendevalda, medlemmar & andra engagerade i RFSUs arbete.

Ekonomisk inriktning

RFSU har fler olika inkomst-källor för att minska RFSUs ekonomiska sårbarhet

RFSU har ökat självfinansieringen av sin verksamhet för att öka RFSU:s självständighet

RFSU förvaltar sitt egna kapital på ett långsiktigt och hållbart sätt

Samordning

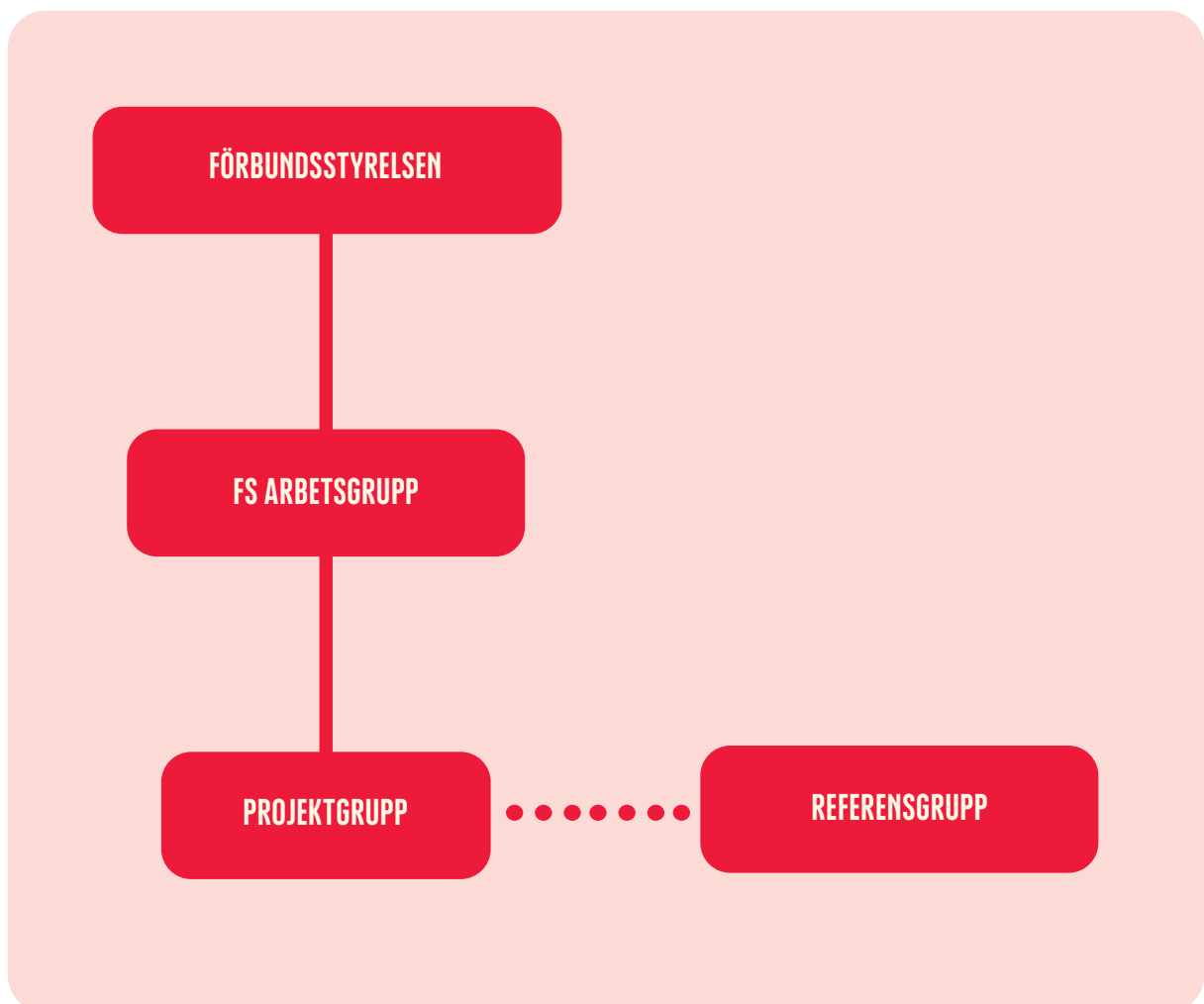
RFSUs olika delar stärker varandra genom ökad förståelse för varandras roller och förutsättningar.

RFSU har en effektiv internkommunikation och koordinerar planering, genomförande och uppföljning mellan RFSUs olika delar

Bilaga #2

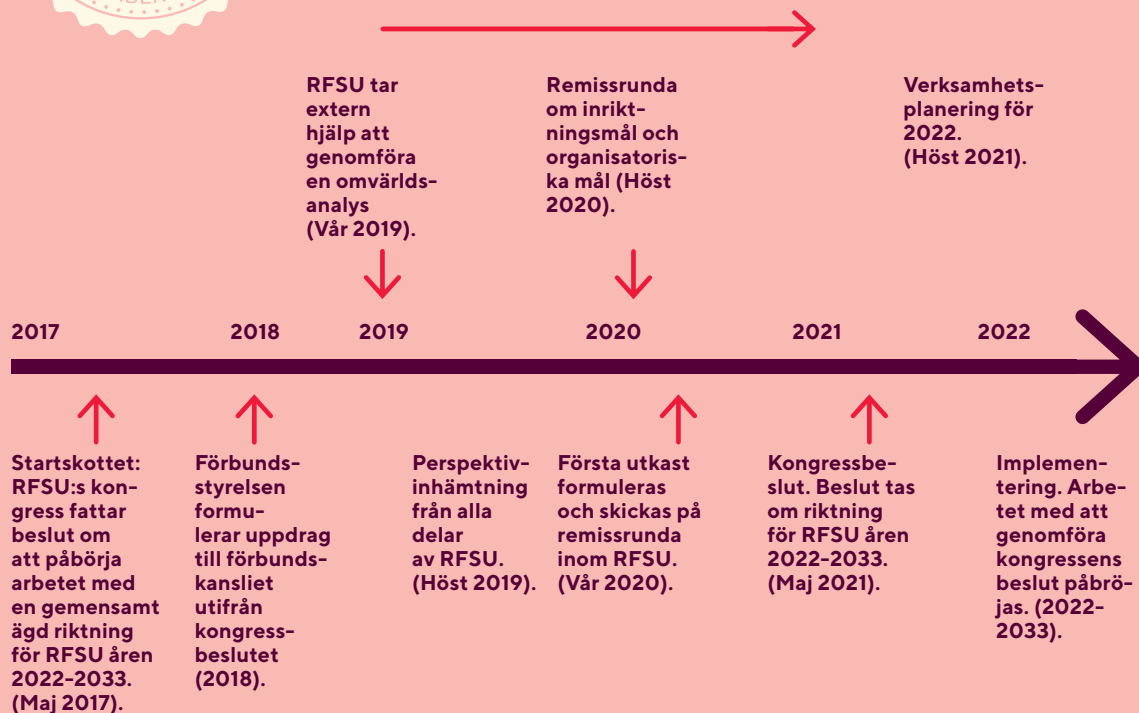
BILAGA 2 - BESKRIVNING AV HUR SEXTANTEN HAR TAGITS FRAM

Arbetet med att ta fram Sextanten har involverat hela RFSU. Processen har letts av en arbetsgrupp i förbundsstyrelsen (FS arbetsgrupp). FS arbetsgrupp sedan gett uppdrag till förbundskansliet, som organiserat arbetet i en projektgrupp. Det har också funnits en referensgrupp som bestått av representanter från ordförandekonferensen, ungdomsnätverket, lokalföreningarnas kanslichefer, förbundskansliets ledningsgrupp, RFSU AB samt tidigare förbundsstyrelseledamöter. Dessutom har hela RFSU getts möjlighet att delta i framtagandet av Sextanten genom bland annat workshops och remissrundor. Här nedan beskrivs processen för att ta fram Sextanten, och en sammanfattning av hur de inspel som gjorts har tagits tillvara i arbetet.

Alla delar av RFSU involveras för att gemensamt formulera bland annat vision, strategier och långsiktiga målsättningar för åren 2022-2033. (2019-2021).

Omvärldsanalys – vilka utmaningar står vi inför?

Det första steget i processen var att göra en omvärldsanalys för att undersöka hur samhällstrender kan komma att påverka RFSU i framtiden. Omvärldsanalysen blev klar 2019 och går att läsa i rapporten Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter i framtiden – en omvärlds- och organisationsanalys för RFSU, se bilaga 3. Omvärldsanalysen visade att det finns risk för bakslag inom flera de frågor som RFSU arbetar med. Bland annat konstateras att RFSU behöver spela en större roll i civilsamhället och att det kommer att vara viktigt med breda allianser, även med organisationer och rörelser som idag står längre från RFSU. En annan slutsats är att RFSU bör ta ett större grepp när det gäller att nå målgrupper som idag inte känner sig inkluderade i RFSU eller vars behov idag inte synliggörs inom SRHR-området. På kongressen 2019 presenterades omvärldsanalysen i ett ”Drömrums”, där kongressombuden bjöds in att komma med inspel och reflektioner kring de trender som presenterades i omvärldsanalysen.

Enkät – hur uppfattar vi RFSU?

Hösten 2019 genomfördes en enkät där alla medlemmar och anställda inom RFSU fick svara på frågor om hur man uppfattar RFSU idag. Enkäten, som besvarades av 1300 personer, visade att vi är överens om att RFSU:s verksamhet gör positiv skillnad för våra målgrupper, och att vårt engagemang i RFSU bidrar till visionen om allas frihet att vara, välja & njuta. Enkäten visade också att många anser att roll- och ansvarsfördelningen mellan RFSU:s delar behöver bli tydligare, och att samhörighetskänslan är högre med den egna delen av RFSU än med hela organisationen. Resultatet stärker det ursprungliga uppdraget som formulerades av förbundsstyrelsen, nämligen att vi behöver en gemensamt ägd bild av RFSU:s riktning och en större tydlighet kring hur respektive del av RFSU bidrar till våra gemensamma mål. Detta har hanterats i den fortsatta processen genom att förtydliga vikten av samordning mellan RFSU:s olika delar och visa hur vi utifrån våra olika roller och förutsättningar kämpar mot gemensamma mål. Se en sammanställning i bilaga 4.

Workshopar – vilka vägval behöver RFSU göra?

Hösten 2019 anordnades även workshops för alla medlemmar och anställda inom RFSU. Syftet med workshoparna var att, utifrån omvärldsanalysen, samla in synpunkter om viktiga vägval för RFSU. Det handlade om hur RFSU ska prioritera att arbeta i framtiden och vilken typ av organisation RFSU behöver vara för att möta framtida utmaningar. Ett viktigt medskick från workshoparna till den fortsatta processen var att vi behöver fortsätta att arbeta för människors möjlighet att engagera sig som medlemmar. Men också vikten av breda allianser med andra aktörer inom civilsamhället för att åstadkomma förändring. Ett resultat av inspelerna var anordnandet av en läranderesor om medlemsrörelse och -engagemang (se nedan). De strategier som prioriterades för RFSU:s arbete var kunskapsspridning, politiskt påverkansarbete och engagemang. Cirka 150 personer deltog i arton workshops. En sammanställning av resultaten från samtliga workshops finns i bilaga 5.

Sextanten – Remissrunda och Framtidsverkstad

Utifrån omvärldsanalys, enkät och workshopar om vägval gjorde förbundsstyrelsen en sammantagen analys som resulterade i ett första utkast till Sextanten med förslag på ny vision, effektmål, roll och strategier för RFSU. Våren 2020 presenterades förslaget digitalt och gick ut på remiss i organisationen. Förbundsstyrelsen bjöd också in alla i RFSU till digitala frågestunder om Sextanten. Fler än 200 personer tog aktivt del av förslaget och kom med inspel på vilka förändringar man ville se. I april 2020 genomfördes också en Framtidsverkstad, där representanter från hela organisationen samlades i ett digitalt möte och diskuterade förslaget på framtida styrdokument, Sextanten.

Ett av de viktigaste resultaten från remissrundan och Framtidsverkstaden var att den intersektionella analysen och mångfaldsfrågor behövde bli tydligare. Ett annat inspel från remissrundan (som också lyftes i omvärldsanalysen) var att stärka kopplingen till klimat och hållbar utveckling. Som ett resultat av detta har effektmålen formulerats så att det är tydligt att de omfattar alla - oavsett makt och resurser. I effektmålen kopplar vi också ihop SRHR med hållbar utveckling.

Flera efterfrågade det ”RFSU:iga” – var syns lusten och njutningen i Sextanten? Detta har nu förtydligats i formuleringen av RFSU:s roll, där det står att RFSU ska bidra till en ”värld där alla människor är fria att bestämma över och njuta av sin kropp och sin sexualitet”. Njutning är en central del av RFSUs förhållningssätt till SRHR, och något som särskiljer oss från många andra organisationer.

Läranderesa medlemsrörelse och -engagemang

Under sommaren och hösten 2020 arrangerades en seminarieserie med syfte att kunskaps-höja arbetet med Sextanten kring frågor om medlemsrörelse och -engagemang. Förbundsstyrelse, ordförandekonferens, lokala verksamhetscher samt förbundskansliets ledningsgrupp träffades sammanlagt fyra gånger för att tillsammans med inbjudna forskare och företrädare för andra organisationer lära sig mer om frågorna.

Inriktningsmål och Organisatoriska prioriteringar – vad ska RFSU prioritera 2022-2025?

Under hösten 2020 genomfördes en andra remissrunda, nu med fokus på inriktningsmålen och de organisatoriska prioriteringarna.

Förslaget delades digitalt och alla i RFSU hade möjlighet att ge sina synpunkter, bland annat kring om inriktningsmålen skulle formuleras övergripande eller specifikt. En slutsats från inspelen var att man föredrog de bredare, mer övergripande inriktningsmålen. Deltagarna i remissrundan menade att de bredare målen gav RFSU:s olika delar större möjlighet att utforma verksamheten utifrån sina förutsättningar.

Bilaga #3

Avsedd för
RFSU

Typ av dokument
Rapport

Datum
Maj, 2019

SEXUELL OCH REPRODUKTIV HÄLSA OCH RÄTTIGHETER I FRAMTIDEN

EN OMVÄRLDS- OCH ORGANISATIONSANALYS FÖR RFSU

Projektnamn	Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter
Mottagare	RFSU
Typ av dokument	Rapport
Datum	2019-05-30
Beskrivning	En omvärlds- och organisationsanalys av globala och nationella samhällsförändringar som inom 10–15 år kan påverka och forma behov och utmaningar kopplade till sexuella och reproduktiva rättigheter.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Förord av RFSU	2
	Sammanfattning	3
1.	Inledning	4
1.1	Om Rambolls uppdrag	4
1.2	Rapportens disposition	4
2.	Metod och genomförande	5
2.1	Utgångspunkter för omvärlds- och organisationsanalysen	6
2.2	Analysram	6
2.3	Respondenter	7
2.4	Presentation av resultat och analys av datainsamling	7
3.	En heterogen befolkning med olika behov och kunskaper inom SRHR	9
4.	Förändrade relationsmönster	14
5.	Nya former för engagemang	19
6.	Sociala medier i ständig förändring	25
7.	Nationalism, demokrati och samhällsklyftor	30
8.	Klimatförändringar skapar nya behov och stort engagemang	36
9.	Rambolls sammanfattande reflektioner	40

FÖRORD AV RFSU

RFSU vill vara relevant för många när vi fyller 100 år 2033. För att fortsatt vara relevant behöver RFSU börja med att förstå den omvärld vi verkar i, i Sverige och i världen, och hur den kan komma att se ut 2033. Denna rapport syftar till just det, att skapa ett material som sammanställer potentiell utveckling inom områden som berör RFSUs verksamhet samt belyser var och hur utmaningar och möjligheter kan komma att te sig.

Rapporten är ett externt arbete genomfört av konsultfirman Ramböll vilket innebär att de uppmaningar kring ställningstagandet och de vägval som framställs i rapporten är förslag av Ramböll och ej beslut av RFSU.

Det är viktigt att understryka att rapporten beskriver en potentiell utveckling där användbarheten ligger i prognoser av vidd och riktning av de utmaningar, möjligheter och vägval vår organisation kan komma att ställas inför. Rapporten kommer därför användas som en av fler utgångspunkter i dialogen kring hur RFSU bör utvecklas.

Framtidens RFSU är ett proaktivt arbete vilket innebär att vad vi har att förhålla oss till, utöver vad vi vet om nuet, är prognoser, eller kvalificerade drömmar. RFSU drömmer sällan smått, vi ämnar inte bara vara rustade för år 2033, vi ämnar vara ledande år 2033.

SAMMANFATTNING

Ramboll Management Consulting (Ramboll) har på uppdrag av Riksförbundet för sexuell upplysning (RFSU) genomfört denna omvärlds- och organisationsanalys av globala och nationella samhällsförändringar som inom 10–15 år kan påverka och forma behov och utmaningar kopplade till sexuella och reproduktiva rättigheter (SRHR). Rapporten tar sin utgångspunkt i 6 områden kopplade till större samhällsförändringar, trender och spaningar inom dessa områden.

Omvärlds- och organisationsanalysen visar att RFSU uppfattas som en relevant och viktig aktör, av olika aktörer som arbetar inom SRHR, och att det finns förväntningar på att organisationen ska arbeta mot en bred målgrupp och bygga allianser både nationellt och internationellt. Pågående samhällsförändringar som växande samhällsklyftor, en förändrad demografi, ett ökat motstånd mot rättighetsaktörer och ett civilsamhälle i förändring påverkar både RFSU som organisation och dess olika målgrupper. Viktiga frågor för RFSU att ta ställning till är därmed vilka målgrupper organisationen ska prioritera och hur och vilka allianser som ska knytas för att stärka en kunskapsbaserad och öppen syn på samlevnads- och sexualfrågor.

Omvärlds- och organisationsanalysen baseras på tillgänglig statistik, prognoser och scenarion utifrån forskning och olika sakområdesexperter. Vi har genomfört intervjuer och workshops med utvalda organisationer, forskare och aktivister i Sverige och internationellt. Arbetet med rapporten har haft fokus på omvärldsanalysen.

1. INLEDNING

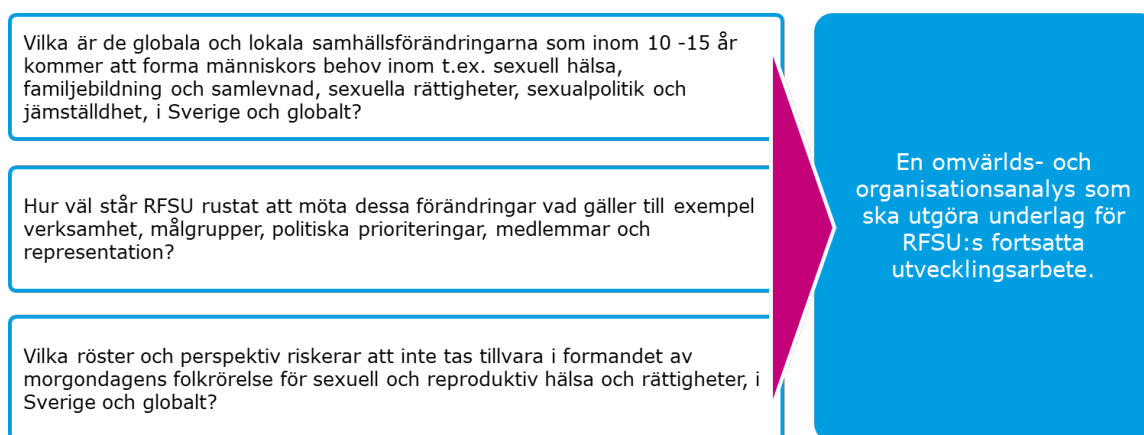
RFSU har sedan 1933 varit en folkrörelse för sexualpolitik och reproduktiv hälsa och rättigheter, och fyller snart 100 år. RFSU verkar för att sprida en kunskapsbaserad och öppen syn på samlevnads- och sexualfrågor och utgår från övertygelsen om sexualitetens och samlevnadens centrala roll för individ och samhälle. RFSU vill spegla och representera en mångfald av röster och perspektiv på sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter, vad gäller lokalt engagemang likväl som i det nationella och internationella påverkansarbetet.

För att fortsätta att vara en organisation som ligger rätt i tiden och är rustad för kommande utmaningar inom ett brett område av sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter genomför RFSU en omvärlds- och organisationsanalys. Detta är ett svar på det som har efterfrågats av RFSU:s kongress: en översyn av vilka frågor, strömningar och behov inom SRHR som är aktuella just nu och kommer att vara aktuella i framtiden. Den här rapporten utgör ett första underlag att utgå från inför framtagandet av en kommande gemensam vision och strategi för RFSU:s fortsatta arbete.

1.1 Om Rambolls uppdrag

RFSU gav Ramboll i uppdrag att genomföra en omvärlds- och organisationsanalys. Rambolls uppdrag innebär att synliggöra och urskilja större samhällsförändringar och finna rätt frågor och identifiera möjliga centrala vägval för RFSU som organisation.

Figur 1. Rambolls uppdrag

Analysen omfattar hur trender och tendenser kan komma att påverka SRHR-frågorna och RFSU:s verksamhet och organisation både internationellt och i Sverige. Omvärldsanalysen ska fånga upp samhällstrender och de sexualpolitiska frågor som kommer att vara relevanta inom en tidshorisont på 10–15 år. Organisationsanalysen ska åskådliggöra hur väl organisationen är rustad för att möta dessa frågor och förändringar och ställa frågor kring vilka som är RFSU:s potentiella utvecklingsområden i relation till dessa samhällsförändringar.

1.2 Rapportens disposition

I kapitel två beskrivs genomförandet av omvärlds- och organisationsanalysen samt metoder för datainsamling och andra vägval. I kapitel fyra till nio presenteras kommande behov och utmaningar som våra respondenter har lyft inom SRHR-området. Efter varje område gör vi en sammanfattande analys. Slutligen presenteras Rambolls sammanfattande reflektioner i kapitel 9.

2. METOD OCH GENOMFÖRANDE

Ramboll har utgått från följande metodologiska angreppssätt:

- **Ett iterativt arbetssätt** med stöd av verktyget analysram som utgör grunden för analysen och för att systematiskt om- och re-identifiera olika utmaningar relaterade till olika aspekter av de 6 temaområdena.
- **Ett inkluderande arbetssätt** som innebär en löpande dialog med RFSU, workshopar och intervjuer i syfte att skapa förankrade och hållbara resultat.
- **Ett rättighetsbaserat arbetssätt** som utgår från att varje individ är rättighetsbärare samt ett intersektionellt perspektiv som innefattar att säkerställa att respondenter med en mångfald av olika erfarenheter ingår i datainsamlingen, samt en kritisk analys av vilken typ av frågor de får.
- **Triangulering som arbetssätt** som innebär en ansats som karaktäriseras av användning av redan känd kunskap, fokus på omvärldsfaktorer som påverkar arbetet och en kombination av metoder för datainsamling och analys. ^{[1][2]} I detta uppdrag handlar datainsamlingen främst om strukturerade dokumentstudier, kvalitativa semi-strukturerade intervjuer och underlag från workshopar som kopplas samman i vår analys.

Genomförandet har bestått av flera faser (uppstart, aktörsanalysworkshop, desk-study, datainsamling och analys) och en genomgående tät dialog med RFSU. Uppstartsfasen bestod av uppstartsmöte med representanter för kansliet och styrelsen, dokumentstudie av ett urval av styrdokument för RFSU, aktörsanalysworkshop och framtagande av en analysram. Uppstartsmötet syftade till att sätta ramar, fokus och prioriteringar för uppdraget. Aktörsanalysworkshopen genomfördes med representanter för RFSU:s kansli och styrelse för att gemensamt identifiera relevanta aktörer att involvera i datainsamlingen. Slutligt urval av respondenter har sedan valts i samråd med RFSU. Datainsamlingen har bestått av dokumentstudie, kvalitativa semi-strukturerade intervjuer och workshopar med RFSU:s styrelse, kanslipersonal och ordförandenätverket. Innan slutlig avrapportering har Ramboll presenterat ett utkast för RFSU. Rapporten är skriven för RFSU:s styrelse som mottagare och med fokus på att den ska vara lättillgänglig och fungera som ett underlag för diskussion. Rapporten är inte skriven för att spridas utanför RFSU utan ska användas för internt bruk. De resonemang som Ramboll återger i kapitel 4–9 representerar inte Rambolls åsikter, utan sammanfattar resultaten av den samlade datainsamlingen.

^[1] Se till exempel ERDF/ERUF, European Regional Development Fund and Cohesion Fund, The Programming Period 2014-2020: Guidance document on monitoring an evaluation, Concepts and Recommendations

^[2] Se till exempel Riché, Marielle (2012) "Theory Based Evaluation: A wealth of approaches and an untapped potential", European Commission och Leeuw, Frans. L (2012) "Linking theory-based evaluation and contribution analysis: Three problems and a few solutions", *Evaluation*, 18(3), s. 348-363.

2.1 Utgångspunkter för omvärlds- och organisationsanalysen

Rambolls utgångspunkter för arbetet med omvärlds- och organisationsanalysen har varit följande ramverk.

Figur 2. Rambolls utgångspunkter för omvärldsanalys

En omvärldsanalys ska enligt Rambolls synsätt bidra till

1. Ökad beredskap för de samhällsförändringar som kan komma att påverka organisationen eller verksamheten.
2. Underlag för mer välgrundade prioriteringar, strategier och utvecklingsarbete.
3. Möjlighet att betrakta organisationen och verksamheten med en höjd blick mot en längre tidshorisont.
4. Ökad förståelse för förändringar i verksamhetens målgrupper och av målgruppers behov.
5. Underlag som ger möjlighet att vara proaktiv i förhållande till omvärlden, till exempel gentemot samarbetsorganisationer eller beslutsfattare som påverkar verksamheten.

Efter uppstartsmötet framkom även att viktiga utgångspunkter för arbetet med omvärlds- och organisationsanalysen är att analysen ska utmana, ge möjlighet för RFSU att *lyfta blicken*, bidra med en extern blick på RFSU och ställa frågor så att den kan fungera som ett verktyg och bollplank. För att åstadkomma detta beslutades i samråd med RFSU att fokus skulle vara på omvärldsanalysen, till förmån för organisationsanalysen. Istället för en regelrätt organisationsanalys i linje med Rambolls interna krav har vi därför fokuserat på att fånga upp relevanta röster för RFSU:s framtida arbete, för att tillhandahålla en analys som är av så stort värde som möjligt för RFSU. Vi har ställt frågor till våra respondenter om RFSU och har säkerställt att vi har fångat upp röster från flera olika delar av organisationen genom styrelse, kansli, klinik samt representanter för lokalföreningarna. I våra analyser av datainsamlingen fokuserar vi på vad vi ser som centralt för RFSU att diskutera.

2.2 Analysram

I arbetet med denna omvärlds- och organisationsanalys har Ramboll tagit fram en analysram, vilken legat till grund för diskussionerna på workshoparna och intervjuerna i datainsamlingen. Analysramen har utgått från följande 6 övergripande temaområden samt följande frågeställningar nedan. De 6 områdena har vi identifierat genom vår inledande desk-study. Se den fullständiga analysramen i bilaga 2. De 6 områdena utvecklas i kapitel 3–8.

Figur 3. De 6 övergripande temaområdena

1. EN HETEROGEN BEFOLKNING MED OLIKA BEHOV OCH KUNSKAP
2. FÖRÄNDRADE RELATIONSMÖNSTER
3. NYA FORMER FÖR ENGAGEMANG
4. SOCIALA MEDIER I STÄNDIG FÖRÄNDRING
5. NATIONALISM, DEMOKRATI OCH SAMHÄLLSKLYFTOR
6. KLIMATFÖRÄNDRINGAR SKAPAR NYA BEHOV OCH STORT ENGAGEMANG

Figur 4. Frågeställningar från analysramen för respektive temaområde

Hur påverkas SRHR-frågorna i Sverige och globalt?
Hur påverkas andra inflytelserika SRHR-aktörer? Hur anpassar de sig?
Vilka nya frågor kan komma upp på agendan inom 15 år?
Hur relevant uppfattas RFSU i relation till förändringarna?
Hur kan RFSU behöva förändras för att möta dessa förändringar?
Vilka grupper, intressen, röster eller behov riskerar att missas?

2.3 Respondenter

Urvalet av respondenter har utgått från aktörsanalysworkshopen som genomfördes med representanter för RFSU:s kansli och styrelse. Aktörsanalysworkshopen utgick från följande frågeställningar:

1. Vilka är de viktigaste och starkaste rösterna inom SRHR just nu? I Sverige och globalt?
2. Är aktören allierad eller motståndare till RFSU eller RFSU:s frågor?
3. Vilka röster kan komma att växa sig starkare på en 15-årshorisont? I Sverige och globalt?
4. Vilka aktörers framtidsspaning är du mest intresserad av?
5. Vilka makthavare och andra aktörer påverkar RFSU:s handlingsutrymme, verksamhet, politiska inflytande, finansiering etcetera?
6. Hur stort inflytande har aktörerna över RFSU:s framtid och hur ser samverkan och relationerna ut idag?
7. Finns det någon ny aktör som inte är med på den här kartan idag och/eller som du tror kommer få ökad betydelse för RFSU:s framtid?
8. Hur tror ni att behoven hos målgrupperna för RFSU kan komma att förändras på en 15-årshorisont? Vilka nya röster och intressen i samhällsdebatten om SRHR kan uppkomma inom 15 år?
9. Vilka grupperns behov, intressen och åsikter vet du (RFSU) minst om?
10. Vilka av dessa personer eller organisationer vill ni att Ramboll involverar i en framtidsspaning om kommande behov inom SRHR?

Utifrån resultatet av aktörsanalysworkshopen tog Ramboll fram en lista med personer och representanter för olika organisationer och med olika perspektiv. Det slutliga urvalet gjordes därefter av RFSU enligt en prioriteringsordning. Prioriteringsordningen har även styrt i de fall där utvalda respondenter har varit svåra att nå. Respondenterna utgör ett urval av experter inom SRHR-frågor med bred förankring och som till stora delar kan representera rörelser, forskning och aktuella aktivister i Sverige och internationellt. Se samtliga personer som intervjuats i bilaga 2. I rapporten avser respondenter alla som bidragit till analyser, det vill säga personer som intervjuats och som deltagit på workshoparna. Samtliga respondenter har fått möjlighet att både resonera fritt och svara på samtliga frågor utifrån analysramen (Se intervjuguide i bilaga 3). Samtliga respondenter spekulerar inför kommande SRHR-utmaningar inom en 15-årsperiod. Detta innebär att respondenterna har kunnat resonera kring såväl områden där de besitter expertkunskap som områden de i övrigt anser viktiga att lyfta.

2.4 Presentation av resultat och analys av datainsamling

I följande kapitel sammanfattar vi respondenternas analys och medskick till RFSU i relation till kommande behov och utmaningar inom SRHR under den kommande 15-årsperioden och hur de ser på RFSU:s roll och möjligheter.

Vi inleder varje avsnitt med att kort introducera en utblick baserat på ett av de 6 identifierade temaområdena och därefter presenterar vi respondenternas resonemang under olika rubriker. Vi redovisar samlat de reflektioner som våra respondenter har gjort och ibland lyfter vi in enskilda

citat för att illustrera. Avslutningsvis gör Ramboll en kort sammanfattande analys utifrån hur väl RFSU står rustade och ställer ett antal frågor som vi ser kan bli centrala för RFSU att ta ställning till i sitt fortsatta visionsarbete.

3. EN HETEROGEN BEFOLKNING MED OLIKA BEHOV OCH KUNSKAPER INOM SRHR

UTBLICK: Demografi

2030 blir vi 8,6 miljarder människor på jorden. Befolkningen fortsätter att växa även om födelsetalen går ner. Olika kontinenters befolkningsunderlag växer olika fort. I exempelvis Europa och Japan krävs invandring för att befolkningarna inte ska minska. 2050 beräknas hälften av världens befolkningstillväxt komma från länder i Afrika söder om Sahara.

Globalt sett växer två grupper av jordens befolkning- de äldre och de yngre. I hela världen kommer antalet personer över 60 år att fördubblas till år 2050. Äldre i Sverige lever längre och är allt hälsosammare, mer utbildade och rikare.

I hela västvärlden kommer allt färre i arbetsför ålder behöva försörja allt fler. Det kommer att uppstå stora brister i personal och resurser för att upprätthålla välfärden inom bara ett par år. Inom 10 år är det här enorma utmaningar för Sveriges välfärd.

2030 är singelhushåll världens vanligaste boendeform. Att vara ett par utan barn är den näst vanligaste formen av hushåll.

Den psykiska ohälsan fortsätter att drabba många i grupperna yngre och äldre. Sverige står ut som det land i Norden där andelen unga med psykiska besvär ökat mest de senaste 30 åren, och särskilt flickor är drabbade.

Befolkningen i Sverige blir allt mer heterogen med stor bredd på preferenser, erfarenheter och önskemål. Migrationen till Sverige är en ihållande trend, där segregation bidrar till klyftor och att behoven ser olika ut i olika grupper. Unga utanför städerna har sämre tillgång till hälso- och sjukvård, kollektivtrafik och möjlighet att välja fritidsaktiviteter.

Den unga generation Z, födda 1995–2005, är vuxna år 2030. Som grupp lär de vara högtbildade, tar mångfald för givet, är vana vid nätet och därför sunt skeptiska till överdrifter och fejkade nyheter. Generation Z kommer ut sent i arbetslivet och ägnar sig mindre åt fest och mer åt familj. Bland tjejerna identifierar sig flest som feminister och bland killarna identifierar sig flest som "gamers" (som spelar dataspel). Många tjejer och killar identifierar sig som livsnjutare.

Källor anges under referenser

3.1 Hur kan SRHR-frågorna komma att påverkas i Sverige och globalt?

Olika grupper i samhället har olika behov, vanor och kunskap kring sex och sexualitet. När befolkningar blir allt mer heterogena, till exempel till följd av invandring, uppstår nya behov, samtidigt som kunskapen och inställningen till sex och sexualitet varierar. Det är viktigt att identifiera vilka frågor, behov och produkter som är relevanta såväl för olika grupper som under olika faser i livet, samt ta hänsyn till alla grupper i bland annat sexualupplysning och vård- och omsorgssammanhang.

Viktigt att förstå synliggöra olika gruppers behov

Den växande äldre befolkningen i Sverige är en viktig och växande målgrupp för RFSU även framåt. RFSU:s kärnupdrag att sprida kunskapsbaserad och bejakande syn på sexualitet upplevs som fortsatt relevant, inte minst för de äldre eftersom det är kopplat till välbefinnande. När den äldre generationen blir allt mer heterogen med blandade erfarenheter och önskemål blir det också viktigare för RFSU att förstå den här gruppens olika behov och förändringar som följer med olika åldrar. Det finns förväntningar på att RFSU som påverkare bidrar till att ge äldre en röst, eftersom de på grund av diskriminerande attityder riskerar att stå utan inflytande i frågor om sexualitet. En viktig fråga anses fortsatt bli att vård- och omsorgspersonal har kunskap och förståelse för äldres sexuella behov. Det kan även finnas behov bland äldre av att få prata om hur ens sexualitet och sexliv blev. Upplevelsen är att ingen fyller det behovet idag.

I stora delar av världen är befolkningen väldigt ung. Det kommer framöver att finnas ett stort behov av global policyutveckling som tar hänsyn specifikt till ungas utbildning, utveckling och sexuella och reproduktiva rättigheter och önskemål. I takt med att framför allt den afrikanska befolkningen växer och att det finns ett behov av arbetskraft i Europa kommer personer att söka sig från Afrika till Europa för att arbeta. Detta ställer nya krav i hela världen på ökad kunskap om relationen mellan SRHR och invandring och frågor om vilken tillgång personer som invandrat har till sexuell och reproduktiv hälsa. En viktig målgrupp är det stora antalet personer, både unga och äldre, som har levt på flykt under flera år och inte fått sexualupplysning i sitt ursprungsland.

Med tanke på det växande behovet av arbetskraft och en orolig omvärld kommer nya människor att fortsätta att komma till Sverige. Flera av respondenterna lyfter att RFSU har en viktig uppgift att värna om nyanlända och invandrade kvinnors sexuella och reproduktiva hälsa och rättigheter. Det menar bland andra Bi Puranen, forskare vid Institutet för Framtidsstudier, som projektlett en studie om värderingar och sociala normer hos personer som kommit till Sverige från länder utanför EU. Såväl nyanlända som personer som varit i landet under en längre tid ingår i studien, som visar att många upplever att yttrandefriheten är bättre här i jämförelse med hemlandet, och att en har större möjligheter att göra sina egna livsval. Värderingarna kring frågor som prostitution, aborträtt, sex före äktenskapet, homosexualitet, och jämställdhet skiljer sig däremot stort mot majoritetsbefolkningen i Sverige.¹

En av våra respondenter beskriver det som ett historiskt glapp mellan olika målgrupper där det som upplevs som svensk historia är nutid i vissa grupper vad gäller kunskapen och synen på SRHR. Det är ett generationsarbete som måste göras, där det breda upplysningsarbetet är centralt och måste få ta tid. För organisationer som RFSU innebär det att det breda upplysningsarbetet är fortsatt viktigt och kan behöva kombineras med specifika insatser till vissa språkgrupper.

¹ Intervju med Bi Puranen, den 6 maj 2019. Institutet för Framtidsstudier. Studien "Med migranternas röst. Den subjektiva integrationen" släpps i maj 2019, men en sammanfattning finns tillgänglig på https://www.iffs.se/media/22601/migranternasrost_sammanfattning_summary.pdf

"Att RFSU ligger i framkant är bara bra, fortsatt! Men glöm inte att alla inte ens är med på tåget än".

Unga i hederskontext en viktig målgrupp

En viktig målgrupp är de unga (tjejer, killar, icke-binära) som växer upp i en så kallad hederskultur i Sverige. Det är en målgrupp som några respondenter uppfattar att RFSU till stora delar inte når idag. Det finns också en oro för att utvecklingen inte går framåt och att den yngre generationen i dessa miljöer blir mer konservativa. Det är också viktigt att arbeta specifikt med unga killar, som kan vara både offer och förövare samtidigt. Risken är annars att en känsla av exkludering och utanförskap växer sig starkare och bidrar till ökad polarisering. De aktivister som arbetar med hedersrelaterade frågor och sprida kunskap om SRHR känner sig utsatta och menar att de gör stora uppoffringar på det privata planet. För att nå unga som inte har nedärvd kännedom om RFSU kan därför nya samarbeten krävas. En respondent lyfter att det finns en typ av kroppsaktivism som möjliggör för tjejer som lever i en hederskontext att få utforska sin egen kropp, där sexshoppar utgör den centrala källan för information och stöd. Det kan även gälla internationellt då till exempel aktivister från mellanöstern passar på att handla när de är i Sverige eller ber svenskar som reser att ta med sig saker från sexshoppar till sina hemländer.

Utöver de målgrupper som har diskuterats ovan så finns andra grupper som riskerar att missas i SRHR-arbetet, om fokus inte riktas mot dem under den kommande 15-årsperioden. De vi har intervjuat lyfter särskilt följande målgrupper; personer med funktionsnedsättningar, EU-migranter, troende och personer med traditionella värderingar samt ursprungsbefolkning. Flera nämner killar och män som målgrupp, dels på landsbygder, dels den breda grupp som identifierar sig som 'gamers', det vill säga som spelar mycket dataspel. En del av dessa är även de som en respondent benämner som nya "hemmapojkarna i Norrlands inland", som ofta ofrivilligt inte haft en relation. En ytterligare problematik är att dessa ofta hamnar både utanför jämlikhets- och jämställdhetsdebatten.

Det blir viktigt att diskutera vem som bär ansvaret för individens SRHR

När människor med ökad tillgång till utbildning väljer att skaffa barn allt senare, blir frågor om ofrivillig barnlöshet och statligt finansierad reproduktiv vård allt mer aktuella. Utvecklingen sker i flera delar av världen och förutspås öka i takt med ekonomisk utveckling. Arbetet mot ofrivillig barnlöshet och reproduktiv vård leder ofrånkomligen till diskussioner om vem som bär det finansiella ansvaret. Flera respondenter lyfter en oro för att ekonomiska förutsättningar kan bli avgörande för vem som har möjlighet att skaffa barn. En annan oro rör att stater på olika sätt kommer att uppmuntra människor att skaffa barn tidigare. I till exempel Australien har regeringen utfärdat ett uttalande om att kvinnor bör skaffa barn tidigare, på grund av ökade kostnader för vården. I förlängningen handlar det om grundläggande frågor som berör statens ansvar för individens rätt till vissa sexuella och reproduktiva rättigheter. En av våra respondenter lyfter att kraven på reproduktiva rättigheter för de personer som lever i olika relationer som bryter mot heteronormen, så som samkönade par, kommer att öka globalt sett. I många länder och på den globala arenan krävs utveckling av rättighetsbaserad policy där våra internationella respondenter förväntar sig att RFSU tar strid för en jämlik och rättighetsbaserad tillgång på reproduktiv vård.

Att förstå sin samtid genom att förstå sina målgrupper kan bli allt viktigare för organisationer som har breda målgrupper och frågor som berör många. Det blir viktigt att se bortom etablerade kategorier när identiteter förutspås bli allt mer flytande, och särskilt könsöverskridande. RFSU förväntas driva en rättighetsbaserad syn på datainsamling, offentlig statistik och statistik i medicinska sammanhang.

Singelhushållen ökar

Parallellt med att den globala utvecklingen går mot att fler har möjlighet att välja sina relationer så ökar andelen singelhushåll i världen. Singelhushåll kan inom kort vara världens vanligaste boendeform. Singlar kan ibland framställas som *en* målgrupp medan den egentligen innefattar flera olika målgrupper. Några av de vi har intervjuat uttrycker oro för växande ensamhet i världen, men även att singelhushåll innebär klimatpåverkan. En stor andel av ensamhushållen kommer att utgöras av äldre personer. Trenden med ökande singelhushåll kan komma att påverka samhället i stort på flera sätt som berör SRHR-frågorna och den sexuella hälsan. RFSU kan behöva öka sin förståelse för hur denna breda samhällsutveckling påverkar olika målgruppers relationer och behov.

3.2 Hur väl står RFSU rustat och vad är viktigt att beakta framöver?

RFSU:s sexualupplysning mot breda målgrupper i befolkningen fortsätter att vara relevant. Det blir viktigt att RFSU bibehåller ett brett perspektiv och säkerställer kunskapen kring sex och sexualitet genom sexualupplysning mot den breda allmänheten. RFSU har en viktig roll när det gäller att synliggöra olika målgruppers behov och att bidra till att säkerställa att SRHR är tillgängligt för flera målgrupper i olika livssituationer. Det är tydligt att vem som får tillgång till SRHR och i vilken utsträckning blir stora frågor framöver. Det handlar om rätten till information, tillgänglig till vård och service och vem som bär ansvaret för vilka målgrupper. Det blir därmed viktigt för RFSU att bedriva påverkan kring hur samhället svarar mot dessa behov.

RFSU behöver få ökad kunskap och förståelse om dessa olika målgruppers behov. Det finns en medvetenhet och önskan inom RFSU att bättre förstå vilka grupper man når och inte når, för att kunna möta just dessa förändringar.

Det är viktigt att RFSU är lyhörd för den pågående samhällsdebatten för att kunna hantera aktuella frågor – bland annat för att försvara och utveckla sexualupplysningen och sexualundervisningen – samtidigt som man håller fast vid sitt kärnbudskap. För RFSU:s verksamhet innebär det ett arbete för att fånga in grupper som aldrig nås av sexualupplysning.

RFSU betraktas stå väl rustat för att bedriva globalt policyarbete för att möta förändrade behov inom SRHR. Det innebär att RFSU fortsatt behöver prioritera policyutveckling och att ta strid för en jämlik och rättighetsbaserad reproduktiv vård.

För RFSU kan följande frågor bli centrala:

- Hur ska RFSU skaffa kunskap och förståelse för olika och delvis nya målgruppers föränderliga behov? Genom ökad representation hos medlemmar och personal, genom samverkan med nya rörelser/organisationer/religiösa samfund eller genom samverkan med enskilda forskare?
- Hur säkerställer RFSU att man är en fortsatt relevant aktör i Sverige och internationellt för att driva och bevaka en rättighetsbaserad policyutveckling i relation till förändrade reproduktiva behov? Vilka områden vill RFSU särskilt bevaka; till exempel reproduktiva rättigheter för de personer som lever i olika relationer som bryter mot heteronormen eller rätten att skaffa barn oavsett ekonomiska förutsättningar? Prioriterar RFSU att göra detta i Sverige eller att påverka den internationella policyutvecklingen?

- Hur säkerställer RFSU att man når de målgrupper som man idag riskerar att inte nå? (personer med funktionsnedsättningar, EU-migranter, troende och personer med traditionella värderingar, ursprungsbefolkning, killar och män som målgrupp, dels på landsbygder, dels den breda grupp som identifierar sig som 'gamers') Genom påverkansarbete mot staten som SRHR-aktör, genom samarbeten eller genom att förändra RFSU:s egna informationsarbete?
- Hur ska RFSU prioritera bland målgrupper i en allt mer heterogen befolkning? Vilka målgrupper prioriterar RFSU i relation till andra aktörer inom SRHR-området, i Sverige och globalt?

4. FÖRÄNDRADE RELATIONSMÖNSTER

UTBLICK: Relationer och familjebildning

Vi tillbringar allt mer tid med våra barn. Det har varit en stadig ökning för både män och kvinnor i Sverige sedan 60-talet.

Fler barn föds i Sverige och fler än någonsin växer upp i stjärnfamiljer och regnbågsfamiljer. Det saknas statistik över hur många som lever i stjärnfamiljer men andelen bedöms vara ökande. Inom 15 år kommer de första barnen till ensamstående som fått assisterad befruktning genom landstinget bli vuxna.

I Sverige gifter sig fler och fertiliteten ökar, en trend som går stick i stäv med övriga Europa sedan 2000-talet. Bland millennials, födda 1980-1995, värderas långvariga relationer högre än för tidigare generationer.

Nätkärleken förutspås fortsätta att öka och 2031 kommer de flesta relationer att starta på nätet.

Globalt sett lever vi i friare relationer och fler har rätten att välja. Allt fler länder avkriminaliserar hbtqi-personers relationer. Om auktoritära krafter växer sig starkare kan det förändras.

Automatisering och teknikutveckling leder till färre arbetstimmar. Flera kollektivavtal i Sverige har dragit ner på arbetstiden och flexibilitet värderas högre av arbetstagarna. Förskjutningen från fysiska arbetsmiljöproblem till psykiska fortsätter.

Den psykiska ohälsan ökar globalt. Det saknas kunskap om långsiktiga effekter av ökad skärmtid och minskad fysisk gemenskap. Ensamhet kan vara ett växande hot mot folkhälsan i stora delar av världen. Storbritannien har utsett en ensamhetsminister.

Fortsatt medicinteknikutveckling skapar möjligheter och ökande intresse för genetik, foster- och sjukdomsdiagnoser och reproduktiva tekniker.

Källor anges under referenser

4.1 Hur kan SRHR-frågorna komma att påverkas i Sverige och globalt?

Nätet är en fortsatt central källa till information om sex och relationer och även en arena för utsatthet och sexuella trakasserier. Trots att öppenheten kring sex ökar så är det fortsatt vuxenvärlden som står för tabun. Ökade samhällsklyftor och högerextrema strömningar kan påverka tillgången till SRHR samtidigt som det finns en mottrend med ökad öppenhet för olika typer av relationer och familjebildning.

Digitaliseringens samhällsomvälvande effekter

Forskningen har ännu inget entydigt svar på hur vi människor påverkas av att ha en växande del av våra sociala liv på nätet. Ökad skärmtid tros påverka oss, men forskningen kan ännu inte ge något entydigt svar på hur vi påverkas på sikt. Frågor kring hur våra relationer, kärleksrelationer, sexvanor och psykiska hälsa påverkas kommer att fortsätta att beforskas och att väcka debatt.

Några respondenterna lyfter en oro inför framtiden som kretsar kring ungas relationer på nätet, över fenomenet med relationer med artificiella personer online, liksom fysiskt sex med robotar. Denna utveckling framställs ibland som ett svar på globalisering och digitalisering som gör att människor vänder sig bort från varandra. Enskilda företeelser tas ofta som intäkt för stora omvälvningar i våra beteende- och relationsmönster. Inte sällan kopplas oron över relationer med robotar samman med minskande födelsetal i västvärlden, ungas minskade sexlust och utbredd psykisk ohälsa. Det finns också en oro kring att robotsex kan normalisera övergrepp.

Tystnadskulturen kring sexuellt våld har delvis brutits men internet skapar nya behov

Det har länge i Sverige och globalt funnits en tystnadskultur kring sexuellt våld. Genom Metoo-uppropen och samtyckeslagen upplever några respondenter att tystnaden börjat brytas i Sverige. Att personer har trätt fram och pratat om att de har blivit utsatta har också engagerat stora delar av samhället och lett till att fler och fler har vågat berätta sin historia. Tjejer och även killar och män vågar i högre utsträckning söka hjälp och stöd, men för alla utsatta bär sexuellt våld fortsatt med sig skamkänslor. RFSU och andra organisationer som arbetar för samtycke och kroppslig integritet kan behöva möta behov av att prata om det sexuella våldet både hos utsatta personer som skulle behöva söka stöd och även för människor i allmänhet.

I samband med att internetanvändningen ökar så ökar också barns och ungas informationskällor inom sexualupplysning. Vilken typ av information som barn inhämtar på nätet är svårt att kontrollera och det skapar en oro för vuxna i deras omgivning. Att barn och unga använder nätet för att utforska sin sexualitet förutspås öka. Av intervjuerna framgår att de vuxna tillsynes lägger ett större fokus på att försöka förhindra barn att titta på porr istället för att möta barnen och prata om den information de inhämtar. Det blir en trolig fortsatt utmaning för RFSU att sociala mediaplattformar och sökmotorer censurerar sexualupplysande information om sex och relationer.

”man letar efter snabba lösningar, alla vill skydda barnen, en pågående diskussion som är supersvår men utifrån vårt perspektiv i barnen – att ge dem verktyg att hantera. Istället för att signalera det här är fel, det hör får du inte göra, det är dåligt eller fult”

I takt med att internetanvändningen ökar sker sex och relationer mer digitalt, vilket kan leda till ökad utsatthet. Dels kan det finnas en okunskap kring vad trakasserier och våld på internet är för något, dels är det mycket svårt att komma åt. Även om en person upplever sig utsatt på nätet kan det vara svårt att förstå vad som faktiskt definieras som sexuella trakasserier. Det finns en oro för att det på nätet förekommer övergrepp i den så kallade gråzonen, det vill säga när förövare och/eller den utsatta inte själva vet om de ska betrakta händelsen som ett övergrepp. Unga lever idag stora delar av sitt liv på nätet och sexuell våldsutsatthet på nätet kan vara ett lika

stort trauma som i verkliga livet. Det blir allt viktigare att organisationer som arbetar inom SRHR-området blir bättre på att förstå behov och få syn på reaktionerna hos de personer som har blivit utsatta på nätet av olika typer av sexuella brott.

Internet och integritetsfrågor är tätt sammankopplade och berör SRHR fortsatt ur flera aspekter. Bland annat kan det i vissa fall utgöra en osäkerhet för personer som lever i hederskontext eller är utsatta för hot eller våld i hemmet. Genom att privatpersoner kan komma åt sina journaler på nätet finns det en risk att den som förtrycker har möjlighet att komma åt journalerna. Det kan få stora konsekvenser för den enskilda och kan bidra till att den som är utsatt inte vågar uppsöka vård.

Högerextrema strömningar minskar utrymmet parallellt med ökad öppenhet

De respondenter som möter människor som utsatts för sexuellt våld menar att den ökande politiska polariseringen kan påverka i vilken utsträckning utsatta personer vågar anmäla sexualiserat våld. Exempelvis upplever de en koppling mellan ökande högerextrema strömningar, tolerans för sexualiserat våld och minskat stöd för rättigheter för kvinnor och hbtqi-personer. Ju mer frågorna politiseras desto tydligare blir hotet mot de som vågar berätta om övergrepp och de som arbetar för den utsatta målgruppen. För RFSU:s personal, medlemmar och partnerorganisationer kan det innebära en större utsatthet som organisationen måste uppmärksamma.

Sexualundervisningen och läraren kommer fortsatt att spela en viktig roll

Lärare fortsätter att spela en viktig roll för kunskapsspridning om sex och samlevnad och för att föra reflekterande samtal och diskussioner med unga. Även om ungas allmänkunskap om sex generellt ökar så anser flera respondenter att lärarens kunskap och engagemang blir fortsatt viktig för ungas sexualupplysning. Sexualundervisning ingår inte i läroplanen varför lärarna ofta själva får utforma undervisningen. Lärarna upplever ofta brist på metoder för sexualupplysning. Om lärarna inte följer utvecklingen finns det en risk att sexualundervisningen i skolan hamnar efter. Vikten av att belysa psykisk och känslomässig hälsa som en aspekt av SRHR-frågor är något som i intervjuerna har lyfts fram som extra viktigt i sexualupplysningen. Det ska inte enbart handla om att skydda sig utan det handlar också om till exempel trakasserier och hur människor inkluderas. RFSU:s påverkansarbete och metodutveckling blir fortsatt viktig.

Det finns en oro kring att de kommande stora personalbristerna inom välfärden och nedskärningar i skolan gör att det blir allt fler elever per lärare och att tillgången till elevhälsan, såsom skolkuratorer minskar. Därmed minskar också möjligheten för barn och unga att diskutera frågor om sex och relationer med vuxna. Det här kommer att skapa stora behov som aktörer som RFSU kan behöva möta.

Globalt sett blir frågor om sex före äktenskapet och kvinnors sexualitet aktuella

Ungas rätt till sin sexualitet och förändrade normer kring sex utanför äktenskapet förutspås bli viktiga globala frågor kommande år. I globala samarbeten mot barnäktenskap och för att höja åldersgränsen för äktenskap blir frågor om kvinnors sexualitet, ungas sexualitet och samtycke viktiga frågor att driva för organisationer som arbetar inom SRHR. Även hbtqi-rättigheter förutspås dominera debatten, där utvecklingen ser ut att gå i två motstridiga riktningar. Medan vissa länder går mot stärkta rättigheter, har motståndet ökat och repressalierna skärpts i andra.

Oro kring att sexuell hälsa prioriteras ned i framtidens välfärd

Psykisk ohälsa är ett växande folkhälsoproblem i Sverige som oroar flera respondenter. Depression och ångest drabbar människor i olika åldrar. Kopplat till växande personalbrister i

välfärden inom en snar framtid finns en risk att grupperns behov av vård ställs mot varandra. Några respondenter har en oro kring att sexuell hälsa prioriteras ned i framtidens välfärd och att människors behov av vård och stöd kopplat till njutning och sexualitet ses som lyxproblem. Den psykiatriska vården och traumavården kan bli viktiga områden för påverkan och samverkan.

Det kommer att ställas högre krav på den reproduktiva vården

I Sverige skjuts barnbildandet upp och genomsnittsåldern för förstföderskor har gått upp sedan 1975. Det innebär att ett allt större behov av reproduktiv vård så som exempelvis IVF, ägg- och spermiedonation och värdgraviditet. Det väntas också ske fortsatt teknikutveckling inom biomedicin och reproduktionsteknik. Utvecklingen kan gå hand i hand med ett ökande intresse för genetik i samhället i stort, som sätter mer fokus på genetiskt arv i relation till socialt arv. Det kan leda till ökat intresse för fosterdiagnostik och även andra typer av genetiska tester kopplat till adoption, ägg- och spermiedonation och värdmödraskap.

Diskriminering i reproduktiv vård och rättigheter för hbtqi-personer fortsätter att vara en stor fråga globalt. Rättighetsrörelser är på frammarsch både i Sverige och globalt kopplat till den reproduktiva vården. I vissa utvecklingsländer har det skett en utveckling av och ökad tillgång på till exempel infertilitetsbehandlingar, även för personer utanför hetero- och tvåsamhetsnormen. Det kommer fortsatt att ställas nya krav på policyutveckling som behöver förändra definitionen av till exempel ofrivillig barnlöshet, som i nuläget ofta endast omfattar heterosexuella par som inte biologiskt kan få barn.

4.2 Hur väl står RFSU rustat och vad är viktigt att beakta framöver?

RFSU bedöms stå väl rustade att möta förändringar när det gäller synen på familj och relationer, och möjligheten för olika personer och målgrupper att ta del av SRHR på lika villkor. RFSU kommer fortsatt att behöva lyfta upp rättighetsfrågor på agendan för de grupper som inte själva kan göra sin röst hörda.

RFSU har ett viktigt arbete att identifiera och möta behov som uppstår inom SRHR i samband med ökade samhällsklyftor. Detta innebär bland annat att synliggöra att sexuell hälsa både påverkar och påverkas av den psykiska och fysiska hälsan i stort. Det kan vara värdefullt att se hur RFSU som organisation förhåller sig till centralisering, och sträva mot att öka sin representation över hela landet. Personalförsörjning inom välfärden över hela landet, och specifikt skolan kan därmed komma att påverka RFSU:s roll som utförare. Skolan är central, då den ger tillgång till hela den unga befolkningen under en period, samt har ett uttalat kompensatoriskt uppdrag för att motverka effekter av exempelvis inkomstklyftor. RFSU behöver beakta utvecklingen och fundera över *hur* de stödjer sexualundervisning i skolan utifrån förändrade förutsättningar och målgrupper, för att stärka skolan i sitt kompensatoriska uppdrag även när det gäller sexualundervisning. Efterfrågan på uppdaterat och relevant metodmaterial om – och stöd till skolan och lärare i sexualundervisning kommer att kvarstå.

RFSU kommer att fortsatt behöva ta ställning i etiska frågor och ta en kunskapsbaserad och balanserad position när reproduktiva frågor riskerar att politiseras allt mer. Organisationer som RFSU har en viktig roll i att ge stöd till partnerorganisationer i brett sexualupplysningsarbete och att stötta och ta gemensam strid när viktig lagstiftning står på spel.

Digitaliseringens effekter på våra relationer och psykiska hälsa väcker frågor som RFSU kommer att behöva möta. Nätet som uppfattas både som informationskälla och potentiellt hot innebär en fortsatt stor utmaning för RFSU och dess partnerorganisationer framöver. Här ser vi att RFSU kan spela en viktig roll när det gäller att möta den spänning som kan uppstå mellan de vuxnas oro för

barn och ungas informationsinhämtning på nätet, och ungas förmåga till källkritik och ökande nätvana.

För RFSU kan följande frågor bli centrala att diskutera:

- Vill RFSU förändra sitt sexualupplysande uppdrag i skolor och till unga, givet att förutsättningarna och kvaliteten på sexualundervisningen försämrats? Vill RFSU utöka sitt sexualupplysande arbete i skolor? Vilka åldrar och skolområden vill RFSU prioritera?
- Vilken roll vill RFSU ta i debatten som handlar om vuxnas censur och barn och ungas rätt att utforska sin sexualitet och relationer på nätet? Vill RFSU ta en ledande roll i att arbeta mot stärkt censur?
- Hur säkerställer RFSU att man som organisation är i framkant när det gäller frågor om digitaliseringens effekter på relationer? Genom att till exempel stödja forskning?
- Vilka frågor kopplat till en ökande sexuell utsatthet på nätet ska RFSU prioritera?
- Vilka målgrupper ska RFSU prioritera för att stödja barn- och unga i att hantera och bemöta det material som de exponeras för på internet? Vill RFSU rikta sig mot föräldrar, lärare, andra professioner eller barn och unga i första hand?
- Vill RFSU ta en ledande roll inom frågor om nya reproduktiva tekniker och förändrade globala behov kopplade till ofrivillig barnlöshet? Vilka områden vill RFSU i så fall prioritera att bevaka, och bedriva opinion inom; fosterdiagnostik, genetiska tester, adoption, ägg- och spermiedonation och värdmödraskap?
- Högerextremismen påverkar olika delar av SRHR, både i Sverige och globalt. Vilken strategi tar RFSU för att bemöta och motverka det som rör en ökad tolerans för sexuellt våld?

5. NYA FORMER FÖR ENGAGEMANG

UTBLICK: Engagemang och organisering

Det ideella engagemanget fortsätter att vara starkt i Sverige. Idag har 48 procent av svenska befolkningen något ideellt uppdrag.

Etablerade organisationer tappar medlemmar men kan etablera sig som starka noder i nya nätverk och hybridorganisationer.

Anställda spelar en allt större roll, medan förtroendevalda och medlemmar får mindre inflytande. Finansiärers krav driver på professionalisering av civilsamhället både i Sverige och globalt.

Politiska partier fortsätter att tappa medlemmar både i Sverige och övriga världen. Samtidigt ökar det politiska engagemanget bland unga i Sverige, främst genom deltagande i sakpolitiska organisationer.

Motståndet mot civilsamhällets organisation och rättighetsaktörer fortsätter att vara en del av en postglobal trend. Motståndet blir allt mer välorganiserat och strategiskt, vilket exempelvis speglas i nya allianser, forum och ordval.

Civilsamhällesorganisationer kan få större roll som utförare och därmed ett alternativ till offentlig sektor. Det möjliggör finansiering men kan förändra förutsättningar för civilsamhällets oberoende röst. Det här är en global utmaning som även kan bli allt mer markant i Sverige.

I Sverige har folkrörelserna historiskt kunnat vara rättighetsaktörer utan att vara utförare, medan i en del utvecklingsländer har ideellt engagemang uppstått för att fylla just en roll som utförare.

Källor anges under referenser

5.1 Hur kan SRHR-frågorna komma att påverkas i Sverige och globalt?

Hur, om och i vilka former människor väljer att organisera sig under en kommande 15-årsperiod är centralt för det civila samhällets utveckling. Det som i hög grad fortsätter att prägla civilsamhällets förändrade förutsättningar rör finansiering, digitalisering och ett ökat motstånd mot vissa organisationer och en ökad politisering av mänskliga rättigheter. Synen på vad som är att vara aktivist och engagerad förändras.

Digitalisering förändrar synen på engagemang

En fortsatt ökad digitalisering och användande av sociala medier leder till krav på ett högre tempo och möjliggör samtidigt en global organisering i större utsträckning än tidigare. Unga lever en allt större del av sin tid på nätet. Flera av våra respondenter lyfter att det digitala livet påverkar både hur personer engagerar sig, hur utsatta söker stöd, och den utsatthet som en själv kan möta som aktivist på nätet.

Enskilda identifierar sig i allt högre grad med en sakfråga, som för – eller mot aborträtten, än med en organisation. Det finns flera enskilda starka röster inom SRHR-området. En av våra intervjuade pratar om ett tydligt skifte från att som organisation vara en samlad kollektiv röst till att det byggs personkultur runt enskilda individer, influencers. I stort sett alla respondenter är eniga om att enskilda individer, som influencers, har stor betydelse idag och att detta kommer att öka. Influencers har både förmåga att skapa engagemang och bidrar till att förändra synen på aktivism och engagemang. Fler vill kunna kanalisera sitt engagemang genom digitala kanaler och att vara aktivist idag uppfattas av flera som att till exempel driva ett instagram-konto. Att engagera sig är att tycka saker och lägga upp tyckande på nätet, snarare än att bemanna en jourtelefon. Att typen av engagemang förändras, och "klicksamhället" breder ut sig betraktar vissa som en farlig utveckling ur ett demokratiskt perspektiv. Detta menar några respondenter påverkar hur organisationer bör lägga upp sitt volontärarbete, det ideella arbetet.

Några av våra respondenter lyfter att de samtidigt tror att det finns ett ökat behov av mänskliga möten utanför den digitala världen. Det finns exempel på organisationer som inte delar utmaningen med i stort sett hela civilsamhället att behålla organiseringen som en traditionell medlemsorganisation. Till exempel PRO, Pensionernas riksorganisation, har sin styrka i att man är en social rörelse med levande lokalföreningar. En av våra respondenter lyfter att då sexualitet och relationer berör en så stor del av befolkningen så borde det finnas möjligheter i att skapa social samvaro kring RFSU:s frågor. Det kan finnas ett behov av mänskliga möten där skapandet av sociala mötesplatser är en möjlighet för RFSU.

Alla känner sig inte välkomna i RFSU

Det finns idag upprop och nätverk som engagerar ett stort antal personer i samma frågor som RFSU arbetar med, men där de enskilda inte känner att RFSU är rätt forum. Den generella trenden är att organisationer tappar medlemmar och att personer engagerar sig i enskilda sakfrågor och går in och ut i organisationer. Av intervjuerna framkommer det att några upplever att RFSU inte identifierar sig som en medlemsorganisation och upplever att det inte finns mycket tanke kring medlemmarnas roll utan snarare att RFSU i första hand uppfattas som en expertorganisation. Risken med detta anser några respondenter är att RFSU då kan tappa det breda perspektivet, en bred medlemsbas som står för olika kompetens och erfarenheter utan endast blir en expertorganisation. Det framkommer även från interna respondenter att det interna mångfalds- och jämställdhetsarbete är viktigt för att rekrytera från en bredare målgrupp.

"Det ska inte vara motsättning mellan spetskunskap och brett engagemang. Att vara relevant för många - vad betyder det - att vi är få som gör skillnad för många eller att vi är många som gör skillnad?"

Många personer som är nya i Sverige idag ser inte RFSU som en organisation som riktar sig till dem. Det framkommer av intervjuerna att personer som är nyinflyttade till Sverige inte alltid upplever RFSU som en välkomnande organisation, eller att RFSU:s budskap är riktat till dem. För att nå dessa grupper anser flera respondenter att det är viktigt att RFSU tillhandahåller ett folkbildande budskap som inte förutsätter förkunskap om RFSU eller de frågor man bedriver. Det är viktigt att möjliggöra en bildningsresa för personer som är nya i Sverige, samtidigt som man har förståelse för att det kan ta olika lång tid.

Det framkommer av våra intervjuer att RFSU delvis uppfattas som en expertorganisation som det är svårt för nya personer att känna sig inkluderad i. Kunskapströskeln för att engagera sig i RFSU uppfattas som så hög att det hindrar personer från att engagera sig. Det framkommer även att icke-vita, och personer med erfarenheter av att driva SRHR-frågor utifrån en hederskontext inte ser att RFSU är en organisation där de kan kanalisera sitt engagemang och få stöd. Många unga som lever i en hederskontext och unga med en annan etnisk bakgrund än svensk, och som är aktivister, måste kunna hitta en tillhörighet inom RFSU och känna att det är en rättighetsorganisation även för dem, menar en av våra respondenter.

"Organisationen har varit vit, jag har känt mig marginaliserad, det har inte varit mitt rum"

Flera lyfter att utmaningen ligger i att RFSU både bör vara en bred organisation när det gäller att möta många olika målgrupper, samtidigt som det finns behov av mer separatistiska sammanhang. Det framkommer även att de interna respondenterna uppfattar att RFSU idag har bra kännedom om sina medlemmar och upplevs ha god förståelse för vilka man behöver bli bättre på att nå. Många ser en ökad polarisering där konservativa strömningar och mer progressiva krafter inom SRHR-området drar längre ifrån varandra. I en ökad polarisering i det politiska landskapet kring SRHR-frågor lyfter flera av de vi har intervjuat att det är extra viktigt att nå ut brett och till en bredare målgrupp för att skapa en mer stabil grund kring grundläggande sexuella och reproduktiva rättigheter. Du ska inte behöva vara insatt i allt för att skapa engagera dig. Några uttrycker att RFSU måste bli bättre på att nå ut i och skapa engagemang i traditionellt mer konservativa eller svåråtkomliga områden.

"Förra året var vi på Järvaveckan, och pratade till exempel med en kille från Tensta, han kände sig inte välkommen när han försökte gå på en RFSU-utbildning; Han sa jag kände mig inte välkommen, varför måste jag sätta mig och åka in till Södermalm- ni kan väl komma ut till Tensta? "

Ökad polarisering utmaning för organisationers legitimitet

Det är tydligt att flera förutspår en ökad polarisering i det samhällspolitiska klimatet som har stor bäring på SRHR-frågor. Identitetspolitik bidrar både till ett fortsatt stort engagemang för SRHR-frågor samtidigt som den ifrågasätts och bidrar till ökad polarisering. I takt med enskilda influencers ökande inflytande lyfter flera respondenter att det finns risker med att många litar på enskilda personer, istället för organisationer och myndigheter med en samlad kompetens och erfarenhet. Den utvecklingen borgar för en ökad polarisering som riskerar att skapa misstro mot etablerade organisationer, som RFSU, och offentliga institutioner. I vissa utsatta målgrupper är förtroende redan idag väldigt lågt för till exempel det rättsväsendet och vårderna. Det kan då vara lätt att utpeka organisationer eller myndigheter som boven i dramat.

RFSU som en nod

Medlemsrörelser förutspås i framtiden fungera allt mer som noder för olika typer av engagemang. Flera respondenter lyfter att RFSU kan behöva samverka mer och skapa nya allianser och partnerskap för att ta till vara på nya former av engagemang. När snabba enskilda "tyckare" eller influencers dyker upp med enkla svar i debatten kan RFSU behöva balansera upp den bilden med kunskap och evidens. Det kan också handla om att kroka arm med influencers och bilda allianser där RFSU kan stå för kunskapsstöd.

"Vår roll ska vara att stå för kontinuiteten, när andra är tomtebloss i debatten. Vi kan stå för kunskap och trygghet och skapa möjlighet för andra att vara tomtebloss!"

Kroppsaktivismen lyfts fram som ett exempel på en rörelse där enskilda personer synliggör frågor kring kroppen och SRHR, men ofta utan att ha en organisation i ryggen som kan stötta. Det kan innebära en enorm utsatthet för dessa aktivister och en respondent menar att RFSU kan bli bättre på att stötta enskilda som möts av näthat och att det även kan vara en möjlighet att sprida RFSU:s kunskapsbaserade syn på SRHR. För att inte bidra till splittring eller konkurrens mellan olika initiativ och rörelser bör därför organisationer, som RFSU, kroka arm med enskilda initiativ och bidra med de muskler som följer av att RFSU är organisation med lång erfarenhet, ekonomi, kontakter och kunskap. RFSU har ett stort förtroendekapital inom det offentliga och flera lyfter behovet av att RFSU nyttjar sin position och kan agera som en brygga mellan enskilda aktivister, kampanjer, rörelser och den styrande makten. Flera anser att redan starka varumärken, som RFSU, kommer att överleva och bli starkare under de kommande 15 åren. Det upplevs finnas en trygghet i RFSU som varumärke och organisationens långa historia.

RFSU som en global nod

I ett globalt perspektiv lyfter en av våra respondenter behovet av att RFSU i högre grad fokuserar sitt arbete på lokal och nationell nivå. Det finns en uppfattning från internationella partnerorganisationer att RFSU ofta befinner sig på en högpolitisk policynivå och bedriver påverkan mot organisationer som FN. Det finns en önskan om att RFSU även i sitt internationella arbete ska fungera som en nod, mellan gräsrotter och den internationella policyutvecklingen. Det finns en risk i att tappa perspektiv och förtroende längre ned på lokal nivå, och att andra aktörer gör sig mer relevanta på den nationella och lokala nivån. Dessa aktörer kan ha en mycket mer konservativ agenda än RFSU.

"Den stora striden utspelar sig i gräsrotsarbete i civilsamhället i olika länder - inte i globala forum som FN. Om vi inte vinner striderna på landsnivå så kommer det inte finnas mycket vi kan göra på det globala planet. FN är bara summan av sina medlemsstater."

Förändrade förutsättningar för finansiering

Flera respondenter spår att den ideella sektorn kommer att bli en större utförare inom offentlig verksamhet. Många lyfter att detta riskerar en ökad styrning av det civila samhället, och inom SRHR-området kan det innebära att politiska majoriteter på lokal, regional och nationell nivå kan styra och villkora finansieringen i högre grad. Detta driver krav på en ökad professionalisering som flera menar också utmanar det civila samhället och synen på ideellt engagemang. I takt med en ökad professionalisering ser flera att organisationers kanslier växer samtidigt som medlemsantalet minskar. Om de ideella förväntas ha professionell expertis, vad blir då skillnaden mellan volontär och anställd? Flera nämner att hela den ideella sektorn går igenom en stor förändring i hur man använder ideellt arbete inom organisationer.

Att upphandling inom olika områden ökar innebär också att organisationer utsätts för en annan typ av konkurrens. Det drabbar till exempel kvinnojourers verksamhet där kommuner säger upp avtal med kvinnojourer för att man har upphandlat något som är billigare. Några av våra

respondenter nämner att de anser att det civila samhället ska utgöra ett komplement till det offentliga, och att deras organisationer varken vill eller kan konkurrera på en marknad. Flera av våra respondenter menar att detta kan påverka RFSU:s verksamhet och man förutspår att antalet aktörer som erbjuder sexualupplysning kommer att öka, som på samma sätt som RFSU vill sprida sin ideologi och perspektiv. Vad innebär det om sexualupplysningen betraktas som något som bör konkurrensutsättas på en marknad?

Flera lyfter att finansieringsfrågan blir särskilt relevant på lokal nivå för de lokalföreningar som ofta får sin finansiering av kommunen eller regionen. De behöver då stöd av den nationella organisationen och det politiska påverkansarbetet behöver i högre grad ske på lokal och regional nivå där upphandlingsunderlagen tas fram.

5.2 Hur väl står RFSU rustat och vad är viktigt att beakta framöver?

Det finns flera utmaningar både vad gäller förutsättningar för det civila samhället, och specifikt för organisationer som arbetar med SRHR-frågor. RFSU står starkt som en kunskapsorganisation men givet att allt färre organiserar sig i medlemsorganisationer och att det finns grupper som inte känner sig välkomna i RFSU så kommer även organisationen att möta utmaningar med att behålla och bredda sin medlemsbas.

Att den ideella sektorn kommer att bli en större utförare inom offentlig verksamhet påverkar RFSU som organisation. RFSU behöver ta ställning till frågor om ökande professionalisering och konkurrensutsättning av dess verksamhetsområden och verksamheter.

Det finns goda möjligheter att ta tillvara på nya former för engagemang, och att bygga allianser och samarbeten. RFSU står inför frågor om hur man ska balansera att vara en expertorganisation och samtidigt en välkomnande medlemsorganisation med låga trösklar för engagemang. RFSU behöver också balansera det spetsiga påverkansarbetet med bredare gräsrotsarbete och stöd till partnerorganisationer både globalt.

För RFSU kan följande frågor bli centrala:

- Hur ska RFSU fortsatt förhålla sig som en utövare av offentlig verksamhet? Vad innebär det för RFSU om flera aktörer kommer in och vill driva verksamhet inom SRHR, till exempel sexualupplysning? Vill RFSU att antalet kliniker utökas eller vill bör kliniken i högre grad fokusera på expertis och stödja andra kliniker i kunskapsutveckling?
- Hur vill RFSU uppfattas och utvecklas som organisation? Hur prioriterar RFSU mellan rollerna som till exempel kunskapsförmedlare, medlemsorganisation, folkrörelse, spjutspetsorganisation, politisk påverkare, eller någonting annat?
- Ska RFSU stå för den breda folkbildningen inom SRHR eller vara den som utmanar i smalare och spetsigare frågor? Vilka målgrupper vill RFSU ska känna sig hemma i organisationen?
- Hur förhåller sig RFSU som kunskapsorganisation i ett klimat där SRHR politiseras och där egna erfarenheter och tyckande får stort inflytande? Vilka initiativ, organisationer, upprop, influencers vill RFSU erbjuda en plattform eller samarbete?

- Hur kan RFSU fungera som en brygga mellan gräsrotter på lokal och nationell nivå och den internationella policyutvecklingen?

6. SOCIALA MEDIER I STÄNDIG FÖRÄNDRING

UTBLICK: Kommunikation

Allt fler svenskar använder sociala medier men på ett mer medvetet sätt. Trenden är att användarna delar mindre information om sig själva, men använder nätverken för kommunikation. Användarna blir allt mer medvetna om personuppgiftslämning.

Sociala medier fortsätter att vara relevanta, med ökat antal användare. Plattformarna är dock i kontinuerlig förändring och anpassar sig blixtnabbt efter användarna.

Ett exempel på global spridning av sexualupplysning är den svenska sajten youmo.se med flerspråkig information riktad till unga nyanlända. Den togs fram för en svensk kontext och befolkning men har haft särskild stor spridning i andra länder som motsvarar 80 % av besökarna. Störst är sajten i folkrika Iran, där över 200 000 unika besökare surfade in på sajten under år 2018 – dubbelt så många som i Sverige.

Det blir allt svårare att veta om andra användare är riktiga människor. Algoritmer som tidigare använts av näringslivet för kommersiell reklam används allt mer aktivt för att sprida politiska budskap. Influencer-robotar som sprider både politiska och kommersiella budskap förutspås öka.

Identitetskapning och hackerattacker mot myndigheter och organisationer fortsätter att vara ett hot. Starka varumärken kan snabbt förlora i anseende.

Globalt sett förblir nätet en fortsatt viktig mötesplats för personer som bryter mot normer på olika sätt. Detta används dock allt mer strategiskt av repressiva stater. Det finns exempel på att polisen använder dejtingappar strategiskt för att trakassera eller gripa hbtqi-personer. I länder som ligger i framkant vad gäller digital infrastruktur har plattformar som Facebook, Spotify, Google och kinesiska Alibaba växt. Ny teknik, exempelvis utvecklingen av 5G, skapar möjligheter men kan även användas av auktoritära regimer för en mer effektiv övervakning av till exempel meningsmotståndare.

Sömn- fertilitet- och mens-appar skapar statistik över det mest privata. Det har aldrig tidigare funnits så mycket självrapporterad statistik över våra privatliv. Det skulle kunna innebära hot mot integriteten om personuppgifter inte skyddas men också möjligheter till ny kunskap, exempelvis om sexvanor.

Källor anges under referenser

6.1 Hur kan SRHR-frågorna komma att påverkas i Sverige och globalt?

Det kan bli svårare för organisationer som RFSU att nå ut på grund av hög konkurrens om det digitala utrymmet. Det blir därför viktigt att arbeta proaktivt med digitala strategier för att nå ut och vara fortsatt relevant för nya och gamla målgrupper. Nätet erbjuder stora möjligheter för digital sexualupplysning till olika grupper.

Digital sexualupplysning och vård allt mer relevant

För unga som har frågor om sex, sexuell läggning, sin identitet, kroppen och relationer förutspås nätet fortsatt vara forumet dit en vänder sig. Barn och unga är dock inte en och samma grupp utan flera, som kräver allt smartare och mer målgruppsanpassad kommunikation.

Det finns stora möjligheter att nå olika målgrupper på nätet med digital sexualupplysning. Exempelvis är en viktig målgrupp de killar och unga män som inte tenderar att söka hjälp på fysiska mottagningar. Att så många killar identifierar sig som gamers, alltså personer som spelar dataspel, är en fingervisning om behoven av att RFSU utvecklar sin digitala sexualupplysning. Några av våra respondenter nämner den ökade digitaliserade vården i form av till exempel appar, som en möjlighet för vård och stöd inom SRHR. Detta ställer samtidigt frågor om möjligheten att få en helhetsbild av patienten. Internet erbjuder både möjligheter till anonymitet och distans som kan bidra till att patienter vågar söka stöd, men kan samtidigt upplevas som ett hot när patientjournaler finns digitaliserat.

Barn och unga är generellt väldigt snabba att söka svar på nätet. Det gäller RFSU är deras första sökträff och att RFSU syns i de vardagliga flödena. Organisationer behöver lägga sig vinn om att komma högt upp i flödena i olika kanaler, mata på med information och ta plats på nätet. Globalt sett gäller också att den som har bra sökträffar når fram, oavsett i vilket land en publicerar. För de organisationer som kan ta kontrollen över sökresultat finns en sprängkraft i att kunna nå ut globalt och på olika språk.

Några av våra respondenter lyfter att även den kommande äldre generationen är mer internetvan än tidigare grupper av äldre. Den äldre målgruppen kommer att fortsätta att söka information på nätet, men den här målgruppen söker mer systematiskt efter information hemma vid datorn. Denna målgrupp nås relativt enkelt för en organisation som har det etablerade varumärkets trovärdighet. Eftersom RFSU är ett mer känt namn i den här åldersgruppen hittar de lättare till RFSU:s kanaler, men anpassning i form av att hamna högt bland sökresultat är även viktigt.

När RFSU använder algoritmer för att nå nya målgrupper med utskick i sociala medier eller anpassad reklam är det viktigt att tänka på att algoritmerna är programmerade utifrån föreställningar om de grupperna. Det blir viktigt att vara medveten om vilka man kan missa.

Plattformarna är i ständig förändring och beslutsfattare och människorättsorganisationer ligger steget efter

En respondent framhåller att de som först identifierar möjligheter med allt som är nytt på internet är ofta kommersiella och kriminella krafter. Det kan gälla allt från betalningssystem till nya sociala medieplattformer eller porrfilmer. Beslutsfattare liksom människorättsorganisationer ligger ofta steget efter. Kommersiella intressen kan samverka med moralkonservativa intressen i frågor som rör säkerhet och etik på nätet. Det här en kraftfull utveckling som kan förändra både opinion och människorättsorganisationers möjligheter att kommunicera. Kommersiella krafter är mycket

proaktiva och fångar upp aktuell opinion som kan stärka affärerna. En respondent menar att företagen som lobbar för att stater och företag ska lagstifta om eller installera porrfilter verkar vara understödda av moralkonservativa krafter, eller åtminstone dra nytta av dem.

”Det finns företag som plockar upp trådar – kommersiella krafter är proaktiva. De verkar understödjas av reaktionära krafter. Mycket mer kraftfullt än innan. Inga företag backade Elise Ottesen Jensen, men däremot hon barnmorskan som inte ville genomföra aborter backades upp med juridiskt stöd av företag.”

Flera respondenter upplever RFSU som proaktiva i sin kommunikation vad gäller målgruppsanpassning och att anpassa sig till nya kanaler. Samtidigt som detta ger en förhållandevis god utgångspunkt är det viktigt att inte förlita sig på gamla meriter. Att snabbt kunna anpassa sig till nya kanaler kan bli mycket viktigt framöver för att säkerställa att RFSU inte halkar efter andra aktörer som försöker nå samma målgrupper.

Trenden att enkelspåriga och känslotriggande budskap är de som får mest spridning kan vara på väg att mötas av en mottrend

Plattformer för medborgarinitiativ som exempelvis gör namninsamlingar på nätet används allt mer strategiskt av abortmotståndare och förespråkare av en moralkonservativ familjepolitik. De resonemang som används är lättköpta eftersom de vädjar till känslor, exempelvis att vi måste tänka på barnen. En respondent menar att fortsättningsvis måste alla som har genomtänkta resonemang i svåra frågor, till exempel porr, jobba ännu hårdare för att synas. Rättighetsbaserade organisationer, inklusive RFSU, behöver dessutom vara vaksamma på risken för självcensur när dess frågor blir politiserade eller att budskapens förskjuts på grund av ett hårt debattklimat. Såväl enskilda medarbetare som samarbetspartners kan behöva stöttning.

Samtidigt framhålls att röster i debatten i ökad utsträckning representerar ett spektrum av åsikter, vilket kan vara positivt så länge det görs med ett rättighetsperspektiv; fler och fler vågar till exempel prata både om kroppsaktivism som bejakar kroppars olika utseenden och risker för ofrivillig barnlöshet kopplat till övervikt. Om den mottrenden tar fart torde det innebära en möjlighet för RFSU och andra aktörer som vill belysa flera perspektiv av frågor.

Konsumenterna och medlemmarna sprider budskapen

Ingen äger längre makten över sitt varumärke och kan idag bedriva envägs kommunikation. Alla är beroende av goodwill i bemötandet i de sociala flödena på nätet. För RFSU AB innebär detta att konsumenterna fortsätter att bli allt viktigare för att sprida information om produkterna. För RFSU som medlemsorganisation kan det innebära att medlemmarna och målgrupperna blir allt viktigare för att sprida RFSU:s budskap. Att rykten och falsk information kan florerat och ta fart är en växande risk för alla varumärken. För RFSU innebär det att ett högt förtroendekapital snabbt kan rivas ner.

Det påverkar både RFSU och RFSU AB att e-handeln expanderar och nya konsumentbeteenden uppkommer. Konsumentperspektivet kan även skapa möjligheter för RFSU AB, som har en konkurrensfördel genom att förknippas med RFSU. Företag som vill framstå som ”goda” vill gärna samarbeta med RFSU AB.

Nedärvd kunskap om organisationer minskar

Den yngre generationen möter en uppsjö av nya organisationer och har dessutom mindre kunskap om de etablerade. För RFSU AB innebär det att kännedomen om varumärket har gått ner. Etablerade organisationer kan inte förlita sig på att nya generationer ärver kunskap om att de finns, vad de erbjuder eller ett automatiskt förtroende. Förutom den yngre generationen gäller detta även för personer som är nya i Sverige. För att nå unga som saknar kunskap om RFSU är

det viktigt att bland annat vara synlig på internet och de plattformar där många unga befinner sig, samt att ha genomtänkta, digitala kommunikationsstrategier för att nå de man riskerar att missa. Eftersom kunskapen om både RFSU och RFSU AB har minskat de senaste åren är det viktigt att nå den yngre generationen tidigt och att vara ständigt relevanta genom att arbeta med de frågor som för tillfället är aktuella i samhället i stort.

Nya krav på mänsklig kommunikation

De senaste åren har det även uppkommit så kallade robot-influencers som sprider reklam, som utger för att vara riktigt människor men är robotar eller dataprogram. Till denna utveckling har det börjat uppstå en motreaktion där konsumenterna ställer ett allt högre krav på empati och mänsklighet hos organisationer. Exempelvis Google har som strategi att möta de här kraven genom att framställa sig som ett mer "mänskligt" företag och därmed bygga förtroende. Detta förutspås öka framöver att all typ av kommunikation och varumärkesbildande kommer att behöva vara mer mänsklig.

6.2 Hur väl står RFSU rustat och vad är viktigt att beakta framöver?

RFSU står sig starka vad gäller att nå ut med sina budskap eftersom frågorna är ständigt aktuella och berör många. RFSU uppfattas också vara bra på att vara på hugget och följa plattformarnas förändring, vilket fortsättningsvis blir viktigt. Det är viktigt att RFSU syns i det dagliga flödet och inte tappar i sökträffar.

Det finns möjligheter att utveckla den digitala sexualupplysningen för att nå gamla och nya målgrupper. En utvecklad digital sexualupplysning innebär att RFSU har potential att nå människor över hela världen. Det gäller även de grupper som annars riskerar att missas, till exempel gamers eller unga människor på landsbygder. I det ökande mediebruset måste RFSU lägga sig vinn om att nå unga tidigt och kompensera för att unga idag i mindre utsträckning ärver kunskap om RFSU som organisation.

Ökande krav på mänsklighet och förtroendekapital kan gynna RFSU AB som är tätt förknippat med RFSU. RFSU som medlemsorganisation har också potential att dra nytta av varumärket RFSU. RFSU kan nå ut med sina budskap både via konsumenterna och medlemmarna.

För RFSU kan följande frågor bli centrala:

- Vill RFSU i första hand bevaka och fånga upp aktuella frågor inom sociala medier genom att ta ställning och stödja enskilda influencers/rörelser/aktivister eller snarare vara en aktör som nyanserar samtalet och bidrar med faktabaserad kunskap?
- Hur kan RFSU arbeta med konsumentdriven kommunikation och koppla samman budskap om produkter och SRHR i stort?
- Hur kan RFSU utveckla medlemsdriven kommunikation?
- Hur säkerställer RFSU att olika unga och nya målgrupper känner till RFSU och uppfattar RFSU som en naturlig källa till kunskap och information? Vill RFSU prioritera att unga i första hand vänder sig till RFSU:s egna kanaler eller prioriterar RFSU att stödja andra plattformar med kunskap och information som når fler målgrupper?

- Hur kan RFSU nyttja möjligheterna som digitaliserad sexualupplysning erbjuder? Vill RFSU bidra till ökad användning av digitaliserad vård inom SRHR, som till exempel appar?
- Vill RFSU i första hand själv sprida sexualupplysning globalt genom digitala kanaler eller genom sina internationella samarbetspartners?
- Vad prioriterat RFSU när det gäller att synas på internets olika plattformar? Är det att synas i det dagliga flödet, att komma högt på sökträffar inom vissa områden eller att nå ut till målgrupper som RFSU riskerar att missa?

7. NATIONALISM, DEMOKRATI OCH SAMHÄLLSKLYFTOR

UTBLICK: Globalisering och postglobalisering

Globaliseringen är en megatrend som håller i sig. Rörlighet över gränser av varor, tjänster, kapital och, i viss mån, människor ökar. Postglobaliseringen är en växande mottrend. Dessa två trender drar åt olika håll, men påverkar varandra i högsta grad. Det går inte att säga vilken trend som kommer att växa sig starkare inom 15 års tid.

Spänningen mellan dessa trender visar sig exempelvis i att nya handelshinder har rests och handelsavtal har brutits eller visat sig svårförhandlade, samtidigt som världshandeln ökar. Nya internationella samarbeten, exempelvis Parisavtalet, inleds, men nyckelaktörer som USA hotar att lämna. I Sverige har stödet för EU vuxit stadigt och tros fortsätta vara starkt.

Den globala utvecklingen av demokrati har varit positiv de senaste 40 åren. Möjligen har den mattats av sedan 1995. Olika aspekter av demokrati, så som yttrandefrihet, pressfrihet och fria val, har stärkts och försvagats i olika länder. Populistiska och högerextrema partier får växande antal mandat i parlament runt om i världen. Icke-demokratiska och populistiska regeringar basar över en allt större andel av BNP. Samtidigt visar många medborgare ett starkt stöd för att leva i en demokrati.

De flesta typer av utvecklingsfinansieringsflöden ökade år 2017 i världen. Det finns en ökning i *official development aid* till de länder som är i störst behov. EU och Sveriges offentliga utvecklingsbistånd är större än någonsin idag. Biståndsviljan är fortsatt stark i Sverige. Lite svagare i EU, men inga tydliga trender annat än att den är stark bland högutbildade personer med tilltro till institutioner. Större andel skänker pengar regelbundet. Trenden mot ökat givande har varit särskilt tydlig under de senaste två åren av global oro. Regeringen gör den största biståndsbudgeten någonsin för Sverige och uppger att pengarna ska användas för humanitära kriser, hållbar utveckling, fred och mänskliga rättigheter, SRHR och jämställdhet samt uppfyllandet av Agenda 2030.

Skillnaderna i rikedom minskar mellan länderna men klyftorna ökar inom länderna. Den extrema fattigdomen fortsätter att minska globalt sett. De flesta av världens fattiga lever fortsatt i medelinkomstländer. Agenda 2030 är en global kraftsamling för att vända trenden med ökande ojämlikhet.

Den reala ekonomiska standarden i Sverige har ökat med 35 procent sedan 2005. Samtidigt står Sverige ut som ett land där ojämlikheten har ökat snabbt de senaste decennierna. Trenden är att barnfattigdomen minskar i Sverige, men den är sju gånger högre för barn med utländsk bakgrund.

Varannan ung i Sverige inte känner sig inkluderad i samhället. På landsbygden är andelen ännu högre. Unga i städer uppger till exempel genomgående bättre livsvillkor, social inkludering och förutsättningar för ett bra liv än vad unga i landsbygder och utsatta områden gör. Bland unga på landsbygden och i utsatta områden är andelen högre än i städer. Barn i utsatta kommuner och förorter beskriver att vuxenvärlden har låga förväntningar på dem, vilket påverkar deras framtidstro.

Tekniska genombrott förutspås inom bland annat artificiell intelligens, "sakernas internet", virtuell verklighet, automatisering, självkörande fordon, energilagring, nanoteknik och bioteknik. Även de största teknikoptimisterna oroar sig dock över konsekvenserna av teknikutvecklingen. Ökad specialisering av arbetskraft efterfrågas och fler hamnar helt utanför arbetsmarknaden. Forskare varnar för att maskinerna riskerar att läras upp från ett ensidigt perspektiv och att det på sikt kan bidra till diskriminering av kvinnor, icke-vita och hbtqi-personer.

Källor anges under referenser

7.1 Hur kan SRHR-frågorna komma att påverkas i Sverige och globalt?

Tidigare framsteg inom SRHR-frågorna kan hotas om nationalistiska och populistiska grupper får ökat inflytande i olika delar av världen. Möjligheterna att organisera sig och finansieringen av SRHR kan begränsas allt mer världen över. Det ställer nya krav på strategier och nya allianser för att bemöta motståndet. Det finns höga förväntningar på RFSU att vara drivande både genom stöd till partnerorganisationer och på global policynivå.

Växande högerextremism och nationalism hotar vunna segrar inom SRHR

Många av våra respondenter oroar sig för ett fortsatt ökat inflytande för högerextrema och populistiska partier, både globalt och i Sverige. En av våra respondenter menar att SRHR och kvinnors rättigheter är en indikator för hur väl demokratin mår. Flera upplever att den kunskapsbaserade synen på sexualitet hotas av fördomar och mytbildningar. Det slår specifikt mot rättigheter för hbtqi-personer och delvis kvinnor. Sexuella och reproduktiva rättigheter har förbättrats i många länder och Sverige upplevs av de internationella respondenterna ha kommit långt i jämförelse med andra länder. I samband med att nationalistiska och populistiska grupper får ökat inflytande upplever dock flera att tidigare vunna segrar och rättigheter nu hotas. Ett exempel är att abortlagstiftningen i Sverige diskuteras igen. Om den här utvecklingen fortsätter riskerar framstegen för SRHR-frågorna att stoppas upp inom ett 15-årsperspektiv.

I internationella samarbetsforum så som FN visar sig detta genom att tidigare beslutade globala överenskommelser rivs upp. Även tidigare har det funnits förespråkare och motståndare till rättighetsutvecklingen inom SRHR-området, men de senaste årens utveckling är att motståndare är villiga att offra handlingsplaner och överenskommelser. Det riskerar att skapa en ny praxis kring hur frågorna hanteras. En respondent lyfter att det i EU inte längre finns någon konsensus kring SRHR-frågorna. Likasinnade organisationer har en förhoppning om att RFSU ska fortsätta med vad de ser som värdefullt policyarbete med närvaro i relevanta forum i FN och EU, och samtidigt fungera som en katalysator för kunskapsspridning och partnerorganisationers inflytande.

Om populismen och nationalismen växer i inflytande kan det leda till stora gap i finansieringen av SRHR globalt sett. Det finns stora förväntningar på RFSU som finansiär att stå upp mot USA:s president Trumps regelverk som förhindrar att amerikanskt bistånd går till abortvård. RFSU förväntas vara pådrivande för att säkra global finansiering till abortvård, och att även påverka den svenska regeringen.

SRHR-motståndet förkläs i mänskliga rättigheter

En tendens som flera respondenter lyfter är att motståndare till SRHR förklarar sina argument genom att prata om mänskliga rättigheter, bland annat i forum inom EU och FN. En respondent menar att det dessutom är oroväckande att politiska partier i Sverige anammar ett språkbruk om hbtqi-rättigheter och jämställdhet som en strategi för att *inte* skapa konfliktlinjer kring dessa frågor. Utan att ha en politik för förbättringar inom jämställdhet eller RFSU:s frågor lyckas partierna skapa intryck av att de prioriterar dessa frågor, samtidigt som de får bort frågorna från medias strålkastarljus. Respondenten menar att risken är att vissa organisationer ges legitimitet i frågor som de sedan kapar. Vem och vilka som vill och tillåts att gå i Prideparader och använda sig av annan typ av pinkwashing kan bli en viktig fråga för hbtqi-rörelsen och för RFSU.

Utrymmet krymper för SRHR-organisationer globalt sett

Flera av RFSU:s partnerorganisationer och enskilda gräsrotsaktivister lyfter att det finns ett ökande hot mot organisationer som arbetar med SRHR-frågor. Utrymmet för att organisera sig krymper. I repressiva stater kan det minskade utrymmet ta sig uttryck genom till exempel påhållningar av polis och säkerhetstjänst, byråkratiska hinder, hot och trakasserier. Det innebär även att vissa organisationer inte kan få finansiering om de exempelvis är uttalat feministiska eller arbetar för hbtqi-rättigheter. I en kartläggning av 864 hbtqi-organisationer i hela världen var 58 procent inte lagligt registrerade. 18 procent var lagligt registrerade och 24 procent delvis lagligt registrerade, men ofta inte som en uttalad hbtqi-rättsorganisation.² Det kan kräva en avvägning av organisationerna om huruvida de ska arbeta under radarn, det vill säga att inte synliggöra vad de arbetar för, för att säkra finansiering, eller om de ska arbeta öppet och opinionsbildande.

Människorättsorganisationers finansiering beror på konjunkturcykler, medan motståndarnas finansiering kommer från privata donatorer, vilket ger motståndarnas rörelser ett mer stabilt underlag.³ En av våra respondenter lyfter även oro över att verksamheter som kvinnojourer idag är beroende av opinionen och att den generella politiska diskursen har stor inverkan på om de kan bedriva sin verksamhet och får offentlig finansiering. Om det växande motståndet mot civilsamhället håller i sig eller växer sig starkare kan det behövas nya strategier för organisationer och stater som är finansiärer inom SRHR-frågorna, för att inte tappa möjlighet att ge stöd till enskilda organisationer och individer och att samtidigt bedriva aktivt påverkansarbete. Det finns skäl att följa teknikutvecklingen vad gäller alternativa plattformar för kommunikation och transaktioner, så som blockkedjeteknik som möjliggör direkta transaktioner utan risk för dataintrång och utan banker. RFSU förväntas ta en aktiv roll i att bygga allianser och bedriva globalt påverkansarbete för att bemöta det krympande utrymmet.

Strategier för att möta en ökande polarisering

En av RFSU:s partnerorganisationer i Asien menar att den polariserade debatten kring SRHR-frågor har krävt att rättighetsorganisationer tar tydligare ställning i de frågor som varit allra känsligast och mött hårdast motstånd. Det har till exempel varit en strategi att fokusera på aborträtten i kommunikation och påverkansarbete. Frågor som rätten till sexualupplysning eller mindre polariserande frågor, som exempelvis barnäktenskap där de inte mött samma motstånd, har fått stå tillbaka. Denna strategi bedöms bli fortsatt relevant. En annan respondent från en allierad organisation menar att den har anpassat sig till det polariserade debattklimatet genom att försöka rikta sina budskap till en bredd av åsikter, dels till personer som inte har förkunskaper om SRHR, dels till progressiva vänstergrupper, och dels till "hårda" konservativa. Det är ett sätt att försöka bevaka alla fronter. I den svenska kontexten lyfter några respondenter att RFSU behöver bevaka "ytterkanterna" i debatten samtidigt som den breda sexualupplysningen behöver stå i fokus för RFSU:s uppdrag.

Den allmänna opinionen bedöms bli allt viktigare. När det gäller att försvara och driva på för sexuella och reproduktiva rättigheter är den allmänna opinionen en växande kraft i att påverka beslutsfattare, enligt en partnerorganisation.

"Vi kontaktar våra lokala politiska ledare men allt oftare är de redan informerade och känner till sina väljares åsikter och krav i de frågor vi driver".

En av våra respondenter framhåller vikten av att fundera kring hur en pratar om till exempel aborträtt. Respondenten menar att en inte övertygar alla motståndare med rättsliga argument

² OutRight Action International (2018) "The Global State of LGBTIQ Organizing: The Right to Register"

³ Global Philanthropy Project (2018) "Religious Conservatism on the Global Stage- Threats and Challenges for LGBTI-rights"

utan måste driva en värdebaserad konversation som grundas i frågor om frihet och moral. Detta gäller till exempel gentemot abortmotståndare av religiösa skäl, där argument om SRHR riskerar att inte få gehör och en exempelvis kan fokusera på aborträtt utifrån en idé om socialt ansvar för människor i fattigdom som är i behov av abort.

Ytterligare en strategi, som en av våra respondenter lyfter, kan vara att stärka tillgången till egenvård som möjliggörs av till exempel abortpiller, hivtest, graviditetstest och olika preventivmedel. Det kan vara ett sätt att nå ut till målgrupper som inte erbjuds detta inom det egna landets hälsosystem. En av våra respondenter lyfter även att organisationer som RFSU bör påverka regeringar att stödja utvecklingen av den här typen av teknik.

Centralisering och klyftor påverkar tillgång till SRHR i Sverige

Samhällsklyftorna i Sverige ökar samtidigt som vården blir mer centraliserad. De senaste åren har vårdcentraler och sjukhus lagts ned runtom i landet, till exempel Sollefteå BB. Det innebär att människor i glesbygder behöver resa längre för att få tillgång till vård. Detta försvårar även möjligheten för personer att få tillgång till preventivmedel, rådgivning och andra delar som rör sexuell hälsa. Samtidigt tappar flera mindre kommuner med att rekrytera specialutbildad personal för att tillgängliggöra vården. Som det ser ut idag finns det till exempel inte tillgång till transvård på alla sjukhus. Om centraliseringen ökar så kan även klyftorna öka mellan människors tillgång till sexuell och reproduktiv hälsa i större städer och i mindre kommuner. Det finns en förväntan att RFSU bedriver påverkansarbete för lika rätt till vård i alla delar av landet och stöttar alla människors rätt till lika vård oavsett var man befinner sig.

Konsekvenser för verksamheten i Sverige

Motståndet mot det civila samhällets aktörer inom SRHR-aktörer kan också öka på lokal och regional nivå i Sverige när känsliga politiska teman som till exempel porr blossar upp. Det uppfattas finnas en risk att det som idag betraktas som neutral rätt till kunskap om SRHR-området politiseras. En respondents spaning är att porrdebatten kommer att aktualiseras, och att diskussioner om porrfilmer är en fråga som drivs på av företagsintressen. Den här frågan kan aktualiseras inom skolvärlden och kopplas till sexualundervisning och frågor om vem som definierar vilken kunskap som får nå unga.

Nationellt kan RFSU behöva stötta lokalföreningar där kommunala bidrag kan bli villkorat. Ett exempel detta är att en av RFSU:s lokalföreningar var tvungna att bjuda in Sverigedemokraterna till sitt event, för att få ta del av ett bidrag. En av våra respondenter lyfter att omorganiseringen till regioner kan få påverkan på lokalföreningars förutsättningar. Det som tidigare styrdes av Länsstyrelserna, och därmed indirekt av regeringen, hamnar nu på regional nivå och därmed kan det skilja sig åt mellan regionerna. Det lokala politiska påverkansarbetet kan därmed få ökad betydelse inom SRHR-området.

När aborträtten och grundläggande frågor om jämställdhet ifrågasätts kan RFSU behöva ta ställning feministiskt och därmed synliggöra skillnader mellan kvinnors och mäns förutsättningar. En respondent framhåller att RFSU behöver vara uppmärksamma på att inte osynliggöra transpersoner och icke-binära. Det blir viktigt att måna om ett tydligt språkbruk i påverkan både i Sverige och internationellt.

Möjlighet till starkare allians med kvinnorörelsen

Samtidigt som jämställdhet är ett förankrat politiskt mål i Sverige och EU upplever flera av våra respondenter att motståndet mot kvinnorörelsen växer. Flera tror att det kommer att fortsätta, inte bara i Sverige utan i hela världen. Det blir därmed allt viktigare för kvinnorörelsen att slå vakt om sina frågor och söka stöd hos andra organisationer, som RFSU, då de i flera frågor driver

samma hållning. De menar att det behövs en ökad ödmjukhet och dialog från båda sidor och det är viktigt att driva kampen för kvinnors rättigheter gemensamt för att erbjuda motstånd mot nationalismen och patriarkala värderingar. Exempel på frågor som kan komma att få mer utrymme och där kvinnorörelsen värnar om att synliggöra kvinnors utsatthet för våld är bland annat BDSM, porr och sexuella trakasserier på nätet. Respondenter som identifierar sig med kvinnorörelsen menar att det krävs både att RFSU visar en större vilja att erkänna och ta del av kvinnorörelsen kunskaper och samtidigt att kvinnorörelsen är mer villiga att ha dialog och värdera RFSU:s historia och kunskaper.

7.2 Hur väl står RFSU rustat och vad är viktigt att beakta framöver?

RFSU åtnjuter ett högt förtroendekapital som kunskapsorganisation och påverkarsaktör. Våra respondenter lyfter betydelsen av att RFSU fortsätter att vara en modig organisation som går före i det globala policyarbetet.

Det finns en oro bland likasinnade organisationer att de som försvarar SRHR inte räcker till att bevaka alla relevanta fält inom internationella samarbeten i FN och EU. RFSU är högt värderad som partner inom policypåverkan och upplevs som en röst som inte får försvinna från den globala arenan. Aborträtten och kvinnors reproduktiva rättigheter kommer att fortsatt behöva försvaras och drivas, samtidigt som transpersoners rättigheter behöver synliggöras. En stor utmaning för RFSU och partnerorganisationerna kan bli finansieringen av abortvård och reproduktiv vård.

En strategi mot polariseringen inom SRHR-frågorna som partnerorganisationerna framhåller är den breda, folkbildande sexualupplysningen. Dessutom lyfts vikten av att RFSU fortsatt är en spridare av kunskap till medlemmar, professionerna, allmänheten och beslutsfattare. Det blir viktigt för RFSU att både driva det breda sexualpolitiska och sexualupplysningsarbetet och att kombinera det med strategisk påverkan.

RFSU kan behöva ha beredskap för att motståndet kan växa sig starkare i Sverige, och då bilda breda allianser med till exempel kvinnorörelsen. Det politiska påverkansarbetet kan behöva stärkas på lokal och regional nivå. RFSU kan också behöva ha beredskap för ökat stöd till lokalföreningarna i ett allt mer polariserat politiskt landskap.

För RFSU kan följande frågor bli centrala:

- Vilka globala policysammanhang ska RFSU prioritera att befinna sig i? Ska RFSU prioritera sammanhang som EU där högerextrema och populistiska partier får ökad makt, FN eller fokusera på enskilda länders regeringar där framsteg inom SRHR särskilt hotas?
- Vad innebär det att vara partipolitiskt obunden för RFSU? I ett klimat där SRHR i allt högre grad politiseras och etablerade partier till exempel diskutera rätten till abort.
- Vill RFSU profilera sig och driva enskilda mer spetsiga SRHR-frågor eller gå mot att snarare uppfattas som en mer neutral bärare av sexualupplysande kunskap?
- Vill RFSU etablera en dialog med meningsmotståndare eller prioritera att ta synliga ställningstaganden mot dessa?

- Vill RFSU hitta gemensamma beröringspunkter med organisationer som i vissa frågor profilerar sig annorlunda än RFSU, men där det finns flera delade värderingar inom SRHR? Vilka nya allianser kan då bli aktuella, i Sverige och globalt?
- Hur bör RFSU arbeta utifrån att allmänheten blir en allt mer strategisk målgrupp för att bygga opinion för SRHR-frågor?
- Vad har RFSU för strategi för att nå de som inte känner sig hemma i de polariserade positionerna?
- Vilken roll tar RFSU när det gäller att arbeta med frågor som rör tillgång till jämlik vård inom SRHR över hela Sverige? Prioriterar RFSU att synliggöra behoven och utkräva ansvar av staten eller att själva gå in som en aktör och bidra med kunskap till vården eller etablera egna kliniker?
- Hur förhåller sig RFSU till att officiell finansiering i ökad grad kan vara villkorad, dels lokalt och dels globalt? Hur ställer sig RFSU till att säkra finansiering genom privat sektor, filantropi, egen insamling eller att i hög grad vara beroende av skattefinansiering?
- Vilken ställning och kan och bör RFSU ta när det gäller att öka tillgången till egenvård för målgrupper som riskerar att annars inte få sina rättigheter tillgodosedda? Prioriterar RFSU att ge direkt stöd till sina partnerorganisationer i mer repressiva länder "under radarn" eller att bedriva påverkansarbete mot enskilda regeringar, inom EU?

8. KLIMATFÖRÄNDRINGAR SKAPAR NYA BEHOV OCH STORT ENGAGEMANG

UTBLICK: Klimatförändringar, konflikter och migration

Klimatförändringarna blir allt mer påtagliga under de kommande 15 åren och klimatanpassningen intensifieras. Internationellt samarbete ökar kring utsläppsminskningar och anpassning till ett varmare klimat.

Miljontals människor per år tvingas redan idag på flykt till följd av torka, översvämningar och minskade skördar. Prognoserna om klimatflyktingar är varierande och högst osäkra, och klimatförändringar utgör idag inte en grund för flyktingstatus. De flesta flyktingar flyttar inom sin region. Befolkningstätheten ökar på vissa platser, särskilt i inlandet i områden där kusterna är utsatta för till exempel stormar och översvämningar.

Torka och extremväder till följd av klimatförändringar förutspås bli en allt vanligare orsak till konflikter, eftersom det påverkar tillgången till mat, resurser och försörjning.

De inomstatliga väpnade konflikterna ökar och är allt mer långdragna. En ökande andel av världens fattiga lever i länder som är konfliktutsatta eller fragila. Det här ställer krav på samspel mellan humanitärt bistånd och långsiktigt utvecklingsbistånd.

Hållbarhetsfrågorna förutspås bli allt mer dominerande i näringslivet. Konsumenterna kräver cirkulär ekonomi och ställer krav på att hela kedjan från råvaror, produktion och transport till konsumtion och avfall ska vara hållbar.

De svenska klimatpolitiska målen som ska nås 2030, exempelvis en fossilfri fordonsflotta, kräver en stor omställning. I Skåne har kustnära hus nekats försäkring på grund av risker för höjd havsnivå.

Sju av tio barn i åldrarna 11–15 år oroar sig för klimatförändringarna. Situationens allvar förutspås kunna leda både till handlingskraft hos nästa generation, men också till en dystopisk framtidsro och misstro mot nuvarande internationella samarbetssystem och makthavare.

Källor anges under referenser

8.1 Vilka samhällstrender och sexualpolitiska frågor kommer att vara relevanta?

Personer som tvingas på flykt till följd av klimatförändringar löper stor risk att inte få sina sexuella och reproduktiva rättigheter tillgodosedda. Om inflytande från nationalistiska och populistiska krafter ökar kan det ge negativa effekter inte bara på SRHR-arbetet i stort, utan även indirekt genom minskad finansiering av klimat- och krisinsatser. Engagemanget för klimatfrågan är stor och respondenterna lyfter vikten av att RFSU arbetar för att de SRHR-behov som uppstår till följd av klimatförändringarna tillgodoses.

Människor som drivs på flykt riskerar att osynliggöras och inte få sina rättigheter uppfyllda

Klimatförändringar kommer att tvinga allt fler människor på flykt. Dessa riskerar att bli en mycket utsatt grupp vad gäller att få sina sexuella och reproduktiva rättigheter och behov tillgodosedda. Människor som befinner sig på flykt eller lever som statslösa, till exempel i permanenta flyktingläger, får ofta inte del av insatser inom SRHR-området. Det är idag inte heller givet vem som bär ansvaret för att säkerställa dessa personers rättigheter inom SRHR. I en tid där migrationen fortsätter att öka kan det civila samhällets organisationer få en allt viktigare roll både i direkta insatser och i att driva rättighetsarbetet framåt. Inom en 15-årsperiod bedöms det fortsatt vara många personer som lever mer eller mindre permanent som statslösa i flyktingläger. Några av våra respondenter lyfter vikten av att RFSU kopplar samman SRHR-arbetet med det humanitära arbetet, där frågor om preventivmedel och abort är lika viktig som tillgången på vatten.

RFSU och likasinnade organisationer kan få en allt viktigare roll inom det humanitära biståndet, för att säkerställa att statslösa människor och människor på flykt ges tillgång till SRHR. I alla sammanhang där stater avser sig sitt ansvar finns dessutom risker att moralkonservativa grupperingar, så som religiösa samfund, etablerar sig och tillhandahåller vård och resurser. En partnerorganisation lyfter ett behov av att organisationer som RFSU även arbetar och syns på gräsrotsnivå i krissituationer.

En särskild utmaning i SRHR-arbetet handlar om att synliggöra personer som inte inkluderas i nationella statistikinsamlingar. Statistik samlas till exempel sällan in över migranter, papperslösa eller andra som inte är del av formella system, vilket leder till att dessas situation och behov inte uppmärksammas. Beroende på hur klimatförändringar påverkar migrationen kan det här bli en växande fråga framöver. Eftersom Agenda 2030 är ett åtagande av stater kan det bli allt viktigare att bedriva påverkan på regeringar runt om i världen att även inkludera statslösa.

Klimatförändringarna väcker stort engagemang bland många

Klimatförändringarna och de behov som kan uppstå till följd av förändringarna väcker stort engagemang. Flera av våra respondenter spekulerar kring att klimatförändringarna på sikt kan få konsekvenser som förändrar samhället och dess normer i grunden. Våra relationer, familjebildning, sexvanor och identiteter kan till exempel komma att förändras. Det kan också förändra förutsättningarna för engagemang, där tidigare åsiktsskillnader läggs åt sidan för att prioritera de mer akuta klimatförändringarna. Inom RFSU finns en vilja att bygga vidare på nuvarande medlemmars engagemang och även ta till vara på möjliga nya medlemmars engagemang.

Det finns en oro bland några respondenter att RFSU:s frågor i framtiden inte kommer att ses som viktiga i relation till klimatförändringarna. Nya allianser framhålls som en möjlighet, av flera respondenter. RFSU har goda möjligheter att kroka arm med andra civilsamhällesorganisationer för att ta tillvara på det stora engagemanget för att stoppa klimatförändringarna. Agenda 2030

lyfts också fram som en möjlighet att synliggöra SRHR-frågornas koppling till klimat- och miljöfrågor, på såväl lokal som nationell nivå. Det finns mycket kvar att göra i Sverige vad gäller genomförandet av de globala målen i Agenda 2030 och detta engagerar både det offentliga, näringslivet och det civila samhället i Sverige.

"Agenda 2030 är ett buzzword. RFSU är väldigt bra på att glömma att den ska genomföras på landnivå, inte bara internationellt. Många frågor är relevanta för RFSU i en svensk kontext. Vi kan bli bättre på att lyfta fram hur vi jobbar med detta i Sverige. Vi glömmar bort att allt fler kommuner och regioner arbetar med detta lokalt. RFSU borde kunna haka på- vi kan hjälpa till att uppfylla den här delen av agendan. Kompetensen ska också genomsyra hela organisationen."

Klimatförnekandet kan gå hand i hand med motstånd till SRHR-frågor

Det finns gemensamma beröringspunkter mellan grupper som förnekar klimatförändringar och motståndet mot SRHR. En av våra respondenter betonar att personer som förnekar klimatförändringar ofta även förnekar exempelvis vikten av jämställdhet, och att det därför är viktigt att det opinionsbildande arbetet för SRHR i sitt stora sammanhang istället för som isolerade frågor.

Om trenden med ökat inflytande för nationalistiska och populistiska partier håller i sig så finns en risk att det blir svårare att driva påverkan för SRHR på global nivå. Det är också oroande att det kan påverka finansieringen till klimatsatser och den gemensamma finansieringen av insatser vid kriser. Följderna blir allvarliga och kan få en direkt påverkan på människor i nöd eftersom klimatförändringarna kommer att orsaka humanitära kriser. Många människors behov av vård och SRHR riskerar att inte tillgodoses. En annan rättighetsorganisation menar att en både strategisk och praktisk anpassning till ett sådant klimat kan bli att bedriva påverkan för rätten till vatten och sanitet. Dessa rättigheter är grundläggande och hör tätt ihop med SRHR-frågorna i humanitära krissituationer.

RFSU betraktas som en organisation som skulle kunna göra en kraftsamling och rita upp strategier tillsammans med likasinnade organisationer globalt. En respondent menar att RFSU, liksom andra rättighetsorganisationer, har allt att vinna på att koppla samman påverkansinsatser mot klimatförändringar liksom krishantering och humanitära insatser med ett brett arbete för tillgång till SRHR. Dessa globala förändringar påverkar människors tillgång till exempelvis preventivmedel, förlossningsvård och sexuella rättigheter.

Till följd av klimatförändringar kan nya motsättningar bli aktuella. En partnerorganisation till RFSU upplever att i debatten kring klimatförändringarna uppkommer ofta auktoritära röster kring SRHR-frågor. Det kan vara diskussioner om ett globalt behov av att begränsa barnafödandet eller att vissa grupper ska ha rätt att få barn men andra inte, eftersom fler barn bidrar till koldioxidutsläpp.

RFSU kan dra nytta av ökade krav på hållbarhet från konsumenterna

RFSU AB märker idag ökade krav och medvetenhet från konsumenten kring företags sociala ansvar och hållbarhet. RFSU AB som varumärke ligger bra till vad gäller detta, eftersom det har varit en stor del av verksamheten sedan organisationen startades 1933. Utmaningen för RFSU och RFSU AB framöver gäller att kommunicera detta. Det finns idag ett stort intresse hos företag att samarbeta med RFSU AB, som förknippas med att ta ansvar i viktiga frågor. Det innebär en stor konkurrensfördel för RFSU AB, som bolaget kan nyttja både i kommunikationen med konsumenterna och i samarbete med företag.

Interna respondenter lyfter även en önskan om att alla delar av RFSU ska bli bättre på att minska sitt eget klimatavtryck. Det innebär dels att kompetensen ska finnas inom hela organisationen och att säkerställa produktanpassning till miljömärkta produkter.

8.2 Hur väl står RFSU rustat och vad är viktigt att beakta framöver?

Klimatförändringar kommer sannolikt att driva fler människor på flykt och skapa stora behov inom SRHR framöver. RFSU betraktas som en viktig global röst och förväntas bedriva global policypåverkan för SRHR i humanitära situationer liksom i kriser till följd av klimatförändringar. Där rättighetsbaserade organisationer inte kan möta behoven finns en risk att moralkonservativa organisationer tillhandahåller villkorat vård och stöd. Här finns ett behov av ökad samverkan med humanitära organisationer för att säkerställa att de grundläggande behoven möts samtidigt som det rättighetsbaserade perspektivet försvaras.

Det finns en oro att klimatförändringarna kommer att överskugga RFSU:s frågor vilket kan påverka engagemanget. Samtidigt finns en stor potential i ett ökat engagemang för klimatet som RFSU kan ta tillvara bland annat genom närmare samarbete med andra civilsamhällesorganisationer som mobiliserar kring klimatfrågor.

För RFSU kan följande frågor bli centrala:

- Hur kan RFSU på bästa sätt fortsätta att ta vara på befintliga och framtida medlemmars engagemang kring klimatarbete?
- Vilka förändringar inom organisationen, och RFSU AB:s produkter, bör ses över för att RFSU ska vara en klimatsmart organisation?
- Hur kan RFSU bemöta och synliggöra att klimatförnekelse tycks gå hand i hand med motstånd mot SRHR-frågor? Vilka nya allianser kan vara viktiga att ingå för att motverka ett ökat motstånd?
- Vill RFSU öka arbetet med att samverka kring Agenda 2030 i Sverige? Vilka möjligheter till ökad samverkan med kommuner och regioner finns?
- I RFSU:s internationella arbete; vad bör ta mest plats? Att bedriva påverkansarbete mot nationella regeringar och transnationella organisationer som EU och FN eller att stödja partnerorganisationer som arbetar på gräsrotsnivå med utsatta målgrupper som människor på flykt, statslösa och människor i extrem fattigdom?
- Behöver RFSU stärka arbetet med att synliggöra vikten av att arbeta med SRHR i humanitära kriser? Vilka aktörer bör RFSU då prioritera; att samverka med humanitära organisationer eller att bedriva påverkansarbete mot regeringar för att påverka utformningen av biståndet?

9. RAMBOLLS SAMMANFATTANDE REFLEKTIONER

Under genomförande av detta uppdrag har vi haft återkommande analysmöten och vi vill därför avsluta med vår sammantagna bild av vad vi ser blir stora frågor för RFSU att driva framöver och de viktiga vägval som organisationen står inför under den kommande 15-årsperioden. Dessa reflektioner bör betraktas som ett inspel utanför ramen för rapporten.

Vi ser att det finns en stor risk för en accelererande backlash när det gäller tidigare framsteg inom SRHR-området. Det rör både kvinnors rättigheter, hbtqi-personers rättigheter och en ökad utsatthet för vissa målgrupper såsom ensamkommande och statslösa personer. Några av våra respondenter uttrycker det som att där vi trodde att vi var "i hamn", till och med i Sverige, ser vi att det finns ett ökat och mer strategiskt motstånd. För att bemöta dessa motståndskrafter, som återfinns både inom etablerade partier, konservativa rörelser, religiösa grupperingar och hos enskilda influencers menar vi att RFSU bör inta beredskap inför en kraftsamling. Vi ser det som att RFSU delvis kan komma att stå inför ett vägval i hur man vill hantera ett ökat strategiskt motstånd. RFSU kan behöva prioritera vissa målgrupper och allianser till förmån för andra SRHR-frågor där RFSU hade velat driva positionerna framåt. Utifrån vår analys ser vi att RFSU kan behöva arbeta mer aktivt med att nå ut med sin sexualupplysande verksamhet till målgrupper som inte nås idag och att kroka arm med organisationer, rörelser och influencers där RFSU:s värderingar inte stämmer överens hela vägen.

I tidigare uppdrag har vi sett tendenser till att mänskliga rättigheter blir alltmer politiserat som begrepp. I det här uppdraget har vi även sett att det finns en risk med att SRHR blir "pink-washat" av mer konservativa krafter, det vill säga att vissa rättigheter ifrågasätts och neutraliseras. Vi ser här ett behov av att större etablerade organisationer uppfattas som en neutral bärare av grundläggande sexualupplysning och sexuella och reproduktiva rättigheter. Även här ser vi att RFSU delvis står inför ett vägval som organisation: vill RFSU i första hand uppfattas som en neutral bärare av SRHR som är relevant för och når en bred allmänhet eller en expertorganisation som driver enskilda mer spetsiga frågor kopplat till SRHR?

Vi ser även att RFSU bör ta ett större grepp när det gäller att nå de målgrupper som inte känner sig inkluderade i RFSU idag och de målgrupper som RFSU riskerar att missa, som inte är synliga i diskussioner eller vars behov inte synliggörs inom SRHR-området. Det kan till exempel gälla att stödja enskilda aktivister i Sverige som driver förändringar inom mer slutna miljöer, som i en hederskontext. Annars finns en risk att mer konservativa krafter kommer in och tar över och växer sig starkare hos målgrupper som inte känner sig inkluderade i samhället eller välkomna hos RFSU.

Det finns ett behov av att bygga upp en större del av arbetet internationellt med fokus på klimat, flyktingar och statslösa och därmed stärka kopplingen mellan det humanitära arbetet och SRHR. Dels för att stödja humanitära organisationer med SRHR-perspektiv, dels för att säkerställa att inte endast mer konservativa organisationer är på plats och erbjuder stöd. Vi ser också ett möjligt behov av att RFSU som organisation prioriterar mellan att bedriva opinionsarbete och policyutveckling på överinternationell nivå, som att delta och synas på FN-möten och att fokusera på opinionsarbete på gräsrotsnivå, lokalt och nationellt.

Det kan också finnas ett behov av att visa vilka vägval, och vad RFSU kommer att prioritera i sin verksamhet och opinionsarbete de kommande 15 åren, för sina internationella samarbetspartners. Detta då det framkommer av våra intervjuer att det finns väldigt höga förväntningar på RFSU inom en rad områden.

Bilaga #4

FRAMTIDENS RFSU - VAD TYCKER DU?

Analys av enkätsvar

Svar på enkätfrågan "Beskriv RFSU med tre ord"

Innehållsförteckning

1. Introduktion	3
1.1 Sammanfattning av de enkätsvar med högst relevans för Framtidens RFSU	4
1.2 Övergripande bortfallsanalys	5
2.1 Vägledning	6
2.1.1 Vision	6
2.1.2 Beslutsnivåer	7
2.1.3 Bruk av styrdokument	8
2.1.4 Mål - förståelighet och uppdelningen: del av RFSU/ Ett RFSU	9
2.2 Engagemang, Gemenskap och Mångfald	11
2.2.1 Varför engagera sig?	11
2.2.2 Tydlighet kring engagemangsformer	12
2.2.3 Ett RFSU - Samhörighet med organisationen	13
2.2.4 Upplevd mångfald	14
2.5 Upplevd särbehandling	15
2.3 Kommunikation	16
2.3.1 Intern kommunikation och kollektiv information #1	16
2.3.4 RFSU:s kommunikationskanaler - Räckvidd	18
 Bilaga - Framtidens RFSU - vad tycker du?	
1.0 RFSU:s verksamhet	
1.1 Fråga 10 - Gör verksamheten skillnad?	
1.2 Fråga 14 - Förkunskaper som ny i RFSU	
1.3 Fråga 28 - Tydlighet kring verksamhetens syfte som ny i RFSU	
2.0 Kommunikation och trivsel	
2.1 Fråga 21 - Intern kommunikation och kollektiv information	
2.2 Fråga 25 - Intern kommunikation #1	
2.3 Fråga 26 - Intern kommunikation #2	
2.4 Fråga 12 - Intern kommunikation #3	

1. Introduktion

Nedan presenteras och analyseras svar från en enkät utskickad hösten 2019 till alla RFSU:s medlemmar, förtroendevalda, praktikanter och anställda. Analysen av materialet kommer användas som underlag för arbetet med Framtidens RFSU.

Enkäten bestod av totalt 21 frågor om RFSU som organisation och 7 frågor om respondenten. I denna rapport presenteras och analyseras 14 (en utgör rapportens framsida) av de 21 frågorna, resterande 7 frågor finns analyserade i bilaga. I analysen är svaren uppdelade i grupper efter var inom RFSU respondenten uppger sig vara aktiv (eller ej).

Enkätundersökningen har samlat in information om RFSU:ares upplevelse kring:

- Hur en använder och relaterar till våra olika styrningsformer (mål, vision mm.)
- Hur tydlighet upplevs vad gäller beslutsnivåer och ansvarsfördelning
- Hur en upplever samhörighet med organisationen
- Förståelse kring RFSU:s engagemangsformer och varför en väljer att engagera sig
- Vår interna kommunikation och informationsutbyte samt vilka av RFSU:s kommunikationskanaler RFSU:are främst nås av

Syftet med att samla in denna information är att öka förståelsen om hur vi upplever vår organisation - vad som fungerar bra och var vi ser utmaningar. Att dela upp svaren efter vilken roll en har i RFSU berättar om hur olika delar av RFSU använder sig av organisationen. Detta är viktigt att förstå i arbetet med framtidens RFSU. Detta då ett av målen med projektet är att bidra till ETT RFSU - att öka känslan av samhörighet med och förståelse för hela organisationen samt alla ska ha möjlighet att nyttja de resurser organisationen erbjuder. Tillsammans är vi både smartare och starkare.

Som ovan nämnt presenteras 14 av 21 enkätfrågor i dokumentet nedan. Resterande sju frågor är inkluderade i bilaga. Dessa sju är inte presenterade i denna rapport, antingen för informationen används för att nyansera andra frågor som är inkluderade i rapporten, eller för svaren på frågan inte gav ett resultat angeläget för processen.

I analysen nedan är svaren uppdelade i tre rubriker - **Vägledning** där frågor kring bruk, tydlighet och extern effekt av våra styrdokument, samt förståelse för RFSU:s olika beslutsnivåer, behandlas. **Engagemang, Gemenskap och Mångfald** tittar på anledningar till engagemang samt på tydlighet kring engagemang i RFSU. Rubriken behandlar även upplevd mångfald samt hur känslan av samhörighet upplevs inom organisationen. Rubriken **Kommunikation** beskriver dels hur vi använder RFSU:s olika kommunikationskanaler samt hur vi inom organisationen delar information mellan RFSU:s olika delar.

1.1 Sammanfattning av de enkätsvar med högst relevans för Framtidens RFSU

Sammanfattningen är uppdelad i kluster efter olika ämnen behandlade i analysen nedan. Uppdelningen syftar till att ge en överskådlig bild av resultaten och hur de relaterar. För att hitta till frågorna som beskrivs - se referenser i slutet av styckena.

- **Vision och upplevd effekt** - De flesta personer inom RFSU upplever i hög grad att
 - deras arbete/ engagemang bidrar till uppfyllandet av vara, välja, njuta och att
 - RFSU:s verksamhet bidrar till positiv skillnad hos målgruppen/ sakområdet för verksamheten. (Fråga 20, 10)
- **Bruk av styrdokument** - Generellt använder personer inom RFSU sig i låg grad av organisationens styrdokument. Variationer mellan grupper och dokument förekommer. (Fråga 27)
- **Mål** - Många av respondenterna uppfattar otydlighet vad gäller vilka mål som styr vad i organisationen. Vilka mål som styr respondenternas egna verksamhet upplevs vara tydligare än vilka mål som styr hela RFSU. RFSU AB sticker ut, anställda på AB uppfattar tydligt vilka mål som styr den egna verksamheten. (Fråga 18-19)
- **Ett RFSU** - Respondenterna varierar ganska mycket vad gäller känsla av samhörighet med hela RFSU/ respondentens egen del av RFSU. Samhörighetskänslan är högre med den egna delen av RFSU än med hela organisationen. Känslan av samhörighet är låg för ganska många. (fråga 22-23)
- **Intern informationsdelning** - Det råder relativt låg kunskap kring var inom RFSU olika verksamheter bedrivs. Detta kan påverka intern informationsdelning. Däremot känner de flesta sig bekväma att efterfråga information från andra delar av RFSU. (Fråga 11, 12)
- **Kommunikation** - Sociala medier (twitter, instagram, facebook) är de kommunikationskanaler där flesta aktiva RFSU:are nås av nyheter om RFSU. Detta kan vara bra att ha i åtanke vid kommunikation kring Framtiden RFSU. (Fråga 13)
- **Kommunikation engagemang** - Respondenter från alla delar av organisationen upplever otydlighet vad gäller vilka engagemangsformer RFSU erbjuder. (Fråga 15)
- **Engagemang** - Mellan 70 och 90 procent av respondenterna bland grupperna uppger RFSU:s sakfrågor som främsta orsak till deras engagemang. Mervärden kopplade till organisationen - som att lära sig nya färdigheter eller att det är roligt - värderas lägre. Detta kan anses stärka den trendspaning gällande individualiserade engagemangsformer (beskriven i SRHR i framtiden kap. 5¹). (Fråga 16)
- **Kränkande särbehandling** riktad mot en själv har upplevts av 11 procent av de som besvarat frågan. (fråga 24)
- **Roll- och ansvarsfördelning** - Flertalet respondenter, inom alla grupper, uppger att de finner roll och ansvarsfördelningen mellan lokalföreningar, förbundskansli och förbundsstyrelsen som otydlig. (Fråga 17)
- **Generellt** - Inom flertalet områden sticker RFSU AB ut. Personal på AB upplever högre tydlighet i områden som berör styrning och intern kommunikation.

¹ <https://www.rfsu.se/globalassets/pdf/rambolls-analys-srhr-i-framtiden-med-forord-19-09-20.pdf>

1.2 Övergripande bortfallsanalys

Alla medlemmar och anställda i RFSU blev inbjudna att svara på denna enkätundersökning. Av 5386² inbjudna deltog 1301 personer i enkäten. Personerna som påbörjat enkäten utgör alltså 24.2% av alla RFSU:are. Dock förekommer ett successivt ökande bortfall ju längre ned i enkäten en kommer (partiellt bortfall). På grund av att bortfallet är successivt kan en anta att bortfallet beror av att respondenten tröttnat på att svara och inte på grund av frågornas möjligt känsliga karaktär. Det successiva bortfallet varierar något mellan grupperna, men bortfallets storlek är ej så stort att det påverkar materialets representativitet för RFSU som en enhet.

Som tidigare nämnt så får den som svarar kategorisera sig som antingen:

- *aktiv i lokalförening*
- *anställd/ praktikant på lokalförening, förbundskansliet eller RFSU AB*
- *medlem med förtroendeuppdrag (styrelse/valberedning)*
- *medlem aktiv på annat sätt än lokalförening*
- *medlem som inte deltar i RFSU:s verksamhet*

RFSU har inte medlemsstatistik som är uppdelad på samma sätt som ovan. För att bättre förstå bortfallet inom grupperna har vi därför analyserat de maillistor som använts för att skicka ut enkäten. Där kan vi se hur många medlemmar respektive anställda som fått utskicket. Andelen medlemmar (aktiva/ passiva) som besvarat enkäten är minst 30% av alla RFSU:s medlemmar och andelen anställda som besvarat enkäten är 27%. Denna svarsfrekvens ger med marginal tillräckligt underlag för ett representativt underlag för dessa två grupper. Vid vidare uppdelning (som i analysen) och med det partiella bortfallet inom frågorna uppskattas viss risk för ett icke representativt underlag i frågor med högt partiellt bortfall inom en specifik grupp.

Sammanfattningsvis kan en säga att bortfallet ej påverkar svarens representativitet för RFSU som en enhet, även i de frågor längre ned i enkäten med låg svarsfrekvens. Men att i grupper där det totala bortfallet är högt (bortfallet för hur många från den gruppen som från början deltog i enkäten) och där det partiella bortfallet i specifika frågor är högt bör generaliserande slutsatser göras med försiktighet.

Begrepp för centrala i analysen nedan:

- **Medelvärde** är det genomsnittliga svaret/värdet för alla som har svarat på frågan.
- **Median** är det svar(värde) som hamnar i mitten om en ställer alla svar i storleksordning.
- **Standardavvikelse** mäter hur mycket alla svar som utgör ett medelvärde i genomsnitt varierar från medelvärdet. Ex: om standardavvikelsen är 1 och medelvärdet 4 är de flesta svaren mellan 3 och 5.
- **Respondent** betyder person som svarat på enkäten. Alltså uppgiftslämnaren.
- När **grupper** nämns i analysen syftar detta till den uppdelning av var i organisationen respondenten är aktiv (eller ej). Exempel på grupper är: aktiv i lokalförening och anställd på RFSU AB.
- **Partiellt bortfall** är de personer som valt att svara på enkäten men i vissa frågor avstått att svara. Om 100 personer valt att svara på enkäten men i en viss fråga svarar bara 50 personer. Då är det partiella bortfallet 50%.

² Denna siffra antas vara överskattad. Detta då vissa anställda även är medlemmar och är därför med i båda maillistorna. Att överskatta det totala antalet RFSU:are (populationen) medför att andelen RFSU:are som deltagit i enkäten är underskattad. En underskattning av hur stor andel som deltar i en enkät medför en ökad marginal för vad som kan anses vara ett representativt urval. Med andra ord påverkar inte överskattningen säkerheten i vår bedömning gällande hur väl svaren representerar hela RFSU.

2. Analys av enkätsvar - Framtidens RFSU

2.1 Vägledning

2.1.1 Vision

- *Fråga 20 - Jag upplever att mitt engagemang/ arbete på lång sikt bidrar till att uppfylla RFSU:s vision (Friheten att vara, friheten att välja och friheten att njuta)*
o= jag vet ej vad friheten att vara, välja, njuta innebär 1= håller inte med, 5= instämmer helt

Roll i RFSU	Medelvärde	Median	Standardavvikelse	Antal svar
Anställd/ praktikant på lokalförening	4.54	5	0.7	41 av 55 (75%)
Aktiv i lokalförening	4.31	5	0.99	74 av 127 (58%)
Styrelse/ valberedning	4.22	4	0.86	46 av 71 (65%)
Medlem aktiv på annat sätt än lokalförening	4.43	5	1.02	35 av 78 (45%)
Anställd/ praktikant på RFSU AB	4.31	5	1.14	13 av 24 (54%)
Anställd/ praktikant på förbundskansliet	4.49	5	0.74	41 av 55 (75%)

Not: Ingen respondent uppger att de inte vet vad vara, välja, njuta innebär

Not: Medlemmar som en deltar i RFSU:s verksamhet är exkluderade från denna fråga.

Bortfall: Bortfallet inom denna fråga är högt för de flesta grupper. Mycket tyder på att enkätens längd är en orsak till det stora bortfallet (frågan var ställd sent i enkäten), detta då bortfallet ökar ju längre ner i enkäten en kommer. Generella slutsatser bör tas med försiktighet.

Analys: Bland de som besvarat fråga 20 visar höga medelvärden och median på att dessa personer upplever att deras egna engagemang/ arbete till hög grad bidrar till allas frihet att vara, välja och njuta. Då denna åsikt är gemensam bland grupperna av aktiva/ anställda som besvarat frågan tyder detta på en bred tilltro till verksamhetens externa effekt. **Det visar även på en tydlig gemensam nämnare bland anställda och aktiva i RFSU:s olika delar.** Detta kan vara värt att betänka vid utformandet av RFSU:s nya vision samt i arbetet kring ETT RFSU. Nämnvärt är även att alla aktiva/ anställda som besvarat frågan upplever att de vet vad friheten att vara, välja, njuta innebär vilket kan vara en fingervisning kring hur kommunikativ *vara, välj, njuta* är som vision bland personer inom RFSU.

2.1.2 Beslutsnivåer

- *Fråga 17 - Jag tycker roll- och ansvarsfördelningen (vem som har ansvar att göra vad) mellan lokalföreningar, förbundskansliet och förbundsstyrelsen är tydlig*
0 =vet ej, 1=håller inte med, 5=instämmer helt

Roll i RFSU	Medelvärde	Median	Standardavvikelse	Antal svar
Anställd/ praktikant på lokalförening	2.42	2	1.31	31 av 55 (56%)
Aktiv i lokalförening	2.31	2	1.47	71 av 127 (56%)
Styrelse/ valberedning	2.85	3	1.47	33 av 71 (46%)
Medlem aktiv på annat sätt än lokalförening	1.64	1	1.41	66 av 78 (85%)
Anställd/ praktikant på förbundskansliet	2.85	3	1.32	26 av 55 (47%)

Not 1: Medlemmar som ej deltar i RFSU:s verksamhet samt anställda på RFSU AB är exkluderade från fråga 17.

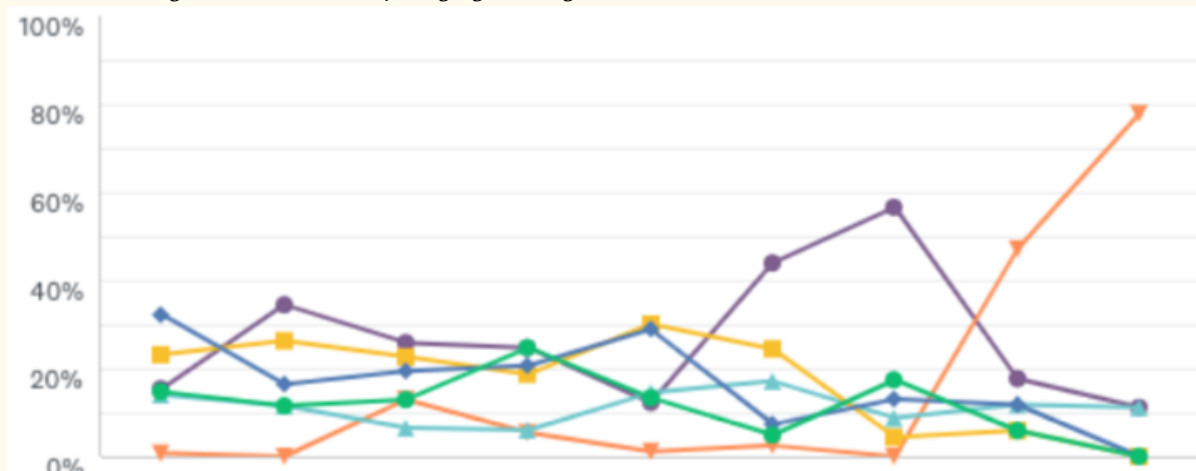
Bortfall: Bortfallet i denna fråga är ganska högt (utom bland medlemmar aktiva på annat sätt än i lokalförening) men lyckligtvis jämt fördelat mellan grupperna. Svar från grupper med lägst svarsfrekvens bör tolkas något försiktigt.

Analys: Svaren visar på oklarhet inom alla grupperna gällande roll och ansvarsfördelningen mellan lokalföreningar, förbundskansli och förbundsstyrelsen. Detta kan anses problematiskt av många anledningar. Främst kan det leda till att beslut tas på fel nivå inom organisationen samt att verksamheten kan bli lidande på grund av osäkerhet över vilka förväntningar som finns på en. Tydliga roller och ansvarsområden inom en organisation underlättar organisering och samarbete.

Åtgärd: RFSU bör lägga vikt vid att slutprodukten av Framtidens RFSU tydligt kommunicerar organisationens olika beslutsnivåer samt vilka funktioner RFSU:s olika delar fyller för verksamheten.

2.1.3 Bruk av styrdokument

- Fråga 27 - Välj alla alternativ som stämmer in på dig - Vilka av dessa dokument använder du dig av i ditt arbete/ engagemang?

Idéprogrammet	Vision 2020	Varumärkesplattformen	Verksamhetsplan som gäller min verksamhet	RFSU:s stadgar	FS sexualpolitiska prioriteringar	Internationell program strategy	RFSU AB:s strategi	RFSU AB ägare/direktiv
---------------	-------------	-----------------------	---	----------------	-----------------------------------	---------------------------------	--------------------	------------------------

Not: Medlemmar som inte deltar i RFSU:s aktiviteter är exkluderade från denna fråga

Bortfall: På grund av flervalsfråga och de verktyg vi besitter har vi ej tillgång till bortfall per grupp. Det totala bortfallet är 181 respondenter av 410 tillfrågade. Med andra ord är bortfallet ganska stort och materialet bör tolkas med försiktighet.

Analys: Intressant är att de olika grupperna (bortsett från anställd på förbundskansliet/ RFSU AB) inte har ett/ fler styrdokument som används av fler än 35% av respondenterna i gruppen. Detta trots att dokument som "den verksamhetsplan som gäller min verksamhet", Idéprogrammet och vision 2020 är dokument som berör de flesta inom de olika grupperna. Resultatet tyder på att RFSU:are inte i alltför stor utsträckning vänder sig till styrdokument för vägledning. Möjligt är att informationen i styrdokumentet ändå når gemene RFSU:are genom att personer med personalansvar läser styrdokumentet och inkorporerar relevant information/ vägledning i de uppgifter som dessa delar ut till kollegor.

2.1.4 Mål - förståelighet och uppdelningen: del av RFSU/ Ett RFSU

- Fråga 18 - *Det är tydligt för mig vilka **mål som styr RFSU:s verksamhet**.*
0= Jag vet inte vilka mål som styr verksamheten 1= Håller inte med 5= Instämmer helt
- Fråga 19 - *Det är tydligt för mig vilka **mål som styr min del av RFSU:s verksamhet**.* 0= Jag vet inte vilka mål som styr RFSU:s verksamhet 1= Håller inte med 5= instämmer helt

Roll i RFSU	Medelvärde fråga 18	Medelvärde fråga 19	standardavv ikelse fråga 18	standardavv ikelse fråga 19	Antal svar fråga 18	Antal svar fråga 19
Anställd/ praktikant på lokalförening	3.35	3.95	1.24	1.08	40 av 55 (73%)	41 av 55 (75%)
Aktiv i lokalförening	3.23	3.27	1.31	1.48	75 av 127 (59%)	73 av 127 (59%)
Styrelse/ valberedning	3.7	3.8	1.16	1.28	46 av 71 (65%)	46 av 71 (65%)
Medlem aktiv på annat sätt än lokalförening	3.52	3.56	1.28	1.39	33 av 78 (42%)	32 av 78 (41%)
Anställd/ praktikant på RFSU AB	3.92	4.83	1.07	0.37	13 av 24 (54%)	12 av 24 (50%)
Anställd/ praktikant på förbundskansli et	3.43	4	1.14	1.13	40 av 55 (73%)	41 av 55 (75%)

Not 1: Endast 4 personer per fråga uppger att de ej vet vilka mål som styr verksamheten

Not 2: Medlemmar som ej deltar i RFSU:s verksamhet är exkluderade från frågorna 18-19

Bortfall: Inom grupperna mellan frågorna varierar bortfallen mellan 0 och 4 procentenheter. Detta är inget att lägga vikt vid. Däremot är bortfallen generellt stora för båda frågorna där lägsta svarsfrekvensen är 41 procent och högsta är 75 procent. Så vitt en kan anta bör frågorna ej vara av känslig karaktär för respondenterna och heller ej utstickande svårförståeliga. Någon som är tydligt är att bortfallet ökar successivt per fråga. En trolig anledning är att respondenter hoppat över frågor då de upplever enkäten som för lång. Vad gäller bortfallets effekter på vilka slutsatser en kan dra av svaren påverkar givetvis en låg svarsfrekvens svarens representativitet för gruppen. Slutsatser generella för de grupper med lägre svarsfrekvens bör göras med försiktighet.

Analys: Frågorna 18 och 19 är dels intressanta i sig då de målar en bild av hur väl respondenterna känner till vilka mål som styr deras egen verksamhet respektive hela RFSU:s verksamhet. Samtidigt är fråga 18 och 19 intressanta ur en jämförande synpunkt där skillnaden i svar mellan 18 och 19 berättar om hur intresse/ förståelse för RFSU:s verksamhet varierar mellan kollektivet (ETT RFSU) och den verksamhet som berör individen. **Då endast fyra personer per fråga har uppgett att de ej känner till vilka mål som styr verksamheten beskriver svaren respondenternas upplevda tydlighet vad gäller vilka mål som styr vad.**

Generellt (med undantag för RFSU AB) tyder svaren på att det råder otydlighet kring de mål som styr RFSU, både kring de övergripande målen samt de verksamhetsspecifika målen, detta på grund

av de relativt låga medelvärdena inom de olika grupperna. Det är ganska stor standardavvikelse inom de flesta grupper vilket betyder att inom de olika grupperna varierar målens upplevda tydlighet, vissa individer finner de mer tydliga än andra.

RFSU AB sticker ut vad gäller uppfattning kring ABs egna måls tydlighet. Här visar ett högt medelvärde och en liten standardavvikelse att de flesta av respondenterna upplever att det är tydligt vilka mål som styr verksamheten. En möjlig anledning kan vara att ABs verksamhet är tydligare avgränsad vad gäller uppdrag.

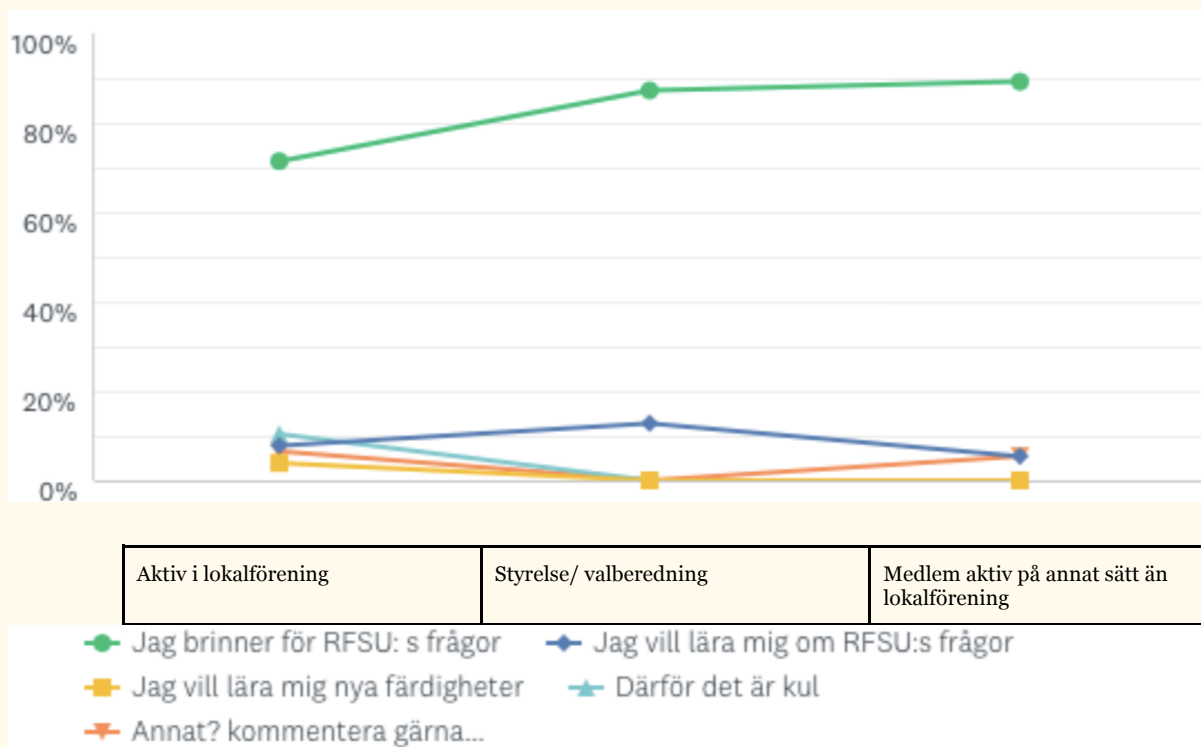
Föga förvånande upplever alla grupper högre tydlighet kring de mål som reglerar den egna verksamheten än RFSU:s gemensamma. Dock är skillnaden mycket liten vilket pekar på en "jämn otydlighet" mellan verksamhetsspecifika och övergripande mål samt att gemene RFSU:are antagligen endast lägger marginellt mindre energi vid att förstå RFSU:s övergripande mål jämfört med de mål som berör dennes verksamhet. **Detta kan tänkas vara positivt för ambitionen bakom rubriken "Ett RFSU".**

Åtgärd: Se över varför RFSU:s mål anses otydliga. Använd Framtidens RFSU som process för bredare förankring och ägarskap.

2.2 Engagemang, Gemenskap och Mångfald

2.2.1 Varför engagera sig?

- Fråga 16 - Välj ett alternativ. Jag är framför allt engagerad i RFSU för att:

Not: Anställda på lokalförening, förbundskansliet och RFSU AB samt medlemmar som inte deltar i RFSU:s verksamhet är exkluderade ur denna fråga

Bortfall: Av 276 personer svarade 161 st. Det ger ett partiellt bortfall på 42% men på grund av att urvalet utgör en så stor andel av populationen bör bortfallet ej påverka svarens representativitet för populationen så länge bortfallet är någorlunda jämnt fördelat, något vi ej kan veta pga. trubbigt analysverktyg. Resultaten bör därför, trots stort urval, tolkas med försiktighet för säkerhets skull.

Analys: Svaren visar att RFSU:s sakfrågor är främsta anledning till engagemang bland en tydlig majoritet av RFSU:s engagerade. Detta i kontrast till de mervärden RFSU som organisation kan erbjuda sina engagerade. Då personlig utveckling i sakfrågor eller i andra färdigheter (värden som RFSU som organisation bidrar med) uppges som anledning av mycket få tyder detta på att RFSU i mångt används som en plattform för personligt engagemang. Detta är en av de trendspaningar gällande framtidens engagemangsformer som nämns i rapporten "SRHR i framtiden".

Åtgärd: RFSU bör vara medvetna om engagemangets starka koppling till sakfrågorna och med den ingången fundera över hur engagemangsformer bör utvecklas för att fortsatt erbjuda en stimulerande verksamhet för de engagerade.

2.2.2 Tydlighet kring engagemangsformer

- *Fråga 15 - Jag upplever att det är tydligt vilka möjligheter till engagemang som erbjuds inom RFSU*

0=vet ej, 1=håller inte med, 5=instämmer helt

Roll i RFSU	Medelvärde	Median	Standardavvikelse	Antal svar
Aktiv i lokalförening	3.18	3	1.24	102 av 127 (80%)
Styrelse/ valberedning	2.98	3	1.29	66 av 71 (93%)
Medlem aktiv på annat sätt än lokalförening	2.73	3	1.53	63 av 78 (81%)
Medlem som inte deltar i RFSU:s verksamhet	2.59	3	1.57	652 av 891 (73%)

Not: Anställda på lokalförening, RFSU AB och förbundskansliet är exkluderade ur fråga 15.

Bortfall: Svarsfrekvensen i denna fråga är god inom alla grupper. Medelvärden behandlade i analysen tillsammans med de olika gruppernas standardavvikelse kan antas visa en representativ bild av hur de olika grupperna upplever fråga 15.

Analys: Resultatet mellan grupperna är liknande men relativt lågt. Detta tyder på att engagerade, oberoende grupp, tycker att det är ganska otydligt vilka möjligheter till engagemang som finns inom RFSU. Den grupp som sticker ut med högst upplevd tydlighet, om än lite, är aktiva i lokalförening. En förklaring till detta kan vara att den gruppen troligtvis till stor del består av skolinformatörer, vilket är en engagemangsform med ett tydligt formulerat uppdrag. Den grupp som sticker ut med lägst medelvärde är medlemmar som inte deltar i RFSU:s verksamhet. Här finns en potential att med tydligare kommunikation och flera engagemangsformer möjligtvis locka fler icke aktiva medlemmar att bli aktiva.

Åtgärd: Om det är otydligt för personer inom organisationen vilka engagemangsformer som RFSU erbjuder, upplevs det troligtvis än mindre tydligt för personer utanför organisationen. Ökad kommunikation och tydlighet kring vilka möjligheter till engagemang RFSU erbjuder kan möjligt bidra till fler och aktiva medlemmar.

2.2.3 Ett RFSU - Samhörighet med organisationen

- Fråga 22 - *Jag känner samhörighet med den del av RFSU jag är aktiv inom*
0 = vet ej, 1= håller inte med, 5= instämmer helt
- Fråga 23 - *Jag känner samhörighet med hela RFSU*
0 = vet ej, 1= håller inte med, 5= instämmer helt

Roll i RFSU	Medelvärde fråga 22	Medelvärde fråga 23	standardavvikelse fråga 22	standardavvikelse fråga 23	Antal svar fråga 22	Antal svar fråga 23
Anställd/ praktikant på lokalförening	4.29	3.28	0.94	1.32	41 av 55 (75%)	41 av 55 (75%)
Aktiv i lokalförening	3.78	3.16	1.23	1.49	73 av 127 (57%)	74 av 127 (58%)
Styrelse/ valberedning	4.36	3.64	0.86	1.38	47 av 71 (66%)	47 av 71 (66%)
Medlem aktiv på annat sätt än lokalförening	3.61	3.21	1.41	1.55	33 av 78 (42%)	34 av 78 (44%)
Anställd/ praktikant på RFSU AB	4.67	2.93	0.62	1.39	12 av 24 (50%)	13 av 24 (54%)
Anställd/ praktikant på förbundskansli et	4.59	3.36	0.58	1.16	41 av 55 (75%)	41 av 55 (75%)

Not: Möjlig bias är att fråga 23 besvarades i skala 1-100 och ej i skala 1-5 som i fråga 22. Alla värden för fråga 23 är därför multiplicerade med 0,05 för att ge resultat mätbara med fråga 22. Det är svårt att avgöra om den annorlunda svarsskalan påverkar respondentens svar.

Bortfall: Mellan frågorna 22 och 23 är skillnaden i bortfall inom grupperna marginell. Ser vi till de båda frågorna separat kvarstår analysen att generella slutsatser bör göras med försiktighet bland de grupper med lägst svarsfrekvens.

Analys: Ser vi till fråga 22 visar resultatet att personer som med anställning eller personer i styrelse/ valberedning inom RFSU tenderar att känna större samhörighet med sin del av organisationen än personer som är aktiva på annat sätt. Personer med anställning spenderar betydligt mer tid på sin verksamhet (se fråga 6 i bilaga) för RFSU vilket är en möjligt bidragande orsak till samhörighetskänslan. Detta gäller dock ej personer i valberedning/ styrelse. För denna grupp kan den ledande/ inflytelserika aspekten av positionen möjligtvis vara en förklarande faktor.

Jämför vi resultaten för frågorna 22 och 23 ser vi att alla grupper känner större samhörighet med sin egen del av RFSU än med organisationen i stort. Gemensamt för alla grupper är även att känslan av samhörighet med hela RFSU är relativt låg. För denna fråga är standardavvikelsen hög inom de flesta grupper vilket betyder att individer i grupperna varierar ganska stort vad gäller känsla av samhörighet. Ganska många känner låg samhörighet och ganska många känner hög samhörighet med hela RFSU.

Åtgärd: De låga samhörighetskänslan kan vara bra att ha i åtanke under arbetet mot ETT RFSU. I analysen nämns antal timmar och känsla av ägandeskap över organisationens riktning som potentiellt bidragande till hög känsla av samhörighet. **Arbetet med framtidens RFSU har flertalet moment där RFSU:s olika delar får bidra till utformningen. Om dessa bidrag speglas i slutresultatet kan detta medföra en känsla av ägandeskap.** Kvalitén på samordning och relationer kommer vara viktigt i genomförandet av Framtidens RFSU.

2.2.4 Upplevd mångfald

- *Fråga 9 - Jag upplever att det finns en bred variation av erfarenheter och perspektiv inom RFSU*

0=vet ej, 1=håller inte med, 5=instämmer helt

Roll i RFSU	Medelvärde	Median	Standardavvikelse	Antal svar
Anställd/ praktikant på lokalförening	3.18	3	1.09	50 av 55 (91%)
Aktiv i lokalförening	3.83	4	1.11	101 av 127 (80%)
Styrelse/ valberedning	3.53	4	1.20	66 av 71 (93%)
Medlem aktiv på annat sätt än lokalförening	3.80	4	1.29	66 av 78 (85%)
Medlem som inte deltar i RFSU:s verksamhet	3.92	4	1.42	648 av 891 (73%)
Anställd/ praktikant på RFSU AB	3.75	4	1.41	20 av 24 (83%)
Anställd/ praktikant på förbundskansliet	3.22	3	0.86	46 av 55 (84%)

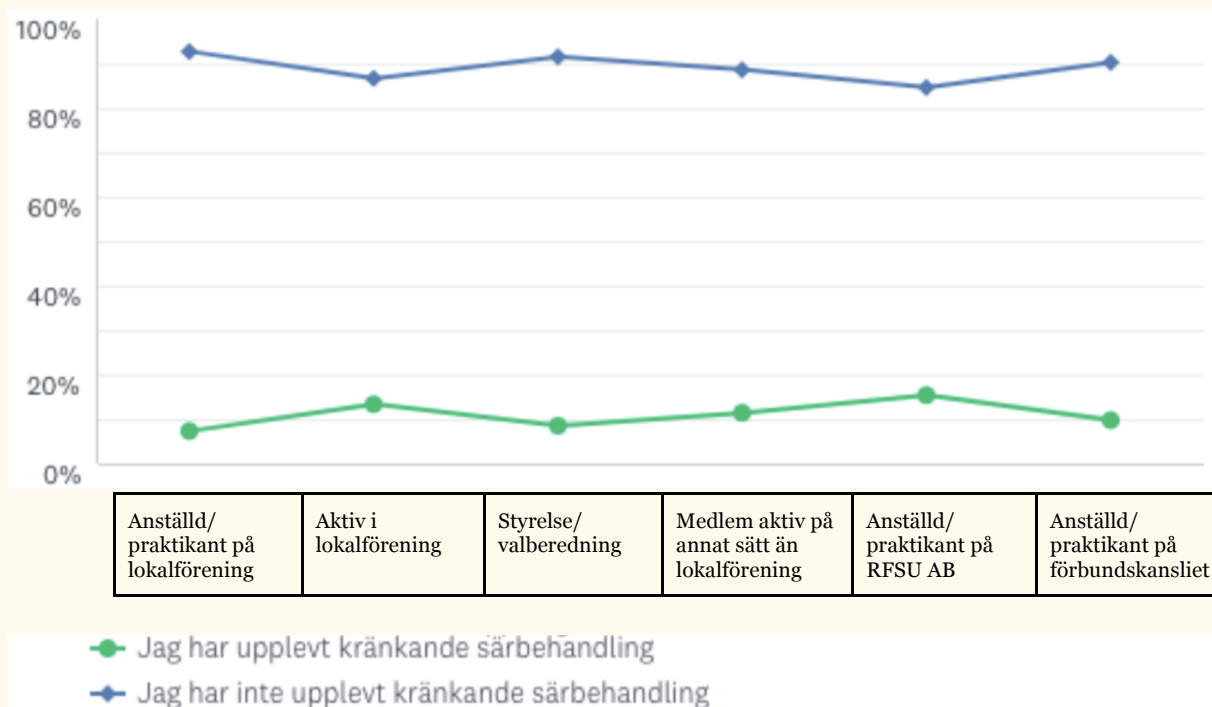
Bortfall: Svarsfrekvensen i denna fråga är god inom alla grupper. Medelvärden behandlade i analysen tillsammans med de olika gruppernas standardavvikelse kan antas visa en representativ bild av hur de olika grupperna upplever fråga 9.

Analys: Resultatet visar på att respondenterna upplever att det finns en relativt bred variation av erfarenheter och perspektiv, men att RFSU absolut har utrymme att öka i detta avseende. När vi ser på hur olika roller inom RFSU har svarat så upplevs variationen/ mångfalden väldigt lika. Grupperna med lägst medelvärde är anställda på lokalföreningar och på förbundskansliet. De som upplever att variationen är högst är medlemmar som inte deltar i RFSU:s verksamhet. Resultatet tyder på att RFSU utifrån upplevs ha en bredd av perspektiv och erfarenheter, medan de som arbetar inom RFSU har en något annan bild.

Åtgärd: Någonting som inte framkommer av resultatet är vilka erfarenheter och perspektiv respondenterna anser saknas, vilket kan vara viktigt att ta reda på för vidare utveckling av organisationens mångfald.

2.5 Upplevd särbehandling

- *Fråga 24 - Jag har/har inte upplevt kränkande särbehandling inom RFSU riktad mot mig själv*

Not: Medlemmar som inte deltar i RFSU:s verksamhet är exkluderade i denna fråga

Bortfall: Frågan har ett relativt stort bortfall, 254 av totalt 410 personer har svarat. Bortfallet kan bero på att frågan är av känslig karaktär och/eller att det är en av de sista frågorna i en lång enkät. Vi har tidigare sett att antalet svarande har minskat desto längre i enkäten en har kommit. Trots bortfallets storlek bör materialet ge en representativ bild för RFSU som en enhet. För de olika grupperna bör svaren från medlemmar aktiva på annat sätt än i lokalförening tolkas med försiktighet (44% svarsfrekvens).

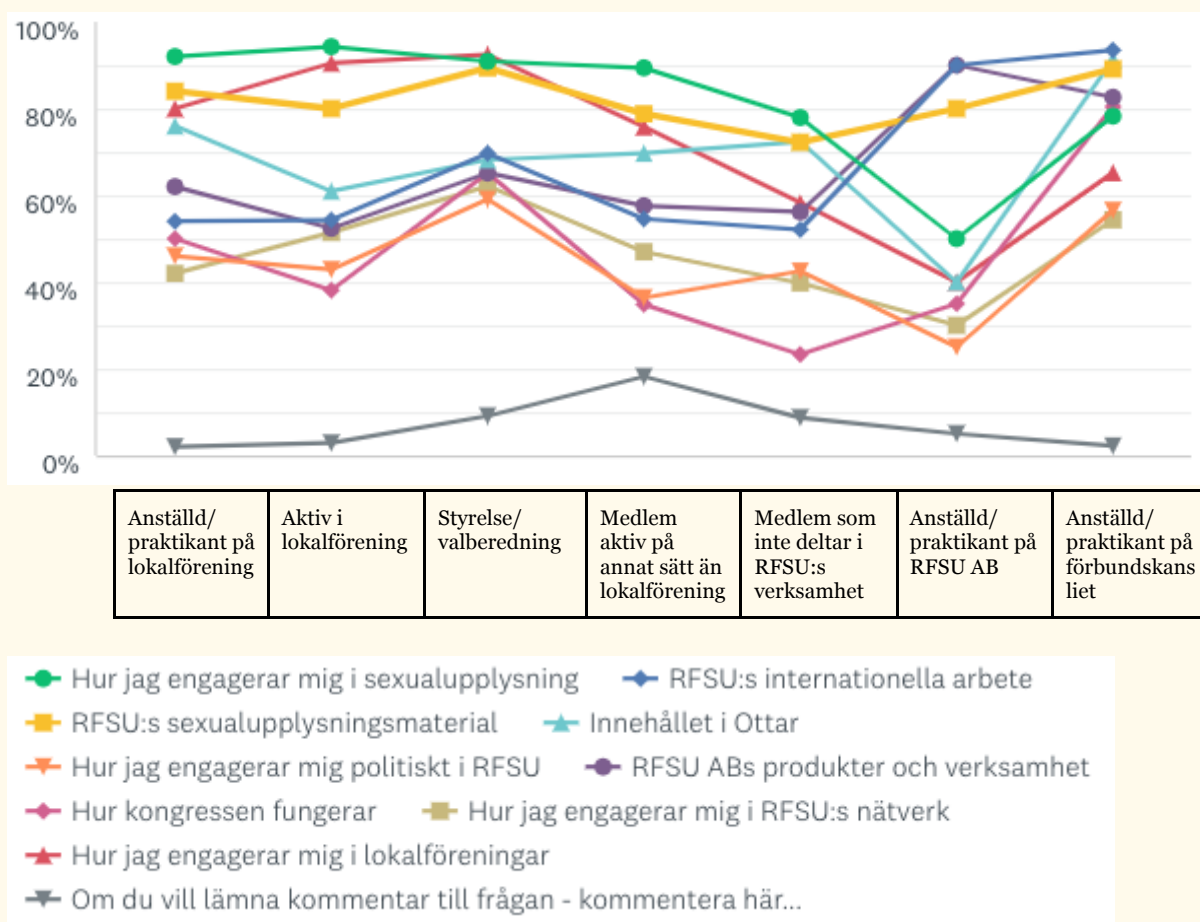
Analys: Av 254 st svarande så är det 27 personer (11 procent), som har upplevt kränkande särbehandling inom RFSU riktad mot dem själva. Det är självklart för många och något som RFSU ser allvarligt på. Utifrån kommentarerna kan vi utläsa att det handlar om olika sorters kränkningar men resultatet visar inte på varifrån kränkningarna kommer. Det är personer från alla RFSU:s delar som har upplevt kränkande särbehandling.

Åtgärd: RFSU bör vidare undersöka grunden till att personer upplever kränkande särbehandling, och utifrån det gemensamt försöka minska antalet som upplever det.

2.3 Kommunikation

2.3.1 Intern kommunikation och kollektiv information #1

- Fråga 11 - Välj alla alternativ som stämmer in på dig. Jag vet var jag ska vända mig för att hitta information om/ få svar på frågor kring:

Bortfall: Med de verktyg vi besitter går det ej att få en uppdelning av bortfall per grupp då frågan är en flervalsfråga. Det går däremot att göra en uppskattning där vi utgår från antal respondenter per grupp och hur många procent inom varje grupp som har svarat på respektive fråga. Baserat på denna överslagsräkning tyder inget på att bortfallet är ojämnt grupperna emellan. Det totala bortfallet är 282 av 1301 vilket är ganska lågt, svaren bör därför anses som representativa för grupperna.

Analys: Frågan undersöker hur väl RFSU:s anställda/ engagerade nås av information angående var inom RFSU vilken verksamhet sker. Som går att se i fråga 12 (finns i bilaga) upplever de flesta inom RFSU sig välkomna att fråga andra inom organisationen om information. Detta är toppen, bland annat ur effektivitetssynpunkt, men ytterligare en förutsättning för en effektiv intern informationsdelning (kollektiv information) är att personer inom RFSU även vet till var i organisationen de ska ställa sina frågor. Grafen ovan visar på att vetskapen om var i RFSU vilken

information finns varierar både mellan typ av information (viss information är hög/ låg inom de flesta grupper) och beroende på var en är engagerad/ anställd inom organisationen.

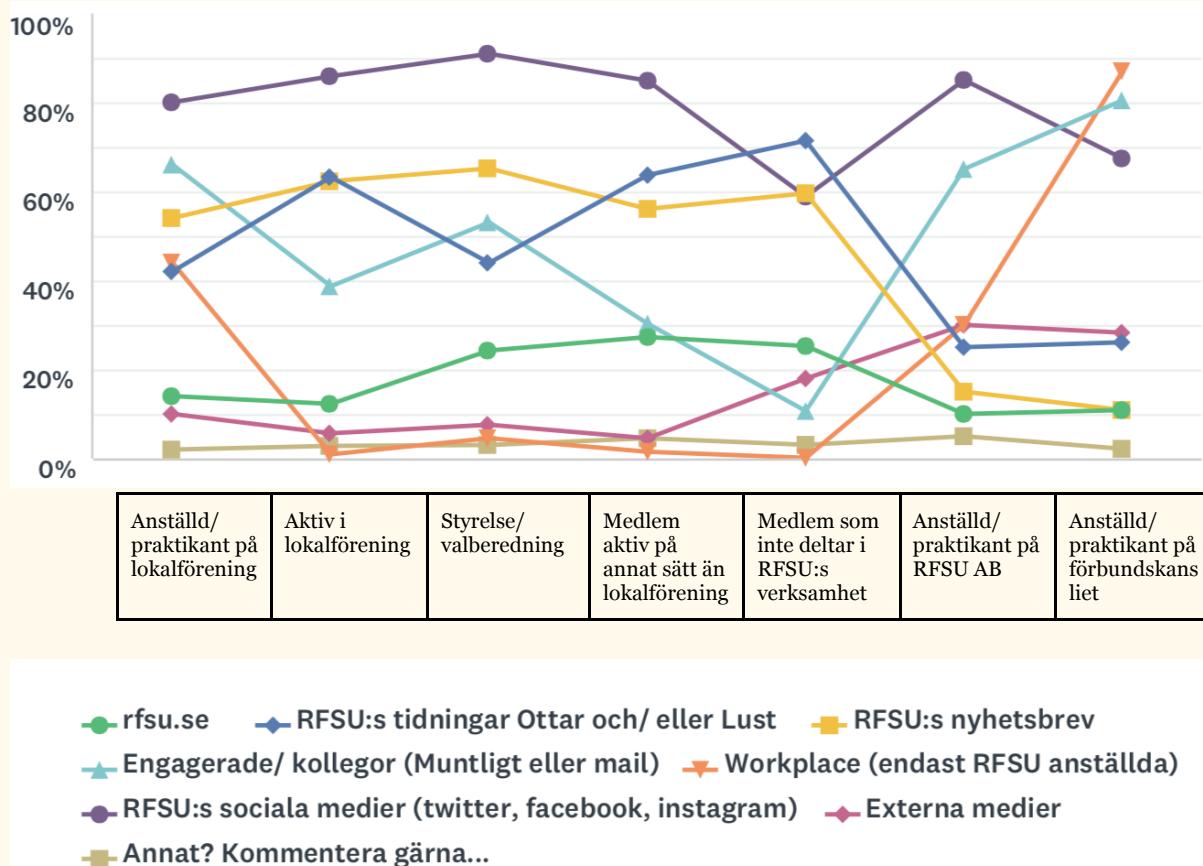
Gällande var en är aktiv inom organisationen sticker RFSU AB ut. Anställda inom RFSU AB har god kunskap om var i organisationen information finns gällande sina egna produkter, RFSU:s sexualupplysningsmaterial och RFSU:s internationella arbete. Resterande områden uppger anställda på RFSU AB att de har mindre vetskap om.

Gällande områden där de flesta grupper har mindre kunskap ang. var i organisationen informationen finns ser vi i) hur kongressen fungerar ii) hur en engagerar sig politiskt inom RFSU ii) hur en organiserar sig i RFSU:s nätverk iii) RFSU:s internationella arbete och iv) RFSU:s ABs produkter.

Åtgärd: Mer information och analys krävs för att ge någon rekommendation. En ingång för fortsatt arbete kan vara att undersöka vad som skiljer informationsutbytet mellan RFSU AB och internationella avdelningen samt de som ansvarar för RFSU:s sexualupplysningsmaterial med informationsutbytet mellan RFSU AB och resterande, i frågan undersökta, områden.

2.3.4 RFSU:s kommunikationskanaler - Räckvidd

- Fråga 13 - Välj max tre alternativ. När jag hör nyheter om RFSU nås jag oftast via:

Bortfall: Bortfallet inom denna fråga är 252 av 1301 vilket ger en svarsfrekvens på 81%. Detta är en god svarsfrekvens. Tyvärr kan vi ej säga något om bortfallets fördelning bland grupperna på grund av flersvarsfråga. Om bortfallet till största del kommer från en liten respondentgrupp kan bortfallet påverka resultatens representativitet. Detta är dock ej troligt då bortfallet är likvärdigt med närliggande frågors bortfall vilka har en relativt jämn fördelning grupperna emellan.

Analys: Frågan undersöker vilka av RFSU:s kommunikationskanaler som når ut till vilka delar av organisationen. Det finns vissa självklara skillnader, exempelvis att Workplace är absolut högst hos de som är anställda (främst dessa grupper har tillgång till Workplace). Resultatet visar att RFSU:s starkaste kanal är sociala medier (twitter, facebook, instagram) för alla utom medlemmar som inte deltar i RFSU:s verksamhet och anställda.

För medlemmar som inte deltar i RFSU:s verksamhet är istället våra tidningar, Ottar och/eller Lust, högst och RFSU:s sociala medier relativt lågt. Detta är intressant då det tyder på att RFSU:s sociala medier främst når ut till personer som redan är engagerade och/eller jobbar inom organisationen. Samtidigt är sociala medier den av RFSU:s kanaler som har störst potential att nå personer som inte redan är medlemmar i RFSU.

Åtgärd: Då resultatet kan tolkas som att RFSU:s sociala medier främst når ut till personer som redan befinner sig inom RFSU på ett eller annat sätt, kan en åtgärd vara att sprida RFSU:s facebook, instagram och twitter bredare för att på så sätt både nå ut till fler. En större följarkrets på sociala medier bör även gynna RFSU:s ambition att öka medlemsantalet.

Bilaga #5

RFSU:S VÄGVAL: EN SAMMANSTÄLLNING AV WORKSHOP-SVAR.

Introduktion

Under november och december 2019 genomfördes 18 workshops inom olika delar av RFSU med sammanlagt drygt 150 deltagare. I workshoparna deltog anställda på RFSU:s förbundskansli, klinik, AB och lokalföreningar, förtroendevalda i lokalföreningar, förbundsstyrelsen (FS) och enskilda medlemmar. RFSU:s medlemsorganisationer erbjöds lämna sina svar digitalt via en enkät. Enkäten utformades för att ge möjlighet att ge inspel till processen även om man inte kunde delta i någon workshop. Tolv svar inkom i enkäten.

Detta dokument är en analys av svaren från workshoparna och enkäten, gjord av projektgruppen för Framtidens RFSU, med ambitionen att dels beskriva vilka åsikter och förslag som framkommit samt att beskriva vad förslagen skulle kunna innebära för RFSU:s framtid.

Frågorna handlar om viktiga vägval för Framtidens RFSU och formulerades utifrån den omvärldsanalys som konsultfirman Ramböll tidigare genomfört på uppdrag av RFSU. De frågor som ställdes i workshoparna handlade om hur RFSU ska prioritera att arbeta i framtiden och vilken typ av organisation RFSU behöver vara för att möta kommande utmaningar. Dessutom ställdes en avslutande fråga som handlade om vilka frågor RFSU ska prioritera fram till 2033 då organisationen fyller 100 år.

Av analysen framkommer:

En generell tendens i materialet är att svaren i mångt och mycket reflekterar hur RFSU arbetar idag. Detta kan betyda att vi är relevanta och kommer att fortsätta vara det, men det väcker också frågan om vi utmanat oss i tillräckligt hög grad.

Det finns en samsyn i flertalet frågor, vilket också organisations-enkäten visade, med några undantag. Det är intressant då att ett av syftena med Framtidens RFSU, är att bidra till "Ett RFSU". Kanske är vi mer Ett RFSU än vad vi verkar tro?

Det finns två områden där svaren går isär: hur RFSU ska jobba med inkludering och varför RFSU ska ha många medlemmar. Här behövs en fördjupad diskussion

I detta dokument presenteras för varje fråga:

- Problembeskrivningen
- Presentation av svaren kategoriserade för att synliggöra likheter och olikheter mellan FS, anställda på förbundskansli/klinik/AB, anställda på lokalföreningar och förtroendevalda/medlemmar
- En diskussion om vad resultaten kan innebära för Framtidens RFSU och var det finns behov av ytterligare analys.

2020-02-12
Framtidens RFSU
Projektgruppen

Fråga 1 - Heterogen befolkning med olika behov

Bakgrund

I bakgrunden till frågan beskrivs hur Sverige blir mer heterogent och att människors behov kommer skilja sig åt mer än idag. Förutsättningarna för att människor ska få sina sexuella och reproduktiva hälsa och rättigheter (SRHR) tillgodosedda är olika och kommer att bero av många faktorer som till exempel boendeort, utbildning, erfarenheter, ålder och kön.

Frågan handlar om vilka och vems rättigheter vi framförallt ska fokusera på. Ska vi välja sakområden som är relevanta för många, eller ska vi ha fokus på de som lever i större utsatthet. Ska vi välja områden som är "smalare" SRHR-frågor, som kan vara mer kontroversiella eller ska vi fokusera på mer allmängiltiga frågor?

Fråga: Ska RFSU - mer än idag - sträva efter att nå en bred allmänhet, eller ska vi - mer än idag - fokusera på olika grupper specifika behov?

Svarsalternativ: Specifika behov eller bred allmänhet

Sammanfattning av resultat

	Alla tillfrågade	Anställda på f-kansli, klinik, AB	Förtroendevalda och medlemmar	Förbundsstyrelsen	Anställda på lokalförening
Specifika behov	32%	31%	36%	27%	56%
Bred allmänhet	68%	69%	64%	73%	44%

Majoriteten av alla tillfrågade (68%) tycker att RFSU, mer än idag, ska arbeta för att nå en bred allmänhet. Bland anställda på lokalförening som deltagit på workshopen tycker något fler att RFSU i högre grad än idag ska fokusera på olika grupper specifika behov.

I diskussionerna på de olika workshoparna framkom att både de som menar att vi ska nå en bred allmänhet och de som anser att vi bör fokusera på olika grupper specifika behov, gör det utifrån ambitionen att nå fler: Å ena sidan: "Man når breda sexualpolitiska frågor genom att diskutera specifika behov och grupper med våra perspektiv." Och å andra sidan: "Om vi inte jobbar brett kan vi inte nå de specifika behoven och nå de flesta (den breda allmänheten)."

Vad kan detta innebära för Framtidens RFSU?

Resultatet visar en prioritet för en bredd, samtidigt som särskilda grupper behov lyfts som viktigt. Ett förhållningssätt kan vara att RFSU har allmänheten som målgrupp vad gäller sexualupplysning och det utåtriktade arbetet, och med stöd av intersektionell analys identifiera förbisedda behov och utforma insatser därefter.

Att vi ska arbeta för "alla" eller "flera", vilket framkommer i flera av kommentarerna, är en fråga som behöver vidare analys. Innebär det att vi ska fokusera på de största grupperna rent numerärt? Eller betyder det att vi ska ha ett tydligare fokus på grupper som marginaliseras och inte är en del av ett normativt "alla" idag? Detta har stor betydelse för RFSU:s prioriteringar i framtiden.

Fråga 2 - Sänkt politiskt stöd för marginaliserade grupper och RFSU:s sakfrågor

Bakgrund

Frågan behandlar strategier - hur ska RFSU prioritera att arbeta? Frågan ställs mot bakgrunden av att ekonomisk ojämlikhet ökar samtidigt som vi ser ett politiskt klimat där nationalism, konservatism och religiösa grupper får större utrymme. Det innebär ett ökat motstånd mot flera av RFSU:s frågor - hbtqi-personers rättigheter, abort och icke-traditionella könsroller.

Om utvecklingen fortsätter riskerar grupper att ytterligare diskrimineras. Vilka konsekvenser får det för RFSU:s arbete om politiker och opinion inte tar alla människors sexuella och reproduktiva rättigheter på lika stort på allvar? Ska vi lägga mer resurser på att själva tillhandahålla utbildning och vård eftersom vi inte tror kommun och landsting kan möta vissa gruppers behov? Eller ska vi lägga mer resurser på att påverka samhällsopinionen och politiska beslut att ta ansvar för att marginaliserade gruppers behov inte nedprioriteras?

Fråga: *Hur ska RFSU prioritera att arbeta? Rangordna 1–5*

Svarsalternativ:

- RFSU ska själva erbjuda vård, upplysning och produkter till utsatta grupper som behöver det här och nu
- RFSU ska påverka lagar och system så att utsatta grupper får samma förutsättningar
- RFSU ska identifiera behov och bidra till kunskapsutveckling inom sexuell hälsa och sexualpolitiska frågor
- RFSU ska bidra till människors möjlighet att organisera och engagera sig kring sexualpolitiska frågor
- RFSU ska fokusera på sexualupplysning till alla för att påverka normer och kunskap och stärka utsatta gruppers position

Sammanfattning av resultat

	Alla tillfrågade	Anställda på f-kansli, klinik, AB	Förtroendevalda och medlemmar	Förbundsstyrelsen	Anställda på lokalförening
Bidra till människors möjlighet att organisera och engagera sig	1	1	1	1	1
Sexualupplysning till alla	2	2	2	4	3
Påverka lagar och system	3	3	3	3	2
Identifiera behov och bidra till kunskapsutveckling	4	4	4	2	4
Själva erbjuda vård, upplysning och produkter	5	5	5	5	5

NOT: Denna ranking baseras på de olika gruppernas sammanlagda värde per alternativ. Det är med andra ord ett genomsnitt på alla personer i gruppens olika rankningar.

Resultatet från alla, sammanlagda, workshop-svar var att RFSU ska prioritera att 1) bidra till människors möjligheter till organisering, följt av 2) sexualupplysning till alla för att påverka normer och kunskap; 3) påverka lagar och system; 4) identifiera behov och bidra till kunskapsutveckling och 5) själva erbjuda vård, upplysning och produkter. Svaren var lika mellan de olika grupperna gällande vad de prioriterade högst respektive lägst. Förbundsstyrelsen prioriterade alternativet att identifiera behov och bidra till kunskapsutveckling något högre jämfört med övriga grupper.

Från workshop-diskussionerna framkom att ens svar berodde på vilken framtid en såg framför sig. I ett samhälle där motståndet mot SRHR är starkare hos beslutsfattare behöver mer resurser läggas på organisering och direkt vård. *“Svaret på frågan beror på vilket scenario det handlar om. Är det en dystopi med 100 % inskränkt aborträtt så blir svaret annorlunda, då handlar det om katastrofhjälp, att erbjuda aborter, vård, produkter och att möjliggöra engagemang.”*

Vad kan detta innebära för RFSU?

Svaren pekar ut en riktning för RFSU där vi prioriterar mobilisering - vad detta innebär behöver dock diskuteras vidare. Mobilisering kan förstås som flera aktiva medlemmar i RFSU, men det kan också innebära mobilisering av andra aktörer i civilsamhället. Genom samverkan med andra civilsamhällesorganisationer, och relevanta aktörer för att skapa opinion eller politik, så kan vi få en än starkare röst. I ett samhälle med minskat politiskt stöd för våra frågor, och där vi till och med riskerar ett ökat motstånd, har RFSU och andra med oss, en roll att bidra till ökat engagemang och mobilisering av för våra frågor. I ett samhälle där allt mer fake-nyheter framkommer ser vi vikten av

att RFSU är en aktör som baserar sitt tyckande på kunskap och analys, och att vi har ett ansvar i hur vi agerar och bidrar till att forma det offentliga samtalet.

Resultatet visar att själva erbjuda vård, upplysning och produkter inte är vad RFSU ska prioritera på bekostnad av andra strategier. Dock framhålls i kommentarerna vikten av dess funktion att bidra till kunskapsutveckling, ge legitimitet och identifiera behov.

Workshop-svaren tillsammans med diskussionerna och denna analys stödjer de vägval som FS valde att prioritera i frågan. Detta skulle innebära att RFSU i framtiden prioriterar mobilisering/engagemang av personer och aktörer i samhället, liksom fortsatt vikt vid kunskapsinhämtning och spridning.

Fråga 3 - Prioritera många medlemmar eller expertis

Bakgrund

Frågan handlade om hur RFSU ska få legitimitet - genom att vara en organisation som representerar många medlemmar, eller genom att vara en organisation med hög expertis. Frågan kopplar an till omvärldsanalysen, som ser en trend där det sker en professionalisering av ideella organisationer där många har utmaningar i att behålla medlemmar medan den professionella delen av organisationen växer. I omvärldsanalysen ser man att RFSU i framtiden kan behöva prioritera mellan rollen som expertorganisation och medlemsorganisation.

Fråga 3: Varsågod! Du får spendera 100 kronor på att öka RFSU:s legitimitet - hur använder du pengarna?

Svarsalternativ:

- Jag lägger X antal kronor på att RFSU ska få så många medlemmar som möjligt
- Jag lägger X antal kronor för att utveckla vår expertis

Då respondenterna inte kunde avstå från att lägga annat än hela summan (100 kr) innebär ex. 10 kr för att utveckla expertis att samma respondent lade 90 kr för att utveckla medlemsbasen. Därför redovisas endast vad respondenterna ville lägga på att *öka antalet medlemmar* i matrisen nedan.

Sammanfattning av resultat

Kr att lägga på medlemmar - av 100	Alla tillfrågade. Procent inom gruppen	Anställda på f-kansli, klinik, AB. Procent inom gruppen	Förtroendevalda och medlemmar. procent inom gruppen	Förbundsstyrelsen. Procent inom gruppen	Anställda på lokalförening. Procent inom gruppen
0 - 10 kr	7%	15%	2%	0%	0%
11 - 30 kr	20%	33%	7%	17%	13%
31- 49 kr	18%	12%	23%	8%	31%
50 kr	11%	8%	16%	17%	0%
51 - 70 kr	27%	14%	41%	25%	50%
71 - 90 kr	12%	12%	11%	33%	0%
91 - 100 kr	3%	6%	0%	0%	6%
Totalt antal röster	150	66	56	12	16

Not: Tabellen visar procent av respondenterna inom grupperna som röstat för det angivna pengar-intervallet. I tolkningen av resultatet behöver en ta hänsyn till att de olika intervallen är olika stora.

Grönmarkerade tal är de högsta och **rödmarkerade** de lästa inom grupperna.

I resultaten går det att se en skillnad mellan anställda på kansli, klinik och AB - som i högre grad prioriterat att öka expertisen - och övriga grupper. FS är de som i högst grad prioriterar att öka i medlemsantal.

Utifrån vad som framkom i diskussionerna verkar många mena att frågan inte handlar om en prioritering av resurser mellan de två olika alternativen. Antagandet i detta resonemang är att medlemmar och expertis förutsätter varandra. Några citat som beskriver detta: "Ju fler medlemmar, desto billigare expertis", "Om man är många så blir man också smartare", "Det är ju

medlemmarna som har expertkompetensen”. Dock förutsätter dessa resonemang att medlemmar är aktiva och vill bidra med kunskap samt att de har expertis kopplat till RFSU:s sakfrågor.

Samtidigt finns det också röster som lyfter vikten av att satsa på att utveckla expertis, och att det är det som ger legitimitet: *“Legitimitet är väldigt kopplat till att man kan sina frågor. Man behöver inte vara bra, bara för att man är många. Folk är mer benägna att vända sig till RFSU om vi är expert på vissa frågor.”* På flera ställen i diskussionerna ifrågasätts också huruvida det är just antal medlemmar som ger legitimitet. Snarare menar workshopdeltagarna att det är förmågan att skapa engagemang för RFSU:s frågor som är det centrala: *“knappast så att vi får mer legitimitet med antal medlemmar, snarare är det engagerade medborgare än medlemmar det skapar vår legitimitet”.*

Vad kan detta innebära för RFSU?

Svaren på frågan indikerar att RFSU ska fortsätta att vara både en expertorganisation och en medlemsrörelse. Här syns en skillnad mellan anställda och FS, där FS är mest benägna att satsa på att få fler medlemmar. Detta samtidigt som FS i fråga 2 anser att kunskap är viktigt för RFSU i relation till samhällsutvecklingen.

Antagandet att medlemmar automatiskt genererar expertis som leder till ökad legitimitet för RFSU kan ifrågasättas. Det skulle förutsätta dels att medlemmarna har kunskaper om RFSU:s frågor, dels att de vill vara aktiva och engagera sig samt att RFSU lyckas tillgängliggöra expertisen, utspridd över landet, till alla i organisationen. Att ha sådana förväntningar riskerar att skapa höga kunskapströsklar för att bli medlem i RFSU.

Här behövs fortsatta diskussioner, där både samhällstrender och resursfrågor inkluderas. Möjligheten att få externa resurser (bidrag) för att bygga den egna organisationen är mycket liten, bidragsgivare prioriterar snarare en ökad professionalisering och anställda som bygger organisationens expertis.

Frågan kring medlemsantalet och medlemmarnas roll återkommer på flera ställen på ibland motstridiga sätt. Behöver vi framförallt bli många medlemmar, eller aktiva medlemmar, eller expert-medlemmar? Svaret behöver tydliggöras för att få en ökad samsyn och förståelse.

Fråga 4 - Stark medlemsrörelse eller knypunkt för aktivism?

Bakgrund

En slutsats i omvärldsanalysen är att framtidens aktivism och engagemang kan komma att se annorlunda ut. Många menar att individen och enskilda sakfrågor kommer att vara mer i fokus än idag. Bland RFSU:s medlemmar kan vi se att en majoritet anger RFSU:s sakfrågor som främsta anledning till sitt engagemang. Analysen lyfter att organisationer i framtiden i högre grad än idag kommer att fungera som noder för aktivism. Samtidigt finns det viktiga demokratiska aspekter av att bygga en stark medlemsorganisation.

Fråga 4: Hur önskar du att engagemanget ser ut i RFSU år 2033?

Svarsalternativ: Workshopdeltagarna fick välja en siffra mellan 1 och 4 där 1 representerade en stark medlemsrörelse och 4 en knypunkt för aktivism.

Sammanfattning av resultat

Svarsalternativ	Alla tillfrågade.	Anställda på f-kansli, klinik, AB.	Förtroendevalda och medlemmar.	Förbundsstyrelsen.	Anställda på lokalförening.
1	9%	3%	9%	17%	25%
2	34%	17%	50%	50%	38%
3	43%	55%	34%	33%	31%
4	15%	26%	7%	0%	6%
Totalt	150	66	56	12	16

Frågan ställdes så att det inte gick att välja ett mittenalternativ utan workshopdeltagarna var tvungna att ta ställning åt ett håll. I svaren framkommer en skillnad mellan anställda på förbundskansli, klinik och AB och resterande. Anställda var mest benägna att se engagemanget i framtidens RFSU uppbyggt som en knutpunkt för aktivism. Bland övriga grupper fanns en tydligare betoning på att bygga en stark medlemsrörelse.

Under diskussionerna framkom det att medlemskapet är fortsatt viktigt, även för de som vill se ett framtida engagemang som en knutpunkt för aktivism. Flera ser det som en metod för att få in fler medlemmar. *“Medlem och aktivism behöver inte stå emot varandra, men vi behöver sänka trösklarna för att komma in i organisationen. Då kan vi nå fler, och därmed få fler medlemmar.”* På ett annat ställe i materialet beskrivs aktivism som en *“dörröppnare”* för medlemskapet. Vissa menade också att vägvalet mellan de två alternativen är felaktigt, och att aktivism är en metod för att bygga en stark medlemsrörelse.

Samtidigt är det flera kommentarer som lyfter fram att styrelsearbete och de mer formella delarna av engagemanget kan uppfattas som tråkigt och därför motverka ökad aktivism. Aktivism ses som ett sätt att få mer engagemang, vilket enligt citatet nedan är överordnat antal medlemmar. *“Det viktiga är att personer är aktivister snarare än är medlemmar. Bättre att personer är medlemmar kortare tid och driver sin sakfråga än att de känner sig som rfsu:are.”*

Vad kan detta innebära för RFSU?

Medlemskapet är viktigt för workshopdeltagarna och som framkommer i kommentarerna så är medlemskap och aktivism möjligt att kombinera. Läser vi den bakgrund till frågan som presenterades för deltagarna ska aktivism förstås som ett mer sakfråge-specifikt engagemang i kontrast till den starka medlemsrörelsen som arbetar gemensamt med en bredd av frågor och där budskapet är gemensamt. Aktivisten däremot kan vara den enskilde personen med ett slagkraftigt budskap.

Ska vi prioritera aktiviteter som Barnvagnsmarschen, som engagerar ett stort antal personer runt en tydlig sakfråga, men som inte har en tydlig koppling till medlemskapet? Eller ska vi prioritera medlemsvärvning och att bygga engagemanget kring medlemskap? Kring dessa frågor finns det behov av en fördjupad diskussion inom organisationen.

Fråga 5 – Mångfald

Bakgrund

Frågan om mångfald har funnits med från början i arbetet med Framtidens RFSU. En utgångspunkt för arbetet har varit att organisationen behöver bli relevant för fler. Utifrån den enkätundersökning som gått ut till alla RFSU:are upplever medlemmar att det finns en bredd av erfarenheter och perspektiv i organisationen. Anställda håller med i påståendet i något lägre grad. Frågan om mångfald utgår från att mångfald är viktigt för organisationen och frågar vad som behöver göras för att vi ska komma dit. Svartalternativen återspeglar olika synsätt på begreppet mångfald - handlar det om representation, samverkan eller frågor och perspektiv?

Fråga 5: *RFSU ska vara relevant för många när vi fyller 100 år 2033 - vad är viktigast att göra för att komma dit? Rangordna alternativen 1–5. Alternativ:*

Den kursiva texten, inom parentes, är de svartalternativ som presenterades under workshoparna.

- **Representation bland medlemmar** (*RFSU:s medlemmar behöver - i högre grad än idag - representera samhället som det ser ut*)
- **Driva relevanta frågor** (*RFSU behöver - i högre grad än idag - driva frågor som är relevanta för fler*)
- **Representation bland förtroendevalda och anställda** (*RFSU:s förtroendevalda och anställda behöver - i högre grad än idag - representera samhället som det ser ut*)
- **Samverkan med andra organisationer** (*RFSU behöver - i högre grad än idag - samverka med organisationer som representerar fler grupper i samhället*)
- **Synliggöra identiteter, perspektiv och grupper** (*RFSU behöver - i högre grad än idag - aktivt arbeta med att synliggöra identiteter, perspektiv och grupper som riskerar att osynliggöras*)

Sammanfattning av resultat

	Alla tillfrågade	Anställda på f-kansli, klinik, AB	Förtroendevalda och medlemmar	Förbundsstyrelsen	Anställda på lokal-förening
Representation bland medlemmar	1	2	1	3	1
Synliggöra identiteter, perspektiv och grupper	2	1	5	2	4
Driva relevanta frågor	3,5	4	2	5	3
Samverkan med andra organisationer	3,5	5	3	1	2
Representation bland förtroendevalda och anställda	5	3	4	4	5

NOT: Denna ranking baseras på de olika gruppernas sammanlagda värde per alternativ. Det är med andra ord ett genomsnitt på alla personer i gruppens olika rankningar.

Frågan utgår från att RFSU önskar vara relevant för så många olika personer som möjligt - SRHR berör alla människor. Resultatet visar på spridda åsikter där det alternativ som flest rankat som högst prioriterat är att *RFSU:s medlemmar behöver - i högre grad än idag - representera samhället som det ser ut*. Som framgår av tabellen har olika grupper inom RFSU prioriterat alternativen olika högt.

Flera av kommentarerna påpekar att de olika alternativen hänger ihop och att det handlar om vad som är hönan och ägget - när vi t.ex. en bredare representation bland medlemmar genom att driva frågor som är relevanta för fler, eller kan vi driva en större bredd av frågor först när vi har en bredare representation bland medlemmar? Två citat kan illustrera detta: *“Jag tänker att man kommer bli medlem eller anställd om man känner sig representerad i organisationen”* och *“För att kunna driva frågor som är relevanta för fler, då behöver vi få in den kunskapen i organisationen”*. I kommentarerna lyfts också att det mer handlar om en ordningsföljdsfråga än en prioriteringsfråga, att det ena föder det andra men att vi behöver se till i vilken ände vi börjar (hönan eller ägget).

Några kommentarer lyfter att vi behöver vara medvetna om att representationsfrågan är komplicerad och att det finns en risk att personer eller samarbetsorganisationer blir till alibin. *“Viktigt att inte “pinkwasha” genom att välja in någon för att det ser bra ut.”* Istället menar man, utifrån detta resonemang, att det är vilka sakfrågor och perspektiv som RFSU driver som är det viktiga.

De två alternativen som handlar om representation bland medlemmar och förtroendevalda/anställda är formulerade som ett tillstånd snarare än vad RFSU behöver göra för att komma dit (ex rekrytera medlemmar i grupper som är underrepresenterade i RFSU). Detta kan ha gett en viss övervikt för medlems-alternativet då det eftersträvar ett tillstånd som är eftersträvarsvärt för många, snarare än en åtgärd/handling.

Vad kan detta innebära för RFSU?

Av kommentarerna framgår det att de olika alternativen snarare ses som en ordningsföljdsfråga än en prioriteringsfråga. Det gör att resultatet inte ger något tydligt svar på hur RFSU når mångfald - det handlar både om representation, perspektiv och vilka frågor vi driver. Det finns inte heller någon samstämmighet bland de olika grupperna inom RFSU hur vi ska nå en större mångfald.

Om hönan och ägget-resonemanget stämmer bör i så fall frågan vara vilket av dessa alternativ RFSU har störst möjlighet att påverka? De två alternativen att driva frågor som är relevanta för fler och att synliggöra identiteter, perspektiv och grupper skulle t.ex. kunna handla om vilka projekt vi söker, vilken verksamhet vi prioriterar och vilken kompetensutveckling vi ger till anställda och förtroendevalda. Detta ligger inom ramen för vad vi som organisation relativt enkelt själva kan påverka.

Alternativet att nå större mångfald genom en mer heterogen medlemsbas kräver att vi aktivt arbetar med medlemsrekrytering i nya grupper. Detta alternativ kräver att personer väljer att bli medlemmar i RFSU vilket är svårare för oss att påverka. Även andra faktorer ligger utanför vår kontroll. Att få en bredare representation bland förtroendevalda kräver också att vi arbetar mer aktivt med rekrytering och även en demokratisk vilja i organisationen att välja underrepresenterade grupper till förtroendeposter.

FS har uttryckt viljan att öka antalet medlemmar fram till 2021 vilket enklast görs genom att fokusera rekrytering till grupper som är lätta att nå för RFSU - det vill säga grupper som vi redan idag representerar. Att istället fokusera rekryteringen till grupper vi idag inte når skulle antagligen öka antalet medlemmar med identiteter som vi inte i samma utsträckning representerar idag, men inte i samma antal som vid rekrytering inom grupper där RFSU redan är välkända.

Utifrån premissen att vi inte ska utforma verksamhet kring erfarenheter som ej finns inom organisationen - vilket lyfts på flera ställen i materialet - bör det vara prioriterat att samverka med organisationer som representerar grupper som är underrepresenterade inom RFSU. Det kan också innebära att vi undviker att enskilda personer görs till representanter för en grupp.

Fråga 6 - Vad ska vi fira år 2033?

Avslutningsvis ställdes en öppen fråga vars syfte var att få inspel kring vilka sakområden RFSU ska prioritera i Framtiden RFSU. Frågan formulerades: *“Året är 2033 och RFSU ställer till med ett stort tårtkalas för att fira alla framsteg som har skett i Sverige och i världen. Vad ska vi fira?”*

Sammanfattning av resultat

Deltagarna hade möjlighet att lämna in ett obegränsat antal svar och frågan resulterade i ett stort material. Svaren berör både vilka sakfrågor RFSU ska prioritera, vilket ger inspel till de målsättningar Framtidens RFSU arbetar för att ta fram. Det kom även åsikter kring medlemsantal och mångfald som berör interna mål, kallade organisations mål, som även dessa tas fram under arbetet med Framtidens RFSU.

Gällande vilka sakområden som RFSU ska prioritera är det tre teman som har fått flest kommentarer: abort, sexualundervisning och hbtqi-rättigheter. Tre citat kan få illustrera dessa teman. *“Abortfrågan är slutdiskuterad och alla är för rätten till abort”*; *“Lärare får svinbra utbildning i att hålla sexualundervisning”*, *“HBTQI-rättigheter har blivit en självklarhet ÖVERALLT”*. Svaren berör dessa tre teman både i Sverige och globalt och är kopplade både till normer/stigma samt till juridiska rättigheter.

Förutom dessa tre teman återkom svar kopplat till familjepolitik, sexologisk kompetens inom vården/tillgång till vård, mödradödlighet/mödrahälsovård/förlossningsvård, sexuellt våld, högerextremism/nationalism, sexuell hälsa och njutning, att bryta tabun kopplat till sexualitet, pornografi, ömsesidighet.

Många svar handlade också om mer organisatoriska frågor. Bland dessa svar kan två huvudkategorier urskiljas. Den ena handlar om att RFSU ska få ett ökat antal medlemmar där vi firar ett medlemsantal som sträcker sig från 10 000 medlemmar till 10 miljoner. Den andra kategorin av svar handlar om mångfald bland medlemmar, förtroendevalda och anställda *“Vi har på riktigt breddat vår mångfald bland anställda och medlemmar - är inte längre en homogen ‘elit’”*. Mångfalden som beskrivs i svaren handlar om etnicitet, kön, trans/cis-erfarenhet, ålder, funktionalitet och klass. Andra teman som berör organisatoriska frågor, men var mindre framträdande, handlade om att ha en större geografisk spridning i Sverige, att ha fler lokalföreningar och att i högre grad arbeta som “Ett RFSU”.

Vad kan detta innebära för RFSU?

RFSU:s sexualpolitiska områden för perioden 2020–22 är abort, sexualundervisning och icke-diskriminering. Detta överensstämmer med de sakområden som fått flest antal svar i frisvar-frågan vilket inte indikerar någon omprioritering av RFSU:s frågor. Här behöver vi analysera mer vilka sexualpolitiska områden som RFSU ska prioritera i Framtidens RSU.

Det är också tydligt att många svarande ser ett ökat medlemsantal som en seger i sig. Här behöver dock en fortsatt analys som tar hänsyn till det faktum att kraftigt växa i antal medlemmar är resurskrävande, och inte ett arbete som kan finansieras med externa medel. Om vi istället ser mobilisering och organisering kring SRHR som en bredare fråga skulle även en bredare samverkan med andra civilsamhällesorganisationer kunna föras in som en strategi.